

PASIPRIEŠINIMO ISTORIJS PROGRAMOS

PRIEDAI

REKOMENDUOJAMOS LITERATŪROS SĄRAŠAS

BENDRIEJI KLAUSIMAI

- Amerikos lietuvių istorija (redaktorius A. Kučas). Boston, Mass. 1971 (temos apie pokario imigrantus, jų organizacijas ir pan.).
- Antikomunistinis kongresas ir tribunolo procesas. Komunizmo nusikaltimo įvertinimas 2000. V., 2002. Dokumentų rinkinys. XX amžius. Mokymo priemonė / Sudarė Kasperavičius, A., Manelis, E., Sindaravičius A. V., 2002.
- Genocidas ir rezistencija. Mokslinis žurnalas leidžiamas LGRTC nuo 1997 m. du kartus per metus (išleisti 27 numeriai).
- Į Laisvę. Rezistencinės minties periodinis žurnalas leidžiamas LFB organizacijos ir „Į LAISVĘ“ fondo lietuviškai kultūrai ugdyti (nuo 1953 iki 2000 m. JAV, nuo 2000 m. – Lietuvoje).
- Kiaupa Z. Lietuvos valstybės istorija. V., 2004; 2005 (lietuvių ir anglų k.)
- Laisvės kovų archyvas. Periodinis leidinys laisvės kovų tematika leidžiamas LPKTS nuo 1991 (išleisti 34 numeriai).
- Lietuva 1009-2009. Sudarė A. Butrimas, R. Janonienė, T. Račiūnaitė. Vilnius, 2009.
- Lietuva 1940-1990: okupuotos Lietuvos istorija. Vilnius, 2005. II pat. ir papild. leid. V., 2007.
- Lietuvos istorija. Enciklopedinis žinynas. Sudarė E. Manelis ir A. Račis. Vilnius, 2011. T.1. A-K.
- Lietuvos istorija. Vilnius, Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas, 2010. (straipsniai iš VLE)
- Lietuvos istorijos chrestomatija, 1861 - 1990 03 11 / Sudarė A. Gaigalaitė, J. Skirius. K., 1993.
- Lietuvių švietimas Vokietijoje (redaktorius V. Čiulevičius). Chicago, 1969 (temos apie švietimą ir mokyklas DP stovyklose).
- Vilniaus tribunolo nuosprendis (2000), V., 2001.

ŠALTINIAI IR TYRINĖJIMAI

- Abromavičius, S. Žalio velnio takais. K., 1995.
- Abromavičius, S. Didžiosios Kovos apygardos partizanai. K., 2007.
- Abromavičius, S. Gyvenkit laisvi ir laimingi: Apie Tito Masiulio gyvenimą ir žygdarbį. K., 2005.
- Abromavičius, S. Partizanų motinos: [esė]. K., 2010.
- Abromavičius, S. Ir kt. Didžiosios kovos apygardos partizanai. K., 2007.
- Adamkus, V. Likimo vardas Lietuva. K., 1997.
- Adomaitis, D. Laisvųjų ištvėrmės vaisius. V., 2005.
- Alma Mater, 1979: Lietuvos pagrindžio leidinys. Vilnius, Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos centras, 2009.
- A Migrant Story. The Lithuanian Experience in Australia 1947 - 1997.
- Amžinai gyvi: Kėdainių krašto partizanai ir jų kovos. Kėdainiai, 2007
- Antanaitis, K. Lietuviškoji Sovietinė nomenklatūra, K., 1998.
- Anicetas Simutis: 60 metų Lietuvos diplomatinėje tarnyboje. V., 2007.
- Anušauskas A., Kučinskas V. Lietuvos laisvės kovos. V., 1991.
- Anušauskas, A. Lietuvių tautos sovietinis naikinimas 1940 - 1958 m. V., 1996.
- Anušauskas, A. Baltijos laisvė - Europos atsakomybė: Baltijos šalių išsivadavimo kelių paieškos: pilietinis protestas ir Europos Parlamentas 1979-1983 metais. V., 2002.
- Anušauska, A. KGB Lietuvoje: slaptosios veiklos bruožai. V., 2008
- Anušauskas, A. Teroras ir nusikaltimai žmoniškumui, Vilnius, 2006 (Totalitarinių režimų nusikaltimai Lietuvoje: Sovietinė okupacija, t.2)
- Ašmenskas, V. Generolas Vėtra. V., 1997.
- Ateitininkai komunistų ir nacių kankiniai (Redagavo L. Kerulis, P. Narutis, J. Prunskis), Worcester, 1991.

Ateitininkų pėdsakais: ateitininkų federacija išėivijoje 1945-1970 m. / dokumentų rinkinys /sudarytoja I. Bučinskytė. V., 2008.

Atgimimas ir katalikų bažnyčia / Sudarė E. Motieka. V., 1994.

Atmintinė sau ir ne sau: [Tauro muziejui – 10]. K., 2003.

Audrinai, J., Svyrius, P. Lietuva tironų pančiuose. Cleveland, Ohio, 1947.

Aukštaitijos partizanų prisiminimai. „Vyčio“ apygarda. II d., 1 knyga, V., 1998.

Australian Lithuanian Federal Executive, 1997.

Australijos lietuvių metrašti. Sydney, 1961.

Australijos lietuvių metrašti. Adelaide, 1983.

Australijos lietuvių 40 metų kultūrinė veikla. 1950 - 1990. Melbourne, 1990

Bačionis, K. Tas mielas žodis Laisvė: paminklavietės laisvės kovoms atminti Jonišio rajone: 1944-1953 metų partizaninio pasipriešinimo susirėmimų vietų žemėlapis. V., 2005.

Bagušauskas, J. Lietuvos jaunimas laisvės kovose. V., 1992.

Bagušauskas, J. Lietuvos jaunimo pasipriešinimas sovietiniam režimui ir jo slopinimas, V., 1999.

Baliukevičius, L. Liongino Baliukevičiaus - partizano Dzūko dienoraštis: 1948 m. birželio 23 d. - 1949 m. birželio 6 d. V., 2002.

Baliukevičius, L. Liongino Baliukevičiaus - partizano Dzūko dienoraštis: 1948 m. birželio 23 d. - 1949 m. birželio 6 d. - 2-asis leid. V., 2006.

Baliukevičius, L. Liongino Baliukevičiaus - partizano Dzūko dienoraštis: 1948 m. birželio 23 d. - 1949 m. birželio 6 d. - 3-iasis papild. leid. V., 2008.

Baltic Bulletin, The Voice of the Baltic American Freedom League, 1982 - 1992.

Baltic States: a study of their origin and national development; their seizure and incorporation into the U. S. S. R.- International Military Law & History Reprint Series, Vol. IV, Buffalo, New York, 1972.

Baltijos kraštų kelias į nepriklausomybę 1987 - 1989 m. V., 1997.

Baltijos valstybių užgrobito byla. V., 1997.

Banevičius, A. 111 Lietuvos valstybės 1918 - 1940 m. politikos veikėjų. V., 1991.

Banionis, J. Lietuvos laisvės byla Vakaruose 1975-1990. V., 2002.

Bartusevičius, V. 50 Europos lietuviškųjų studijų savaitė. Lampertheim, 2007.

Batūra, R. Baltijos kelias-kelias į laisvę 1989 08 23. dešimtmetį minint.. Vilnius, 1998.

Batūra, R. Lietuvos laisvės kovų vietos. Kn. 2: Partizanų generolas Jonas Žemaitis. Domeikava, 2009.

Bauža Č., Setkauskis P. Lietuvos valstybingumas XX amžiuje: Atkūrimas ir tęstinumas. V., 2002.

Beleckaitė-Rimkevičienė, M. ir kt. Pelynų metai : Liudija stalinizmo aukų palikuonys. K., 2010.

Berija ir jo parankiniai Lietuvoje. Sudarė J. Banevičius. K., 1999.

Bloznelis, M. Lietuvos išlaisvinimo taryba. V., 1997.

Bloznelis, M. Lietuvių frontas: Lietuvių frontas vokiečių okupacijos metais. Kaunas, 2008. T.1.

Brandišauskas, V. Siekiai atkurti Lietuvos valstybingumą (1940 06 - 1941). V., 1996.

Bražėnas, V. Po dvylika vėliavų. Tarp tironijos ir laisvės. Klaipėda, 2005.

Brazaitis, J Raštai, Čikaga, 1980–1985. T. 1- 6.

Brazaitis, J. Vienų vieni. V., 1990.

Brizgys, V. Katalikų bažnyčia Lietuvoje 1940 – 1944 m., Chicago, 1977.

Bielinis, K. Teroro ir vergijos imperija Sovietų Rusija. Niujorkas, 1963.

Bubnys, A. Lietuvių antinacinė rezistencija: 1941- 1944 m. V., 1991.

Bubnys, A. Vokiečių okupuota Lietuva (1941 - 1944). V., 1998.

Bučinskytė, I. Idealų vedami: ateitininkai išėivijoje. XX amžiaus 5- 7 dešimtmečiais. V., 2008.

Budreckis, A. M. Vilniečių veikla išėivijoje. Torontas - Čikaga - Vilnius - Trakai, 1995.

Čeginskas, K. J. Juozas Lukša-Daumantas (1921-1951): iš Lietuvos laisvės kovų istorijos. K., 2005.

Čeginskas, K. J. Lietuvos laisvės kovų penkiasdešimtmetis, 1940-1990. K., 2005.

Čeginskas, K. J. Partizanų vadas Adolfas Ramanauskas-Vanagas: [iš Lietuvos laisvės kovų istorijos]. K., 2008.

Čepaitis, V. Su Sąjūdžiu už Lietuvą: Nuo 1988 06 03 iki 1990 03 11. Vilnius, 2007.

Čepėnas, P. Naujųjų laikų Lietuvos istorija. K., 1992. T. 1-2.

Dambrava, V. A. Kelyje į laisvę. V., 1995.

Dambrava, V.A. Vakar, šiandien, visuomet / straipsniai, esė, kalbos, interviu. V., 2000.

Damušis, A. Lietuvos gyventojų aukos ir nuostoliai Antrojo pasaulinio karo ir pokario metais. V., 1991.

Damušis, A. Lithuania Against Soviet And Nazi Aggression, Chicago, 1998.

Damušis, A. Žvilgsnis, nukreiptas į idealų aukštumas: Adolfo Damušio tekstai: [straipsnių rinkinys]. V., 2009.

Dapkutė, D. Lietuvių išeivijos liberaliosios srovės genezė: politiniai-organizaciniai aspektai. V. 2002.

Daubaris, A. B. First Royal Balt Migrant in Australia. 50 Years From 1947 - 1997. South Australian Government through the State History Center, 1997.

Daumantas, J. Fighters for freedom. Lithuanian Partisans Versus the U. S. S. R., Toronto, 1975 ; New York, 1975.

Daumantas, J. Laiškai mylimosioms. K., 1994.

Devintoji išeivijos lietuvių tautinių šokių šventė (IX - osios išeivijos lietuvių tautinių šokių šventės leidinys), Rosemont, 1992.

Dieckmann, C., Sužiedėlis, S. Lietuvos žydų persekiojimas ir masinės žudynės 1941 m. vasarą ir rudenį. V., 2006.

Dienos be tėvynės. Flensburgo lietuvių metraštis. 1946 01 01 (Redaktorius A. Vaitkus).

Didžiosios Britanijos lietuvių bendruomenė: praeitis, dabartis, ateitis. V. 2008.

Dievai jų nepasigailėjo: straipsniai, atsiminimai. V., 2008.

Drąsiai stovėsime laisvės sargyboj...: [fotoalbumas]. V., 2006.

Dručkus, A. Laukit, sugrįšim laisve nešini. K., 1995.

Dokumentai Lietuvos vietinės rinktinės istorijai / sudarė Z. Raulinaitis. Chicago, 1990.

Dvasinis genocidas Lietuvoje / Sudarė V. Skuodis. V., 1996.

Egzodo rašytojai: Autobiografijos. V., 1994.

Eidintas, A. Aleksandras Stulginskis: Lietuvos prezidentas - gulago kalinys. V., 1995.

Eidintas, A. Antanas Smetona. V., 1990.

Eidintas, A. Kazys Grinius Ministras pirmininkas ir prezidentas. V., 1993.

Eidintas, A. Lietuvių emigracija. V., 1988.

Eidintas, A. Lietuvių kolumbai. V., 1993

Eidintas, A. Lietuvos Respublikos prezidentai. K., 1991.

Eidintas, A. Slaptasis lietuvių diplomatas. V., 1992.

Eringis, K. Lietuvos kariuomenės tragedija. Faktai, prisiminimai, dokumentai. V., 1993

Erškėčių keliu. K., 1996-2009.

Gaja. Ateitininkų medikų korporacija. Chicago, 2005.

Gailius, B. Partizanai. Tada ir šiandien. V., 2006.

Garmutė, A. Vilties žemė: publicistika. K., 2004.

Gaškaitė, N. Pasipriešinimo istorija, 1944 - 1953. V., 1997. Garliauskas A. Inteligentija 1940 - 1941 metais. V., 1992.

Gaškaitė-Žemaitienė, N. Pasipriešinimo istorija, 1944-1953 metai. V., 2006.

Gaškaitė-Žemaitienė, N. Žuvusiųjų prezidentas: [Jono Žemaičio biografija]. V., 1998. 2-asis leid. V., 2005 ; 3-asis leid. V., 2007.

Gerutis, A. Petras Klimas, Cleveland, Ohio, 1978.

Generolas Adolfas Ramanauskas-Vanagas tautos ir valstybės atmintyje. K., 2007

Gen. Povilas Plechavičius. K., 1994.

Girdvainis, J. Dainuojanti revoliucija. Vilniaus barikadose. V., 2011

Girdzijauskas, P. Partizanų išrinktas Lietuvos prezidentas. V., 2009.

Girnius, K. K. Partizanų kovos Lietuvoje. V., 1990.

Gyvybę ir duoną nešančios rankos. 1 sąsiuvinis, V., 1997.

Gražiūnas, A. Lietuva dviejų okupacijų replėse 1940 - 1944. V., 1996.

Greimas, A. J. Tautos atminties beieškant. V., 1990.

Grušys, J. Laukti nebuvo kada. M., 2000.

Gurskis, V. Lietuvių laisvės kovos 1940 - 1990. V., 1996.

Gvildys, S. Generolo P. Plechavičiaus kariai savanoriai. K., 2000.

Gvildys, S. Kruvini likimai: istorinės-dokumentinės apybraižos, prisiminimai. K., 2001-2004.

Ir be ginklo kariai (sudarytoja S. Binkienė), V., 1967.

Ir dar valandėlė... Konstancijos Bražėnienės ir Mindaugo Bražėno laišakai iš Lietuvos, Rytų Vokietijos ir Sibiro 1944-1966. K., 2004.

Išgelbėję pasaulį: Žydų gelbėjimas Lietuvoje (1941-1944). Vilnius, 2001.

Iš Gudžiūnų krašto istorijos [Kėdainių rajonas]. Kėdainiai, 2001.

Iš Lietuvos istorijos tyrinėjimų. V., 1991.

Iš priklausomybės į nepriklausomybę. Lietuvos kultūros instituto suvažiavimo darbai [Vokietija]. Klaipėda, 2008.

Įkalinta jaunystė: Šakių gimnazijos mokinių kovos ir kančių kelias. Marijampolė, 2000.

II Pasaulio lietuvių dienos. (Pasaulio lietuvių bendruomenės leidinys), Chicago, 1983.

Jakubčionis A., Knezys S., Streikus A. Okupacija ir aneksija, Vilnius, 2006 (Totalitarinių režimų nusikaltimai Lietuvoj: Sovietinė okupacija, t.1.

Janušauskas, L. Lietuvos diplomatinės tarnybos egzilyje veikla 1940 - 1991, V., 2003.

Jankauskas, J. Giedraičių partizanai. V., 2006.

Jankauskas, J. Skudutiškio parapijiečiai, nukentėję nuo II Pasaulinio karo ir okupacijų. V., 2006.

Jankauskas, J. 1941 m. birželio sukilimas Lietuvoje. – Vilnius., 2011.

Jankauskas, V. Nepriklausomos Lietuvos generolai. V., 1998. T. 1.

JAV lietuviai. Pirmas tomas. V., 1998.

JAV lietuviai. Antras tomas. V., 2002.

JAV LB trys dešimtmečiai. Brooklyn, NY, 1982.

JAV LB penki dešimtmečiai (1951-2002). V, 2003.

Jarmalaitė-Pauliukonienė, D. Tokia istorija. K., 2004.

Jaunimo Centro atidarymas// Mūsų žinios 1972, Nr. 15 (Čikagos lietuvių Jėzuitų veiklos biuletenis)

Juodsnukis, V. Suvalkijos partizanų takais. K., 2000.

Juodzevičius, B. Laisvės kaina. Utena, 2003.

Karas po karo: ginkluotasis antisovietinis pasipriešinimas Lietuvoje 1944-1953 m.: parodos katalogas. V., 2005.

Karas po karo: ginkluotasis antisovietinis pasipriešinimas Lietuvoje 1944-1953 m.: parodos katalogas. V., 2007.

Kasparas, K. Lietuvos karas. K., 1999.

Kasparas, K. Lietuvos laisvės armija. K., 2002.

Kašėlionis, B. Dainavos apygardos Šarūno rinktinės partizanų kovų atmintinos vietos, 1944-1952: atlasas. V., 2005.

Kaziulionis, V. Dainavos apygardos partizanų atminties paminklai: Lietuvos partizanų žūties aplinkybės Varėnos rajone sovietinės okupacijos metais, jų palaikų paieškos ir atminimo įamžinimas. K., 2005.

Kaziulionis, V. Dainavos apygardos partizanų atminties paminklai: Lietuvos partizanų žūties aplinkybės Varėnos rajone sovietinės okupacijos metais, jų palaikų paieškos ir atminimo įamžinimas. Varėna, 2007.

Kazlauskas, V. Tėvynės apsaugos rinktinė. V., 1997.

Kijauskas, A., Riauka, D. 1941 metų birželio 21-25 dienų sukilėliai: Mardosų kuopa. K., 2005.

Kniūraitė, V. Lietuvos istorijos paskaitos mokytojams. V., 1998.

Kojelis, J. Iš nakties į rytą. V., 1995.

Kojelis, J. Tarp rūpesčių ir vilties. K., 2001.

Kovojanti Lietuva 1944 - 1954. Rezistencinio laikotarpio fotonuotraukos. K., 1990.

Kovų istorijos. 2 d. V., 2008.

Kovų istorijos. Kn. 1: Nuo seniausių laikų iki XX amžiaus. V., 2009.

Krėvė, V. Bolševikų invazija ir liaudies vyriausybė. V., 1992.

Krikščionybė Lietuvoje (Redagavo V. S. Vardys). Čikaga, 1997.

Kšanavičius, A. Lietuvos atgimimo dienoraštis. K., 1998.

Kubilius, V. Lietuvių literatūros istorija. XX amžius. V., 1997.

Kudirka, S., Eichel, L. For those still at sea. New York, 1978.

La guerre après la guerre: la résistance armée antisoviétique en Lituanie en 1944-1953: catalogue d'exposition. Karas po karo: ginkluotasis antisovietinis pasipriešinimas Lietuvoje 1944-1953 m. (paroda). V., 2009.

Laiko atodangos. Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos dešimtmetis. K., 1998.

Laisvės kovos Anykščių krašte: [žinynas]. Anykščiai, 2000.

Laisvės kovos Prisikėlimo apygardoje. V., 1999.

Laisvės kovotojai Kazachstano lageriuose. Sudarė A. Rudzevičienė-Kupstienė. K., 2005.

Laisvės kovų archyvas. V., 1991 - 2000. T. 1 - 34.

Laisvės kovų archyvas. T. 38: Protėvių žemės šauksmas. K., 2007

Laisvės kovų archyvas. T. 39: Antisovietinis pasipriešinimas Kaune. D. 1. K., 2007.

Laisvės kovų keliais su partizanų vado dukra Aukse. K., 2007.

Laisvojo pasaulio lietuvių aštuntoji tautinių šokių šventė (VIII - tosios laisvojo pasaulio lietuvių tautinių šokių šventės leidinys). Ontario, 1988.

Landsbergis, V. Atgavę viltį. Išleido Pasaulio Lietuvių Bendruomenė.

Landsbergis, V. Kovo vienuoliktoji: prieš dvidešimt ir šiandien. V., 2010.

Landsbergis, V. Kryžkelė. V., 1996.

Landsbergis, V. Laisvės byla 1990 - 1991. V., 1992.

Landsbergis, V. Lūžis prie Baltijos. V., 1997.

Landsbergis, V. Knyga apie Stasį Lozoraitį iš jo laiškų ir pasisakymų. V., 2002.

Landsbergis, Ž. V. Hochverrat: Valstybės išdavimo byla 1944 - 1945. V., 1991.

Laurinavičius, Č., Sirutavičius V. Sąjūdis : nuo persitvarkymo iki Kovo 11-osios. Vilnius, Lietuvos istorija: XII t.I dalis. 2008.

Lelešius, J. Partizanų kapeliono dienoraštis. K., 2006.

Lesčius, V. Lietuvos kariuomenė 1918 - 1920, V., 1998.

Liekis, A. LKP agonijos kronika I, V., 1996.

Liekis, A. LKP agonijos kronika II, V., 1996.

Liekis, A. Vyriausias Lietuvos išlaisvinimo komitetas: Trumpa 1943 - 1993 m. raidos apžvalga. V., 1993.

Liekis, A. Lietuvos laikinoji vyriausybė (1941 06 22-08 05): monografija. V., 2000.

Lietuva 1918 - 1939 m. K., 1990.

Lietuva ir pasaulis 1991 - ūjų sausyje (svarbesnių įvykių kronika) V., 1995.

Lietuva ir VLIK' as. 1984 (leidimo vieta nenurodyta)

Lietuva, 1991 sausio 13. Dokumentinė medžiaga. V., 1991.

Lietuva 1940-1990: okupuotos Lietuvos istorija. Kolektyvinė monografija. K., 2005.; II leid.?????

Lietuviai arktyje. Sudarė J. Markauskas ir J. R. Puodžius. K., 2008

Lietuviai sportininkai Australijoje 1949 - 1979, Adelaide, ALFAS, 1980.

Lietuvių archyvas. Bolševizmo metai, Brooklyn, 1952.

Lietuvių atgimimo istorijos studijos. V., 1990 1995. T.1 8.

Lietuvių frontas. [D.] 1: Lietuvių frontas vokiečių okupacijos metais. K., 2008.

Lietuvių kultūrinis paveldas Amerikoje. Maryland, 2009.

Lietuvos Helsinko grupė. V., 1999.

Lietuvos karių, partizanų ir šaulių kapai: atlasas: 1919-1940. V., 2003.

Lietuvos laikinoji vyriausybė. Posėdžių protokolai. V., 2001.

Lietuvos Respublikos užsienio politika: dokumentai. 1939-1940. Sud. T. Remeikis. Vilnius,

Lietuvos Laisvės Armijos kovos Žemaitijoje. Panevėžys, 2008.

Lietuvių diplomatija išeivijoje, 1940 – 1991: straipsnių rinkinys. V., 2007.

Lietuvių laisvės kovos 1940 - 1990. V., 1996.

Lietuvos laisvės kovotojų sąjunga, 1940-2000. K., 2001.

Lietuvos Laisvės lyga: nuo „Laisvės šauklo iki Nepriklausomybės. Dokumentai. Konferencijos medžiaga. Kalbos. Straipsniai. V., 2004.

Lietuvių nacionalistų kenkėjiška veikla ir kova su ja: Žrn. "Laisvės kovų archyvas" priedas. - Kaunas, 1992

Lietuvos naikinimas ir tautos kova (1940-1998) : straipsnių rinkinys. V. 1999.

Lietuvos okupacija ir aneksija 1939-1940. Dokumentų rinkinys / Sudarė L. Breslavskienė, ir kt. V. 1993.

Lietuvos partizanų Tauro apygarda (1945-1952 m.) : dokumentų rinkinys. V., 2000.

Lietuvos partizanų Dainavos apygarda (1945-1952 m.) : dokumentų rinkinys, V., 2003.

Lietuvos partizanų vado Adolfo Ramanausko-Vanago 90-osioms gimimo metinėms paminėti skirtų renginių medžiaga. V., 2008.

Lietuvos partizanų Vytauto apygardos Tigro rinktinė (1945-1950 m.): dokumentų rinkinys. V., 2003.

Lietuvių pėdsakai Amerikoje. V., 2006.

Lietuvių spaudos žvilgsnis į OSI (straipsnių rinkinys apie Office of Special Investigations veiklą ir lietuvių išėvių požiūrį į šią organizaciją), Chicago, 1985.

Lietuvos suvereniteto atkūrimas: 1988-1991 metai. – Vilnius, 2000.

Lietuvių tauta antinacinės koalicijos kovų verpetuose: (prieš sakralinį ir mitologinį XX a. istorinių įvykių interpretavimą). V., 2003.

Lietuvos albumas. V., 1990.

Lietuvos aneksija: 1940 metų dokumentai. V., 1990.

Lietuvos gyventojų trėmimai 1940 - 1941, 1944 - 1953 metais sovietinės okupacinės valdžios dokumentuose. K., 1996.

Lietuvos istorijos straipsnių ir dokumentų rinkinys, 1999.

Lietuvos katalikų Bažnyčios kronika. Chicago, 1974-1992. T. 1 - 10.

Lietuvos katalikų Bažnyčios kronika. K., 1997. T. 11.

Lietuvos katalikų Bažnyčios kronika. Jubiliejinės konferencijos medžiaga. V., 1997.

Lietuvos laisvės kovos 1944 - 1953 metais / Sud. A. Kuodytė, A. Kašėta. V., 1996.

Lietuvos laisvės kovos. Lietuvos ginkluotosios rezistencijos 1944 - 1953 m. kovų žemėlapiai. V., 1991.

Lietuvos partizanai. V., 1996.

Lietuvos partizanų kovos ir jų slopinimas MVD - MGB dokumentuose 1944 - 1953 metais. K., 1996.

Lietuvos respublikos prezidentai / Sudarė A. Liekis. V., 1995.

Lietuvos sąjūdis ir valstybės idealų įgyvendinimas (mokslinės konferencijos, skirtos Sąjūdžio įkūrimo 10 - mečiui medžiaga). V., 1998.

Lietuvos žmonių genocidas nacių ir sovietų okupacijose. (Konferencijos medžiaga. 1993 06 12). V., K., 1994.

Lietuvos valstybės konstitucijos. V., 1989.

Lietuvos valstybės teisės aktai: (1918 02 16 - 1940 06 15). V., 1996.

Lieven, A. Pabaltijo revoliucija. V., 1995.

Lisauskas, A. Iš pragaro angos: [prisiminimai, straipsniai ir kalbos]. V., 2006.

Liulevičius, V. Amerikos lietuvių ekonominė veikla 1870 - 1977, Chicago, 1980.

Lučinskas, G. Pogrindinė „Geležinio Vilko“ organizacija Alytaus apskrityje (1940-1941): dalyvių sąrašai, atsiminimai, straipsniai, archyvo dokumentai, nuotraukos ir kiti liudijimai. Alytus, 2009.

Lukša, J. Laiškai mylimosioms. 3-asis leid. K., 2004 ; 4-asis leid. K., 2007.

Lukša, J. Partizanai. 5-asis leid. K., 2005.

Lukša, J. Skogsbröder (*švedų kalba*). Södertälje, 2005.

Lukša, J. Forest Brothers (*anglų kalba*). Budapest-New York, 2009.

Lukša, J. Partisanen (*vokiečių kalba*). K., 2010.

Maldeikis, P. Mykolas Krupavičius. Chicago, 1975.

Markuckytė, E. Kovoje už brangią Tėvynę: Algirdo apygardos partizanų istorija: [albumas]. Panevėžys, 2008.

Martinonis, A. Prievara ir smurtu, V., 1998.

Martinonis, A. Vietinė rinktinė. V., 1998.

Maslauskienė, N., Petravičiūtė, I. Okupantai ir kolaborantai, (sud. A. Anušauskas), Vilnius, 2007. (Totalitarinių režimų nusikaltimai Lietuvoje: Sovietinė okupacija, t.3.)

Melbourno katalikių moterų draugija. 30 metų. Melbourne, 1981.

Mes kovojome ir žuvome, kad Lietuva būtų laisva. K., 2005.

Misiūnas, R. J., Taagepera R. Baltijos valstybės: priklausomybės metai 1940 / 1980. V., 1992.

Misiūnas, R. Barakų kultūros knygos: lietuvių DP leidyba 1945 – 1952. V., 2003.

Mockūnas, L. Pavargęs herojus. V., 1997.

Mockūnienė, B. Lietuviai Australijoje. V., 1996.

Mokslinės konferencijos „Laisvės kovų ir kančių istorija“ medžiaga. 2000: [Rokiškio krašto muziejuje]. Utena, 2000.

Muturas, A. ...geriau tegul gegutė užkukuoja...: [apie rezistencinį pasipriešinimą Mažeikių apskrityje 1945-1952 m.]. Mažeikiai, 2006.

Nacizmo ir bolševizmo laikotarpis, 1940-1953. V., 2001.

Nakas, A. Vardan Lietuvos: pasipriešinimas okupacijoms aukštosiose mokyklose 1940-1991 metais. V., 2008.

Naujas požiūris į Lietuvos istoriją. K., 1989.

Navickas, K. Lietuvių tautos savigynos patirtis: Lietuvos nepriklausomybės praradimo ir atgavimo istoriografinė apžvalga (1938-1993): monografija. V., 2003.

Naužemis, R. Bevely Shores lietuviai prie Mičigano. V., 2005.

Nenugalėtoji Lietuva : Antisovietinis pagrindis. Kalba dokumentai. Sud. A. Liekis. V, 1992 . T. 1.

Nenugalėtoji Lietuva : Antisovietinis pagrindis. Kalba dokumentai. Sud. A. Liekis. V, 1993 . T. 2

Nenugalėtoji Lietuva : Lietuvos partizanų spauda (1944-1949). Sud. A. Liekis. V, 1995 . T. 3.

Nenugalėtoji Lietuva : Lietuvos partizanų spauda (1950-1956). Sud. A. Liekis. V, 1996 . T. 4.

Nenugalėtoji Lietuva : Lietuvių pogrindžio vadovybės okupacijų metais (1940-1953) Aut A. Liekis. V., 2002.T. 5.

Nenugalėtoji Lietuva : Lietuvių tremtinių vadovybės Vakarų Europoje (1944-1955) Aut A. Liekis. V., 2002.T. 6.

Nenugalėtoji Lietuva: tremtis, sukilimas, rezistencija: mokslinės konferencijos medžiaga. Utena, 2006.

Paberžienė, R. Partizanai [N 16]: [pasakojimai jaunimui apie partizaninį karą Lietuvoje]. V., 2009.

Palinko liepa šalia kelio: partizanų dainos / [sudarė K. Aleksynas; melodijas parengė Ž. Ramoškaitė]. - V., 1998

Palionis, P. Išlikę savimi. K., 1997.

Palukaitis, J. P. Lietuvių periodika Vakarų Europoje 1944 - 1952. V., 1993.

Pamirštas SSRS karo nusikaltimas : Rainiai, 1941 06 24-25. Sudarė ir parengė A. Šiušaitė, J. Urbonavičius, V. Landsbergis. V., 2006.

Partizanai apie pasaulį, politiką ir save. 1944 - 1956 m. Partizanų spaudos publikacijos. V., 1998.

Partizanų vadas generolas Adolfas Ramanauskas-Vanagas: [albumas]. K., 2007.

Pasaulio lietuvių bendruomenė 1949-2003. V., 2004.

Pasaulio lietuvių žinynas (Redaktorius A. Simutis). New York, 1953.

Pasipriešinimo kovos Švenčionių krašte 1944-1953 metais:konferencijos tezės, [2000, Švenčionys]. V., 2000.

Peckus, V. Nežinomos legendos. K., 2003 ; 2-oji patais. ir papild. laida. K., 2005.

Pečiokaitė-Adomėnienė, B. Likviduoti Skirmantą. K., 2002.

Pečiokaitė-Adomėnienė, B. Paskutiniai. K., 2000.

Peleckis-Kaktavičius, L. Pasaulio pabaiga atidema: likimai: [esė]. K., 2001.

Pietų Lietuvos partizanų sritis: atlasas: Dainavos ir Tauro apygardos. V., 2008.

Pilietinis pasipriešinimas Lietuvoje ir Lenkijoje: sąsajos ir ypatumai, 1939-1956. V., 2004.

Pocius, M. Kita Mėnulio pusė: Lietuvos partizanų kova su kolaboravimu 1944-1953 metais. V., 2009.

Pokario Laisvės kovų įprasminimas Tautos atminties žemėlapyje. Radviliškis, 2007.

Politinių kalinių, tremtinių, partizanų laišakai Šiaulių „Aušros“muziejuje: katalogas, publikacijos. Šiauliai, 2001.

Potsdamas ir Karaliaučiaus kraštas / Sudarė D. Bakanienė. V., 1996.

Pragaro vartai - Štuthofas. V., 1998.

Prašė neverkti. (Motinų, tėvų, artimųjų laišakai ir pasakojimai apie žuvusiuosius būtinuojoje karinėje tarnyboje Lietuvos vaikus). V., 1991.

Priklausomybės metų (1940 - 1990) lietuvių visuomenė: pasipriešinimas jai ir prisitaikymas. V., 1996.

Prisiekę Tėvynei: [Didžiosios Kovos apygardos kovotojų-partizanų nuotraukų albumas]. K., 2008.

Psichiatrinės inkvizicijos siautėjimas Lietuvoje, V., 1999.

Pustobajėvas, M. Agresijos kronika. V., 2010.

Putinaitė, N. Nenutrūkusi styga. Prisitaikymas ir pasipriešinimas sovietų Lietuvoje. V., 2007.

Pūtėme prieš vėją. D. 2: Sukilimas. V., 2008.

Pūtėme prieš vėją. D. 3: Vytauto Vaineikio juodos dienos, baltos naktys. V., 2009.

Pūtėme prieš vėją. D. 4: Krauju rašyta istorija. V., 2010.

Ragavičius, A. Jiezno jaunieji partizanai (1952-1954 m.). K., 2010.

Ramanauskaitė-Skokauskienė, A. Adolfas Ramanauskas-Vanagas: [1918 03 06-1957 11 29]. Alytus, 2000.

Ramanauskaitė-Skokauskienė, A. Generolas Adolfas Ramanauskas-Vanagas: [albumas]. V., 2008.

Ramanauskaitė-Skokauskienė, A. Laisvės deklaracija ir jos signatarai. K., 2009.

Ramanauskas, A. Daugel krito sūnų... : partizanų gretose. V., 1999 ; 2-asis leid. V., 2007.

Rašytojas ir cenzūra. Sudarė A. Sabonis, St. Sabonis. V., 1992.

Rašytojas pokario metais. V., 1991.

Razmislavičienė, A. Kokiom žolelėm Jūs beišdygsit, vaikeliai mano...: laisvės kovų įamžinimo vietų Prienų krašte katalogas. K., 2009.

Remeris, M. Lietuvos sovietizacija: 1940 - 1941. V., 1989.

Riauka, D. Generolo „Vėtros“ - Kpt. Jono Noreikos (1910-1947) archyvas: 1910-2000: bibliografija. K., 2000.

Rokiškėnai – LLKS Deklaracijos signatarai: konferencijos pranešimai, Rokiškis 2009 06 13. V., 2009.

Rokiškio krašto laisvės kovotojai. V., 2005.

Rudokas, J. Prarastieji Lietuvos talentai, V. 2001.

Rupainis, A. Laisvės keliais ir klystkeliais: 1990-2005 metų publicistika. V., 2005.

Ruzgas, A. Rezistentų pagrindiniai periodiniai leidiniai: okupacijų metai, 1940-1989: leidinių sąvadas. V., 2010.

Sadūnaitė, N. Skubėkime daryti gera. V., 1998.

Saulėlydis Lietuvoje. Vilnius,

Semaškaitė, J. Priesaika: Jonas Semaška-Liepa ir bendražygiai: dokumentinis esė. V., 2000.

Senn, A. E. Bundanti Lietuva. V., 1992.

Senn, A. E. Lithuania Awakening, V., 2002.

Senn, A. E. Lietuva 1940: revoliucija iš viršaus. Vilnius, 2009.

Simanaitis, E. Nelikę nuošalyje: dokumentinė apybraiža. V., 2003.

Skirius J., Račkauskas, J. Amerikos lietuvių tarybos kūrimosi 1939-1941 m. atspindžiai dokumentuose ir spaudoje. Chicago, 1998.

Skirius, J. Amerikos lietuvių tarybos veikla 1945-1948 metais. Išeivijos pastangos dėl „Displaced persons act“ priėmimo. Chicago. 2001.

Slavickas, A. Kapai be kryžių, kryžiai be kapų. K., 2009.

Stankeras, P. Lietuvių policija 1941 - 1944 metais, V., 1998.

Starkauskas, J. Čekistinė kariuomenė Lietuvoje 1944-1953 metais :NKVD-MVD-MGB kariuomenė partizaninio karo laikotarpiu.- V., 1998.

Starkauskas, Juozas. Represinių struktūrų ir komunistų partijos bendradarbiavimas įtvirtinant okupacinį režimą Lietuvoje 1944-1953 m. Vilnius, 2007.

Starkauskas, J. Stribai. V., 2001.

Štašaitis, S. Lietuvos Respublikos vadovai 1918 - 1940 m. V., 1990.

Stepanianienė, A. Antisovietinis 1941 m. lietuvių sukilimas. K., 1996.

Strazdas, K. Partizanų muziejus Balninkuose. K., 2006.

Strazdas, K. Ukmergės krašto laisvės kovų keliais: istorinė apybraiža. K., 2006.

Streikus, A. Sovietų valdžios antibažnytinė politika Lietuvoje (1944-1990), V., 2002.

Streikus, A. Diplomatas Stasys Bačkis. V., 2007.

Striužas, V. 1941 metų sukilimas rytų-pietų Lietuvoje. V., 2006.

Stunguryš, S. Saulėtekio linkui, V., 1998.

Sukilimas. 1941 m. birželio 22 - 28 d. V., 1994 (I knyga), 1995 (II knyga).

Sukilimas Ypatingajame Kalnų lageryje: 1953 m. gegužė-rugpjūtis: dokumentų rinkinys. V., 2003.

Suokalbis. V., 1989.

Surgailis, G. Lietuvos kariuomenės vadai. V., 1992.

Sušaudytos dainos: Dzūkijos partizanų dainos: sudarė V. Ledas ir H. Rimkus. Vilnius, Vaga, 1990.

Svarbiausios Lietuvos istorijos datos (sudarė J. Brazauskas). K., 1998.

Šepetys, N. Molotovo Ribentropo paktas ir Lietuva. Vilnius, 2006.

Šiaudinis, V. Nuo arklo – prie ginklo: [leidinys apie Ignalinos krašto kovotojus nuo 1831 m. sukilimo iki 1944-1952 m. ginkluoto pasipriešinimo]. V., 2008.

Šimėnas, A. Kovoje dėl Lietuvos laisvės. Panevėžio - Algimanto - Vyčio apygardų partizanai. K., 1998.

Šimėnas, A. Bolševizmo byla: genocidas ir smurtas okupuotoje Lietuvoje 1940-1953 m.: (Panevėžio kraštas). K., 2002.

Širdis – Lietuva. Vytautas Antanas Dambra: biografija ir pažinojusių asmenų prisiminimai, vertinimai, liudijimai. K., 2000.

Šimutis, L. Amerikos lietuvių taryba 1940 - 1970, Chicago, 1971.

Škirpa, K. Sukilimas Lietuvos suverenumui atstatyti. Vašingtonas, 1975.

Švedijos lietuviai. Likimai ir darbai. K., 1997.

Švoba, J. Seiminė ir prezidentinė Lietuva. V., 1990.

Tautos teisė sukilti: medžiaga ir dokumentai 1941 m. Birželio sukilimui įvertinti. K., 2001.

Tebesitęsianti akistata arba atgyja, kas ir nebuvo numirę: [straipsniai, interviu, autentiški archyviniai dokumentai apie atsargos karininkų pilietinę poziciją, laisvės kovų istoriją ir kt.]. V., 2002

Terleckas, A. Didysis sąmokslas prieš Lietuvą. K., 1996.

Terorizuojama ir naikinama Lietuva 1938 - 1991. Klaipėda, 1994.

The annexation of the Baltic States and its effect on the development of law prohibiting forcible seizure of territory, William J. H. Hough, III, - New York Law School Journal of International And Comparative Law, Vol. 6, Number 2, Winter 1985.

The Violations Of Human Rights In Soviet Occupied Lithuania, A Report For 1981, The Australian Lithuanian Community, Brunswick West, 1982.

The Violations Of Human Rights In Soviet Occupied Lithuania, A Report For 1983 - 1986, The Australian Lithuanian Community, North Melbourne, 1988.

Tininis, V. Komunistinio režimo nusikaltimai Lietuvoje 1944-1953 m.: Sovietų Sąjungos politinių struktūrų, vietinių jų padalinių bei kolaborantų vaidmuo vykdant nusikaltimus 1944-1953 m.: istorinė studija ir faksimilinių dokumentų rinkinys. V., 2003.

Tininis, V. Komunistinio režimo įtvirtinimas Lietuvoje ir jo nusikaltimai, Vilnius, 2009 (Totalitarinių režimų nusikaltimai Lietuvoje: Sovietinė okupacija, t.5.)

Tininis, V. Sovietinė Lietuva ir jos veikėjai. Vilnius, 1994.

Tininis, V. Sovietų Sąjungos politinės struktūros Lietuvoje ir jų nusikalstama veikla, Vilnius, 2008 (Totalitarinių režimų nusikaltimai Lietuvoje: Sovietinė okupacija, t.4).

Treinyš, M. Gyvenimas – meteoras skrydis: žurnalisto ir rezistento Antano Valiukėno, jo kartos ir idėjų likimo apybraiža. K., 2003.

Tremties ir kalinimo vietos. V., 1995.

Tremties metai. Lietuvių rašytojų metraščių 1947 (Red. B. Brazdžionis). Ludwigsburg, 1947.

Tremties upės: tremtinių ir pasipriešinimo kovų dalyvių atsiminimai, surinkti Garliavos vidurinės mokyklos mokinių. K., 2008.

Tremtis ir rezistencija Klaipėdos rajone: istorinė studija. Klaipėda, 2009.

Trupinėliai laisvės žiburiui: rezistencinės kovos atgarsiai Kruopių valsčiuje. V., 2010.

Truska, L. Antanas Smetona ir jo laikai. V., 1996.

Truska, L. Lietuva 1938 - 1953 metais. V., 1995.

Truska, L., Kancevičius V. Lietuva Stalino ir Hitlerio sandėrio verpetuose. V., 1990.

Truska, L., Anušauskas, A., Petravičiūtė, I. Sovietinis saugumas Lietuvoje 1940-1953 metais. V. 1999.

TSRS - Vokietija 1939-1941. TSRS ir Vokietijos santykių dokumentinė medžiaga 1939 m. rugsejo 1941 m. birželio mėn. V., 1989. T.1, 2 (Rusų k.)

Uldukis, E. Be paliaubų: dokumentinė proza. V., 2006.

Uzdila, J. V. Rokiškėnų Gandis: monografija. V., 2007.

Uzdila, J. V. Sunkūs ir viltingi metai: [monografija]. V., 2003.

Užjūrio lietuviai. Veidai ir vardai (fotoalbumas). V., 1995.

Už laisvę ir Tėvyne: [fotoalbumas]. V., 2004.

Už laisvę ir Tėvyne: [fotoalbumas], 2-asis patais. leid. V., 2007.

Užtupas, V. Lietuvos partizanai ir jų ansamblis „Girių aidas“. K., 2001.

Vaitiekūnas, S. Lietuvos teritorija ir gyventojai. V., 1998.

Vaitiekūnas, V. Vidurnakčio sargyboje. Chicago, 1993, 1994. T. 1 - 2.

Vaitiekus, S. Tuskulėnai : egzekucijų aukos ir budeliai (1944-1947). Vilnius, 2002; II pat. leid. Vilnius, 2006.

Vaitiekūnas, V. Vidurnakčio dokumentai. V., 1996. T. 3.

Vaitkevičius, B. Antinacinis pasipriešinimo judėjimas Lietuvoje 1941-1944 metais. V., 2001.

Vakarų Lietuvos partizanų sritis: atlasas: Kęstučio, Prisikėlimo, Žemaičių apygardos, parengė E. Jankauskienė, R. Trimonienė, D. Žygelis, Vilnius, 2010.

Val Ramonis, Baltic States V. S. The Russian empire. Lemont, 1991.

Valentukevičius, V. Žmonių likimai Druskininkų krašto okupacijų metais. Druskininkai, 2005.

Valiūnas, J. K. Tau, Lietuva. V., 1996

Vanagas, V. Lietuvių rašytojų sąvadas / 2 asis leidimas. V., 1996.

Vėliūtė, R. G. Partizanai, V., 2009.

Vėžienė, Z. Ką papasakotų paminkliniai akmenys ir kryžiai...: sovietinio genocido aukos, jų atminimo įamžinimas Pakruojo rajone. Panevėžys, 2005.

Vinskienė, B. Amžinieji Ažuolai: dokumentinė apybraiža apie Jiezno apylinkių partizanus. V., 2007.

Vilutienė, A., Sajauskas, J. Ištark mano vardą. Tauro apygardos partizanų vardynas. V., 1999.

Viržonis, J. Už laisvę kovotojams - tokia lemtis: (savanoriai ir likimai). V., 2003.

Vitkus, V. Pulkininkas Kazimieraitis: Pietų Lietuvos partizanų srities vado Juozo Vitkaus gyvenimas, veikla, šeimos likimas. V., 2001.

VLIK'AS ir Lietuvos diplomatinė tarnyba išeivijoje. Berno ir Paryžiaus konferencijų protokolai. V., 2004.

Vytauto apygardos partizanų takais. V., 2002.

Vokietaitis, A. Raštai. K., 2003.

Voverienė, O. Lietuvos laisvės kovos karžygys Vaclovas Voveris-Žaibas. V., 2007.

Zinkevičius, Z. Lietuvių kalba naujaisiais laikais, (Lietuvių kalbos istorija, VI t.). V., 1994.

Žalimas, D. Lietuvos Respublikos nepriklausomybės atkūrimas: pagrindiniai klausimai pagal tarptautinę teisę. Vilnius, 1997.

Žalimas, D. Lietuvos Respublikos nepriklausomybės atkūrimo 1990 m. kovo 11 d. tarptautiniai ir teisiniai pagrindai ir pasekmės. V., 2005.

Žemaičių kankiniai. Rainių miškelio tragedija. Telšiai, 1942.

Žepkaitė, R. Vilniaus istorijos atkarpa: 1939 m. spalio 27 d. - 1940 m. birželio 15 d. V., 1990.

Žygis į Vilnių: 1939 m. spalio 27 - 29 d. / sudarė A. Martinionis. V., 1997.

Пустобаев, М. Хроника агрессии. Вильнюс, 1994.

XX amžius. Lietuvos valstybingumo problemos. V., 1990.

1941 m. Birželio sukilimas - tautos valios vykdymas: reportažai ir pranešimai iš 1941 m. birželio sukilimo 60-mečio minėjimų. K., 2002.

1941 m. Birželio sukilimas: dokumentų rinkinys. V., 2000.

MEMUARAI

- Abromavičius, S. Vieno gyvenimo istorija: prisiminimai. K., 2009.
- Ambrulevičius, A. Kelio atgal nėra [prisiminimai]. K., 2008.
- Amžino įšalo žemėje. V., 1989.
- Andriušis, S. 18 parų po žeme. K., 1991.
- Ankevičius, S. Už Uralo žemės galo. V., 1989.
- Antanaitis, B. Žodžiai iš pragaro. V., 1991.
- Arlauskas, V. Lietuvi! Niekada neužmiršk tų, kurie pasiliko ten: [prisiminimai apie tremtį]. K., 2009.
- Audėnas, J. Paskutinis posėdis. V., 1990.
- Aukštaitijos ir Žemaitijos partizanų prisiminimai. V., 2006.
- Aukštaitijos partizanų prisiminimai. D. 3. V., 2001
- Aukštaitijos partizanų prisiminimai. D. 4. V., 2004
- Aukštaitijos partizanų prisiminimai. D. 5. V., 2006.
- Aukštaitijos partizanų prisiminimai. D. 7: Laisvės kovotojų prisiminimai: (knygos „Aukštaitijos partizanų prisiminimai“ tęsinys). V., 2009
- Aušrotas, B. Laisvės niekas nežadėjo. V., 1992.
- Aušrotas, B. Sunkių sprendimų metai. V., 1990.
- Avižinis, S. Gyvi jie mano atminty: [atsiminimai]. Marcinkonys, 2007.
- Balutis, V. Išsinešėme tik ilgesį. Adelaide, 1996.
- Baliukevičius, L. Partizano Dzūko dienoraštis”, V., 2006.
- Baipšys, S. Seda dega. 1980 (leidimo vieta nenurodyta).
- Baltrušienė, A. Kelionė į niekur ir atgal. K., 1993.
- Belickienė-Runaitė, I. Likimo keliai: [prisiminimai ir eilėraščiai]. K., 2010.
- Bėgome nuo teroro [atsiminimai, redagavo Prunskis, J.]. Čikaga, 1980.
- Bičiūnaitė, Masiulienė, J. Jaunystė prie Laptevų jūros. V., 1990.
- Bičkūnas, J. Mirties magistralė. V., 1990.
- Bloznelis, M. Neramūs metai, K., 2007.
- Cicėnas, J. Vilnius tarp audrų. V., 1993.
- Dambrauskas, A. Gyvenimo akimirka. V., 1990.
- Dambrauskas, A. Viskas praeina. V., 1991.
- Daumantas, J. Partizanai. V., 1990, 2005.
- Dejavo žemė ir žmonės: Utenos apylinkių partizanų ir rėmėjų atsiminimai. Utena, 2004.
- Dievui ir Tėvynei: prisiminimai apie kunigą Algirdą Mocių. K., 2008.
- Ešelonų broliai. V., 1991.
- Ešelonų sesės. V., 1991.
- Garbačiauskienė, M. Jei laimė nebūtų lydėjusi. V., 1989.
- Garmutė, A. Išėjo broliai. K., 1990.
- Garmutė, A. Motinėle auginai. K., 1993.
- Garmutė, A. Tėvo vasara. K., 1996.
- Gasiūnas, J. Ledinio pragaro ratai. V., 1991.
- Giedraitienė, J. Kelionė į niekur... V., 1991.
- Grafas, Lelešius J, Dzūkas Baliukevičius, L. Dienoraščiai. K., 1994.
- Grigalavičius, J. Kai Lietuvoje šeimininkavo stalinistai. V., 1991.
- Grigas, R. Rekrūto atsiminimai. K., 1993.
- Grinkevičiūtė, D. Lietuviai prie Lpatevų jūros. V., 1997.
- Gurskis, V. Mūsų jaunystės auka. K., 1992.
- Gustainis, V. Be kaltės. V., 1989.
- Hatanaka, S., Lietuva. Kaip išliko maža šalis. V., 1999.
- Ivoškus, P. Gyvenimo spūstyje: [atsiminimai]. Šiauliai, 2009.

Ivoškus, P. Tikėjau laisve: [prisiminimai]. Šiauliai, 2005.

Yla, S. Žmonės ir žvėrys. Putnam, 1951; Kaunas, 1991.

Jakavonis, J. Šalia mirties. K., 2005.

Jėčys, A. Sutryptos viltys: Dainavos apygardos partizanų vado D. Jėčio-Ažuolio sūnaus prisiminimai. V., 2000.

Juodųjų dienų saktės: [atsiminimai, dienoraščiai, publicistika]. V., 2001.

Juos lydėjo šventas jausmas: 32 Marijampolėje ir Marijampolės apskrityje gyvenančių buvusių politinių kalinių bei tremtinių atsiminimai. Marijampolė, 2001.

Kaip nepamiršti...: [atsiminimai]. K., 2002.

Krėvė, V. Bolševikų invazija ir liaudies vyriausybė. V., 1991.

Krygeris, M. Rūstūs prisiminimai. K., 1994.

Kubertavičius, V. Žuvinto ežero apsuptis. 2005.

Lasys, H. Mano epopėja: vardan Lietuvos laisvės – jaunystės auka: [prisiminimai]. V., 2008.

Lietuva bolševikų okupacijoje [atsiminimai, redagavo Prunskis, J.]. Čikaga, 1979.

Leiskit į tėvynę. K., 1989.

Lileikis, A. Pažadinto laiko pėdsakais : atsiminimai, dokumentai. Kaišiadorys, 2000.

Lukša, J. Partizanai. K., 1990, 2005.

Miškiniai: prisiminimų rinktinė. V., 2002.

Miškinis, A. Sulaužyti kryžiai. V., 1989.

Musteikis, K. Prisiminimų fragmentai. V., 1989.

Norkus, A. Alkos partizano prisiminimai. Palanga, 2008.

Obelevičius, A. Ir kodėl gi?: laisvės kovų prisiminimai. V., 2001.

Paleckis, J. Dviejuose pasauliuose: Atsiminimai. V., 1983.

Palinko liepa šalia kelio...: Tverečiaus krašto rezistencijos dalyvių, politinių kalinių ir tremtinių prisiminimai. Ignalina, 2001.

Paulavičius, A. Kraujo upeliai tekėjo. K., 1990.

Paulavičius, A. Malda už tėvynę. K., 1992.

Pečiokaitė-Adomėnienė, B. Kardas prieš Saidoką: [prisiminimai]. K., 2004.

Pečiulaitis, P. Šitą paimkite gyvą. V., 1993.

Pečiulaitis, P. Šitą paimkite gyvą: atsiminimai. 2-asis papild. leid. K., 2003.

Petrauskas, A. Tėvynei jo plakė širdis: partizanų vado Petro Bartkaus gyvenimui ir kovai atminti. K., 2005

Petrutis, J. Kaip jie mus šaudė. V., 1990.

Raibikis, V. Tėvyne, nepalik mūsų: [atsiminimai]. K., 2000.

Ramanauskas, A. Daugel krito sūnų... V., 1991, 1999.

Raštikis, S. Kovose dėl Lietuvos. V., 1990. T. 1, 2.

Raštikis, S. Lietuvos likimo keliais. V., 1996.

Remienė Bareikaitė A. M. Atsukant gyvenimo laikrodį atgal.

Reinys, G. A. Jie paliko žymę žemėj. K. 2002.

Runaitė-Šidlauskienė, B. Tau, mano Tėvyne: [atsiminimai]. K., 2005.

Sakalai parskrido. Julijonas Būtėnas atminties liudijimuose. K., 2008.

Seliokas, V. Atsiminimai. V., 2001.

Sibiro Alma Mater [sudarė R. Baltutis]. Šiauliai, 2005.

Sibiro Alma Mater : dimicandum!. [sudarė R. Baltutis]. Šiauliai, 2007.

Sibiro Alma Mater : post scriptum [sudarė R. Baltutis]. Šiauliai, 2009

Silevičienė, B. Žuvėdros klyksmo aidai: atsiminimai. Jonava, 2004.

Skučaitė, R. Varinis angelas. Vilnius, 2006.

Skuodis, V. Žaidimas KGB tinkluose, V., 1996.

Stancikas, E. R. Operacija "Išsigimėliai", arba moksleiviai MGB pinklėse. V., 2010.

Šeinius, I. Raudonasis tvanas. V., 1990.

Šilas, P. Mano kryžiaus kelių odisėja. V., 1994.

Šyvokienė, J. Gyvenimą paaukojęs Tėvynei: Antano Kraujelio sesers ir artimųjų prisiminimai. V., 2006.
 Škirpa, K. Lietuvos nepriklausomybės sutemos 1938 - 1940: Atsiminimai ir dokumentai. V., 1996.
 Šliogeris, V. Antanas Smetona. Žmogus ir valstybininkas, Cleveland, 1966.
 Tarp šūvių ir spygliuotų lagerio vielų: atsiminimai. K., 2008
 Telksnys, V. Kamino šešėlyje. K., 1996.
 Tumas, J. Kelias į Červenę. V., 1990.
 Turauskas, E. Lietuvos nepriklausomybės netenkant. K., 1990.
 Ulys, J. Sudužęs varpelis. V., 2001.
 Urbšys, J. Atsiminimai. K., 1990.
 Urbšys, J. Lietuva lemtingaisiais 1939 - 1940 metais. V., 1988.
 Vienas iš rezistentų kartos: dr. Pranas Padalis. Brooklyn, N.Y., 1974.
 Vilkaitis, A. Tremtinio dalia. K., 1990.
 Vilutis, L. Likimo mozaika. K., 1992.
 Vyšniūnas, V. Šiaurės eskizai. V., 1992.
 Voldemaras, A. Pastabos saulėlydžio valandą. V., 1992.
 Volertas, V. Angelams vedant, velniams painiojant. K., 1995.
 Vorkutos politinių kalinių atsiminimai. V., 1998.
 Zubinas, A. Tremtinio metraštis, K., 2010.
 Žadėjom laisvę Tau parnešti: Utenos partizanų, rėmėjų ir ryšininkų atsiminimai. Utena, 2007.
 Žukas, K. Žvilgsnis į praeitį. V., 1992.
 Žvinys, J. Mano gyvenimo užrašai. V., 1993.

GROŽINĖ LITERATŪRA

Adomėnas, V. Kas apverks jų dalia..., V., 1992
 Adomėnienė-Pečiokaitė, B. Penktas: NEŽUDYK. K., 1994.
 Bataitis, S. Netekėsiu už šešėlio. K., 1996.
 Gaškaitė-Žemaitienė, N. Užverstų šulinių vanduo: romanas. V., 2000.
 Ivaškevičius, M. Žali: romanas. V., 2002.
 Jonaitienė, E. Likimo blaškomi: 1940 – 1949. V., 1998.
 Kinderytė-Budrienė, V. Vėtrungė: istorinis romanas. V., 2006.
 Krėvė, V. Miglose. V., 1991.
 Krivickas, B. Pasipriešinimo poezija. V., 2004.
 Laucius
 Lietuvių egzodo vaikų ir jaunimo literatūra 1945-1990, T.1, K., 2002.
 Lukevičiūtė-Miliauskienė, J. Stebuliai-tai Kalniškė: [eilėraščiai]. Marijampolė, 2007.
 Mačiuika, V. Savi ir svetimi.- V., 2 d., 1992-1994.
 Mikėlinskas, J. Už horizonto – laisvė. V., 1986.
 Mikėlinskas, J. Kur lygūs laukai. V., 1981.
 Mikėlinskas, J. Nors nešvietė laimėjimo viltis. K., 1994.
 Mikėlinskas, J. Juodųjų eglė šalis. V., 1988.
 Pasipriešinimo poezija: Dzūkijos partizanų dainos. V., 2007
 Paulavičius, A. Partizanas Daumantas: herojinė poema. K., 2005.
 Paulavičius, A. Partizanas Daumantas: herojinė poema. 2-oji papildyta laida. K., 2006.
 Petkutė, I. Ne mirt – gyvent atėjom: partizanų Irenos Petkutės-Neringos ir Mečislavo Dargužo-Aro poezija. K., 2007.
 Puišytė, A. E. Baltojo Raitelio baladės. K., 2006.
 Raila, B. Kitokios Lietuvos ilgesys. V., 1993.
 Ramonas, V. Kryžiai. V., 1992.
 Rimkienė, N. Lietuva - kryžių žemė: [eilėraščiai]. Utena, 2005.
 Ruseckienė, V. U. Laisvės rūmų architektas: istorinis romanas [apie Juozą Lukšą]. K., 2007.
 Sadauskas, S. Anapus dienų ir metų: eilėraščiai. Marijampolė, 2003.

- Sruoga, B. Dievų miškas. K., 1989.
 Sasnauskas, P. Kovotojai. K., 1998.
 Svajūnas, M. Laisvės didvyrių kelias: (istorinė-herojinė poema). Marijampolė, 2001.
 Svajūnas, M. Laisvės didvyrių kelias: (istorinė-herojinė poema). [2-oji patais. laida]. Alytus, 2005.
 Svajūnas, M. Sušaudyti likimai: poema apie Adolfą Ramanauską-Vanagą, Lietuvos partizanų vadą, brigados generolą. Alytus, 2010.
 Telksnys, V. Prašau sušaudyti: apysaka K., 2007.
 Varpo dūžiai: laisvės kovotojų kūrybos antologija. K., 2001.
 Volertas, V. Baubonis. Vienas žmogus, viena lemtis [romanas], V. 2000.
 Volertas, V. Viešnagė pas Dievą: romanas. K., 2001.

INTERNETINĖS SVETAINĖS IR TINKLARAŠČIAI

1. www.genocid.lt – Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos tyrimo centras. Teikiama informacija apie centro veiklą, vykdomus edukacinius užsiėmimus, parodas, temines ekskursijas.
2. www.bernardinai.lt – rubrika: Visuomenė → Laisvės kryžkelės
3. www.antraspasaulinis.net/e107_plugins/content/content.php?cat.775 – temos: rezistencija, sovietinis partizaninis judėjimas, birželio sukilimo vertinimai, Geležinio Vilko Lietuvos partizanai
4. http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=3563&p_k=1 – rezistencijos tema (nuotraukos, video, dokumentai)
5. <http://partizanai.org/> – atsiminimai, dienoraščiai, partizanų maldos, video, knygos
6. Laikraštis „Voruta“, rubrika: Aktualijos → Lietuva → Rezistencija
www.voruta.lt/rubrika/lietuva/rezistencija/
7. <http://dg.lapas.info/?p=817> – ištraukos iš knygos Romualdo Misiūnas ir Reinas Taagepera „Baltijos valstybės: priklausomybės metai, 1940/1980“ (apie partizanų pasipriešinimą)
8. <http://www.sovietika.lt/tag/rezistencija> – sovietinės okupacijos studijos 1944-1990 (publicistika, interviu)
9. <http://www.partizanai.info/> – tinklaraštis, skirtas Lietuvos partizanams, kovojusiems už Lietuvos Laisvę 1945-1953m atminti.
10. Tinklaraštis „Nematomas frontas“ (anglų kalba, nuotraukos, video ir kt.).
<http://www.theinvisiblefront.com/>
11. Lietuvos Partizanai Facebook'e, <http://www.facebook.com/pages/Lietuvos-Partizanai/265724293210>
12. www.straipsniai.lt, rubrika: Lietuvos istorija → Partizanai
13. Nuotraukos, dainos, video, susiję su partizanais-<http://cnjianqing.com/index.php?key=partizanai>
14. Medžiaga apie partizanus, nuorodos į kitas svetaines, susijusias su partizanais,
<http://lndp.lt/diskusijos/viewtopic.php?t=248>
15. Lietuvos vyriausiojo archyvo tarnybos, Lietuvos ypatingojo archyvo internetinė svetainė - www.archyvai.lt
16. Tarptautinė komisija nacių ir sovietinių okupacinių režimų nusikaltimams Lietuvoje įvertinti - www.komisija.lt
17. VDU Išeivijos instituto internetinė svetainė - <http://www.iseivijosinstitutas.lt/lt/>
18. Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos internetinė svetainė - <http://www.lpkts.lt>
19. Lietuvių sąjungos „Tauta ir tėvynė“ internetinis leidinys - <http://www.tautairtevyne.lt>
20. Pasaulio lietuvių bendruomenė – <http://www.plbe.org>
21. JAV lietuvių dienraštis – „Draugas“ - <http://www.draugas.org>

REZISTENCIJOS IR TREMTIES MUZIEJAI

Nr.	Muziejus Adresas	Trumpas veiklos parašymas
1.	Druskininkų rezistencijos ir tremties muziejus Vilniaus al. 24, Druskininkai. Tel.: (8 ~ 313) 52 831, (8 ~ 313) 45 842. Mob. tel. 8 656 08 373. El. p. kazlauskasrezmuziejus@gmail.com	Ekspoziciniai stendai pasakoja apie 1944–1953 m. visos Lietuvos pasipriešinimo sąjūdį, atskirai nušviečiamos Dainavos apygardos partizanų kovos, moterų dalyvavimas partizaniniame judėjime.
2.	Tremties ir rezistencijos muziejus Vytauto pr. 46, Kaunas. Tel.: (8-37) 32 31 79 El. p. rez.muziejus@gmail.com www.lpks.lt/muziejus.htm	Muziejus renka, kaupia, saugo ir eksponuoja praeities relikvijas, dokumentus apie Lietuvos laisvės kovas 1940-1990 m., ypač apie partizanų karą, taip pat apie lietuvių tautos kančias tremtyje, kalėjimuose, lageriuose, okupantų genocido politikos faktus.
3.	Kauno IX forto muziejus Žemaičių pl. 73, Kaunas. Tel.: (8 37) 37 77 50, (8 37) 37 77 48. Tel./faksas (8 ~ 37) 37 77 15. El. p. jurate.zakaite@9fortomuziejus.lt	Muziejus formuoja rinkinius, atspindinčius atskirus IX forto istorijos laikotarpius. Daugiausia eksponatų sukaupta sovietinės ir nacių okupacijų Lietuvoje laikmečiams nušviesti. Tai tremtinių ir politinių kalinių fotografijos, laiškai, jų asmeniniai daiktai ir relikvijos iš tremties.
4.	Naujausiųjų laikų karybos istorijos skyriaus padalinys Pogrindžio spaustuvė „ab“ Salių kaimas, Domeikavos seniūnija, Kauno rajonas. Tel. (8 ~ 37) 55 32 49. Mob. tel. 8 601 86 521.	Pogrindžio spaustuvėje-muziejuje galima pamatyti iškiliosios spaudos įrangą, antinacinės ir antisovietinės kovos dokumentų kopijas, pogrindinės spaudos leidinių, rezistencinės kovos dalyvių nuotraukas.
5.	Garliavos Juozo Lukšos gimnazijos Lietuvos laisvės kovų muziejus S. Lozoraičio g. 13, Garliava, Kauno rajonas. Tel. (8 ~ 37) 55 12 55.	Memorialinio Juozo Lukšos-Daumanto muziejaus eksponatų pagrindą sudaro Nijolės Bražėnaitės ir Antano Lukšo šeimų perduoti asmeniniai J. Lukšos daiktai, dokumentai, nuotraukos. Ekspozicijoje rodomi partizanų ginklai, apyvokos daiktai, Lietuvoje ir išeivijoje leista įvairi rezistencinės tematikos literatūra ir periodika. Kaupiama moksleivių surinkta kraštotyrinė medžiaga, partizanų ir tremtinių prisiminimų vaizdo ir garso įrašai.
6.	Laisvės kovų ir tremties istorijos muziejus Klaipėdos g. 29, Priekulė, Klaipėdos rajonas. Tel. (8 ~ 46) 45 40 71. El.p.: tremties.muziejus@gmail.com	Muziejus skirtas įamžinti lietuvių tautos laisvės kovoms. Šiuo metu muziejuje veikia stacionari vidaus ir lauko ekspozicija apie tremtį ir rezistenciją.
7.	Laisvės kovų muziejus Vytauto g. 17, Lazdijai. Tel. 8 612 88439.	Muziejuje surinkti politinių kalinių, tremtinių, partizanų ir jų ryšininkų bei kitų gyventojų prisiminimai bei daiktiniai liudijimai apie 1944 – 1953 m. laisvės kovas bei Lazdijų krašto gyventojų trėmimo bei įkalinimo etapus. Ekspozicijose - to laikotarpio dokumentai, tremtinių, partizanų ir politinių kalinių nuotraukos, atsiminimai, asmeniniai daiktai, garso ir vaizdo medžiaga.
8.	Tauro apygardos partizanų ir	Muziejuje kaupiama ir eksponuojama tremtinių ir

	tremties muziejus Vytauto g. 29, Marijampolė. Tel. (8 ~ 343) 50 754. El. p.: markrmuziejus@gmail.com	partizaninio laikotarpio relikvijos, archyviniai dokumentai, nuotraukos, žmonių atsiminimai, ginklai.
9.	Pasipriešinimo sovietinei okupacijai ir Sąjūdžio muziejus Respublikos g. 17, Panevėžys.	Ekspozicija atspindi pasipriešinimą sovietinei okupacijai Panevėžio krašte 1940 –1990 metais. Pagrindinės temos: pirmoji sovietinė okupacija, tremtys ir kalinimai, partizaninė veikla, neginkluotas pasipriešinimas, Sąjūdžio veikla.
10.	Veiverių krašto istorijos atminties muziejus, Partizano Juozo Lukšos-Daumanto ekspozicija Kauno g. 54, Veiveriai, Prienų rajonas. Mob. tel. 8 644 61 951.	2008 m. įrengta ekspozicija skirta legendiniam Lietuvos partizanui Juozui Lukšai-Daumantui. Ekspozicijoje taip pat supažindinama su J. Lukšos-Daumanto bendražygio Povilo Pečiulaičio-Lakštingalos gyvenimo ir kovos keliu.
11.	Macikų lagerio karcėris-muziejus Macikų kaimas, Šilutės seniūnija, Šilutės rajonas.	Įrengta muziejinė ekspozicija, kuri supažindina su skirtingais lagerio istorijos laikotarpiais. Greta muziejaus yra lagerio kalinių kapinaitės.
12.	Lietuvos laisvės kovų ir kančių muziejus Seinų g. 12, Merkinė, Varėnos rajonas. Tel. (8 ~ 310) 39 136. Mob. tel. 8 689 26 504.	Ekspoziciją sudaro trys dalys: Atgimimas; Tremtis - Sibiro „kurortai“; Lietuvos partizanų gyvenimas.
13.	Genocido aukų muziejus Aukų g. 2A, Vilnius tel./faks. (8~5) 249 74 27, El. p.: muziejus@genocid.lt http://www.genocid.lt/muziejus	Muziejuje komplektuojama istorinė-dokumentinė medžiaga, pasakojanti apie okupacinių režimų vykdytas represijas prieš Lietuvos gyventojus (1940–1990 m.), antisovietinę ir antinacistinę pasipriešinimo medžiaga bei žinios apie laisvės kovų dalyvius ir genocido aukas.
14.	Tremties ir rezistencijos muziejus J. Basanavičiaus g. 21, Palanga.	Muziejuje supažindinama su Palangos ir jos apylinkių gyventojų gyvenimu sovietinės okupacijos metais, pasipriešinimu ir deportacijomis.
15.	Tauragės Kovų ir kančių istorijos muziejus Prezidento g. 38, Tauragė. Tel. 8 446 61 390	Buvusi Tauragės NKVD būstinė. Stendai skirti Tauragės tremtiniam, šio krašto partizaninio judėjimo istorijai.
16.	Obelių krašto muziejus Vytauto g. 18, Obeliai, Rokiškio rajonas. Tel. (8 ~ 458) 78 825.	Muziejuje sukaupti partizaninės kovos dokumentai, partizanų dienoraščiai, vėliavos, karinės uniformos ir kt. Muziejus taip pat turi daugiau kaip 400 leidinių apie rezistenciją, tarpukario ir atkurtos Lietuvos valstybės kariuomenę. Atskira muziejaus salė skirta partizanų kovoms šiaurės rytų Lietuvoje. Didžiąją eksponatų dalį sudaro Vytauto apygardos Lokio rinktinės partizanų štabo dokumentai, nuotraukos, atsišaukimai, asmeniniai daiktai.
17.	Mūsų tautos istorinės atminties muziejus Ulonų g. 14, Alytus. Tel. (8 ~ 315) 21 722	Viena iš ekspozicijų - Partizaninis judėjimas Dzūkijoje 1944–1954 m.

18.	Adolfo Ramanausko-Vanago vidurinės mokyklos istorijos muziejus Birutės g. 2, Alytus. Tel. (8 ~ 315) 51 931.	Muziejus kaupia, tiria, saugo ir propaguoja medžiagą apie A. Ramanausko-Vanago gyvenimą ir kovų kelią, rezistencinę kovą Pietų Lietuvoje ir kt.
19.	Eržvilko vidurinės mokyklos kraštotyros ir mokyklos istorijos muziejus Eržvilkas, Eržvilko seniūnija, Jurbarko rajonas. Tel. (8 ~ 447) 43 158.	Dalis ekspozicijos skirta Eržvilko progimnazijos direktoriui, partizanui Stasiui Jarmalai.
20.	Šimkaičių vidurinės mokyklos istorijos ir etnografijos muziejus Šimkaičių kaimas, Šimkaičių seniūnija, Jurbarko rajonas. Tel. (8 ~ 447) 41 422.	Ekspozicija supažindina su Šimkaičių krašto istorija, buitimi, etnografija, pokario metų rezistencine kova , mokyklos istorija.
21.	Rietavo Oginskių kultūros istorijos muziejus L. Ivinskio g. 4, Rietavas. Tel. (8 ~ 448) 68 992. Faksas (8 ~ 448) 68 992. El. p.: rokimuziejus@gmail.com http://www.oginskiriet.lt	Ekspozicijos: Rietaviškiai – nacionalinio išsivadavimo ir rezistencinių kovų dalyviai; Sovietinė okupacija, tremtys;
22.	Raseinių krašto istorijos muziejus Muziejaus g. 3, Raseiniai. Tel. (8 ~ 428) 51 892. Tel./ faksas (8 ~ 428) 51 191. El. paštas: muziejus@raseiniai.lt, raseiniumuz@gmail.com http://www.raseiniumuziejus.lt/	Viena naujausių ekspozicijų – „Raseinių kraštas okupacijų metais“. Pateikiami jungtinės Kęstučio apygardos vadų, partizanų gyvenimo akimirų fotografijos, to meto dokumentai, laikraščiai ir kt.
23.	Lekėčių kraštotyros muziejus Lekėčių kaimas, Lekėčių seniūnija, Šakių rajonas	Ekspozicijos parodų tematika – senovinė buitis ir darbas, spauda, numizmatika, Lekėčių krašto partizanai ir jų kova už laisvę .
24.	Memorialinė tremtinės, gydytojos Dalios Grinkevičiūtės (1927–1987) ekspozicija Eitvydžių g. 7, Laukuva, Šilalės rajonas. Tel. (8 ~ 449) 56 130.	Memorialinė tremtinės, gydytojos, knygos „Lietuviai prie Laptevų jūros“ autorės ekspozicija įrengta kambarėlyje, kuriame Dalia Grinkevičiūtė gyveno nuo 1974 iki 1987 metų. Eksponuojami jos rankraščiai, nuotraukos, kasdieniame gyvenime naudoti daiktai.
25.	„Ryto“ vidurinės mokyklos istorijos muziejus D. Gerbutavičiaus g. 9, Vilnius. Tel. (8 ~ 5) 245 41 98.	Kaupiama medžiaga apie mokyklos, gyvenamosios vietovės istoriją. Susisteminta nemažai kraštotyrinės medžiagos iš ekspedicijų, tremties, partizaninio judėjimo ir kt.

KAI KURIOS LIETUVIŲ LAISVĖS KOVAS IR KANČIAS MENANČIOS VIETOS. JŲ ĮAMŽINIMAS

Eil. Nr.	Memorialo, paminklo pavadinimas ir paskirtis/Autorius	Vietovė, adresas
1.	Tuskulėnų rimties parko memorialinis kompleksas, skirtas 1944 – 1947 m. čia kalintoms, kankintoms ir sovietinio saugumo nužudytoms aukos atminti	Žirmūnų g.1 F, Vilnius
2.	Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio memorialas ir atstatytas partizanų bunkeris, kuriame Lietuvos partizanų vadai 1949 m. vasario 16 d. pasirašė LLKS Tarybos Deklaraciją (skulptorius J. Jagėla)	Minaičių (buv. Mėnaičių kaimas, Grinkiškio seniūnija, Radviliškio raj.
3.	1941 m. birželio 23-28 d. sukilimo aukų memorialas. Paminklinis kryžius (1992) (komplekso paminklinio kryžiaus skulptorius R. Antinis, architektas F. Miliūnas)	Vytauto pr., Ramybės parkas (buv. Kauno miesto – Karmelitų kapinės, Kaunas
4.	Paminklinis kompleksas, skirtas Kalniškės kautynėms atminti ir šio mūšio laisvės kovotojams pagerbti	Kalniškės mūšio vieta to paties pavadinimo miške. Krosnos seniūnija, Lazdijų raj.
5.	Paminklas Juozui Lukšai – Daumantui pagerbti jo žuvimo vietoje (autorius J. Šlivinskas, architektas A. Mikėnas)	Pabartupio kaimas, Alšėnų seniūnija, Kauno raj.
6.	Koplyčia 1941 m. birželio 23 d. žiauriai nužudytiems Telšių kalėjimo kaliniams Rainių miškelyje atminti (architektas A. Žebrauskas, freskų autorius A. Kmieliauskas, vitražų – A. Dovydenas)	Rainių kaimas, Viešvienų seniūnija, Telšių rajonas
7.	Paminklinis kryžius žuvusiems partizanams Kryžių kalne (autorius A. Ganusauskas)	Kryžių kalnas, Jurgaičių kaimas, Meškuičių seniūnija, Šiaulių rajonas
8.	Paminklas partizanų Motinai (skulptorius V. Gylikis)	Vytauto pr., Ramybės parkas (buv. Kauno miesto kapinės), Kaunas
9.	Paminklas 1944 – 1953 m. Tauro apygardos partizanams atminti (autorius A. Ambraziūnas, architektas A. Lukoševičius)	Vytauto Didžiojo parkas, Marijampolė
10.	Paminklas Vyčio apygardos partizanams atminti (autorius G. Karalius)	Vadoklių kaimas, Vadoklių seniūnija Panevėžio rajonas
11.	Paminklas Algimanto apygardos partizanams atminti (Autorius skulptorius J. Jagėla)	Troškūnų miestas, Troškūnų seniūnija Anykščių rajonas

12.	Paminklas Didžiosios Kovos apygardos partizanams atminti (skulptorius J. Jagėla)	Gelvonų miestelis, Širvintų rajonas
13.	Paminklas Žemaičių apygardos partizanams atminti (skulptorius R. Midvikis, architektas R. Banys)	Nepriklausomybės aikštė, Telšiai
14.	Paminklas Prisikėlimo apygardos partizanams (skulptorius R. Kazlauskas)	Laisvės aikštė, Šeduva, Radviliškio r.
15.	Paminklas Vytauto apygardos partizanams (skulptorius V. Gylėkis)	Utenio aikštė, Utena
16.	Paminklas Kėstučio apygardos partizanams atminti (skulptorius R. Midvikis, architektas V. Mazurkevičius)	Bažnyčios aikštė, Tauragė
17.	Memorialas Dainavos apygardos partizanų atminimui (1991) (architektas L. Kalibata)	Alytaus miesto kapinės, Daugų g., Alytus
18.	Paminklas „Nurimęs varpas“ 1941 m. birželio 22–28 d. Lietuvos sukilėlių, Dainavos apygardos partizanų, politinių kalinių ir tremtinių atminimui (skulptorius S. Žirgulis, architektas L. Adomkus)	Miesto sodo skveras, Alytus
19.	Tremtinių jurta (Laptevo jūros tremtinių jurtos rekonstrukcija) ir traukinio vagonas (analogiškams tiems, kuriuose buvo deportuojami Lietuvos gyventojai)	Lietuvos liaudies buities muziejus, Rumšiškės, Kaišiadorių raj.
20.	Paminklas ir atminimo ženklai sovietinio genocido aukoms Vilniuje prie buvusio KGB pastato	Gedimino pr. Vilnius
21.	Vilniaus Antakalnio, Kauno Petrašiūnų, Kauno Aukštosios Panemunės, Alytaus ir kitų miestų bei miestelių kapinės, Kauno paminklinės Kristaus prisikėlimo bažnyčios šventorius ir kolumbariumas, kuriuose palaidoti arba perlaidoti žymūs Lietuvos ir užsienio lietuvių visuomenės veikėjai, politikai, rezistentai, tremtiniai, Sausio 13-tosios, Medininkų aukos bei kiti laisvės gynėjai ir kovotojai	Antakalnio kapinės, Karių kapų g., Vilnius Petrašiūnų kap., M. Gimbutienės g., Kaunas A. Panemunės kap., Tylos g., Kaunas Šv. Angelų sargų kap., savanorių g., Alytus Prisikėlimo bažnyčia, Žemaičių g. 31a, Kaunas
22.	Paminklas tremtiniams Naujosios Vilnios geležinkelio stotyje (skulptorius V. Gylėkis). Autentiškas garvežys ir vagonai, kuriais buvo gabenami į tremtį gyventojai.	Naujosios Vilnios geležinkelio stotelė. Vilnius

VAIDYBINIAI IR DOKUMENTINIAI FILMAI

VAIDYBINIAI FILMAI

Nr.	Filmo pavadinimas Režisierius	Kino studija Metai, trukmė	Trumpa anotacija
1.	Vaikai iš Amerikos viešbučio Raimundas Banionis	Lietuvos kino studija 1990 m, 93 min	1972 metai, Kaunas. Maža paauglių grupelė slapta klausosi Liuksemburgo radijo, svajoja. Visi jie gyvena tame pačiame name, kuris anksčiau buvo viešbutis, pavadintas „Amerika“. Jų nekalta veikla susidomi KGB.
2.	Mėnulio Lietuva Gytis Lukšas	Lietuvos kino studija 1997 m, 99 min	Filmo veiksmas vyksta pokario metais mažame Lietuvos miestelyje, kur vieni tarnauja sovietų okupantams, o kiti desperatiškai kovoja už savo tėvynės laisvę, vis laukdami pagalbos iš Vakarų.
3.	Vienui vieni Jonas Vaitkus	Daumanto studija 2003 m, 90 min	Filmo įvykių pagrindas – tragiškas ir viltingas Lietuvos istorijos tarpsnis, kai rezistencinis judėjimas priešinosi sovietų invazijai. Filme pasakojama lietuvių partizano Juozo Lukšos-Daumanto ir jo šeimos istorija.
4.	Dievų miškas Algimantas Puipa	Baltijos filmų grupė 2005 m, 110 min	Filmas, sukurtas remiantis Balio Sruogos romanu „Dievų miškas“, pasakoja apie žmogų, menininką, mąstytoją, kuriam buvo lemta likti nepalūžusiu dviejų totalitarinių – nacių ir sovietinio – režimų kaliniu. Įkalintas vokiečių koncentracijos stovykloje Profesorius tampa myriop pasmerktų žmonių dramos dalimi.
5.	Vilniaus getas Audrius Juzėnas	Seansas 2005 m, 100 min	Filmas paremtas tikrais karo metų įvykiais. Veiksma vieta – Vilniaus getas (1942–1943 m.) nacių okupacijos metais. Filmas pasakoja apie fatališką ir kartu nepaprastai tragišką liepsnojančios meilės ir baimės neapykantos istoriją, užsimezgsusią tarp nacių karininko Kitelio, buvusio aktorius ir džiaz muzikanto, ir muzikinio pasaulio žvaigždės dainininkės žydaitės Chajos.
6.	Kai aš buvau partizanas Vytautas V. Lansbergis	A Propos 2008 m, 60 min	Filmo autorius kalba apie skaudžią šalies praeitį – partizaninį karą. Aktorius vaidina teatre spektaklį apie pokarį ir jį užplūsta vizijos, haliucinacijos, – jis pakliūna į kitą laiką, kuriame suvokia save kaip realiai egzistavusį partizanų berniuką.

DOKUMENTINIAI FILMAI

Nr.	Filmo pavadinimas Režisierius	Kino studija Metai, trukmė	Trumpa anotacija
1.	Karlagas - mirties žemė Vitalis Gruodis	Nenurodyta 1990 m, 60 min	Filme pasakojama apie ekspediciją į stalininių aukų lagerius Kazachijoje. Vaizdo kamera užfiksuota kolektyvinė politinių kalinių ir jų artimųjų atmintis.

2.	Baltijos kelias Audrius Stonys ir Arūnas Matelis	Nenurodyta 1990 m, 10 min	Vaizduojamas Sąjūdžio laikotarpis, „Baltijos kelias”
3.	Dar sykį Lie-tu-va Edmundas Zubavičius	Nenurodyta 1990 m, 80 min	Filmas apie Sąūdį, Lietuvos politinį virsmą 1988-1989 m.
4.	Dosje Edmundas Zubavičius	Nenurodyta 1990 m, 20 min	Filmo tema – sovietmečio okupacija.
5.	Lietuva. Žodžiai į sąžinę Edmundas Zubavičius	Nenurodyta 1990 m, 60 min	Lietuvos politiniai įvykiai 1990-1991 m. valstybės atkūrimas
6.	Už tėvynę Lietuvą Henrikas Šablevičius	Lietuvos kino studija 1991 m, 80 min	Kovų prisiminimais dalijasi Lietuvos partizanai, kovoję prieš sovietų valdžią.
7.	Tik nereikia mūsų gąsdinti Vidmantas Puplauskis	LRT 1991 m, nenurodyta	Filmas pasakoja apie 1991 m. sausio 13 d. įvykius Lietuvoje.
8.	Barikadų vaikai Vytautas Damaševičius	Nenurodyta 1991 m, 10 min	Filmas apie Igną Šimulionį, jauniausią iš trylikos žuvusiųjų 1991 m. sausio 13 d.
9.	Okupuoti, bet nenutildyti Bronius Talačka	LRT 1991 m, dvi dalys 2.20 val.	Apie Sausio įvykius, televizijos darbuotojų veiklą užėmus Lietuvos televiziją Vilniuje
10.	Šiaurės Golgota Romualdas Šliažas	LRT 1991 m, 55 min	Filmas atskleidžia tragiškus represuotų Lietuvos kariuomenės karininkų likimus. Jis pasakoja apie mirusius iš bado ir sušaudytus karininkus, kalėjusius Norilsko ir Lamos lageriuose. Filmas iliustruotas kronikos kadrais, Atgimimo metais vykusių ekspedicijų vaizdais.
11.	Medininkai. Nebaigta byla V. Vainoraitė	LRT 1991 m, nenurodyta	Apie tragiškas Lietuvos pasieniečių ir muitininkų žudynes
12.	Labą diena, god dag Henrikas Šablevičius	Nominum 1992 m, 28 min	Apie pokario metais Švedijoje išikūrusius buvusius Lietuvos rezistentus
13.	44-ųjų Kalėdos Edmundas Zubavičius	Nenurodyta 1992 m, 20 min	Liaudies dainininkė O. Pavilionienė pasakoja savo gyvenimo istoriją - tragiškuosius 1944-uosius.
14.	Partizanai Edmundas Zubavičius	Nenurodyta 1993 m, nenurodyta	Pasakojama apie pietų Lietuvoje prieš sovietų okupaciją kovojusios pirmuosius partizanus, jų vadą J. Ramanauską-Vanagą ir partizanams padėjusius dzūkus.
15.	Sibiro Lietuva Petras Abukevičius, Vytautas Damaševičius	Nenurodyta 1993 m, 30 min	Filmas skirtas atminti tiems, kurie niekada negrižo, atgulę svetimoje Igarkos ir Tomsko žemėje.
16.	Giesmių sonata Edmundas Zubavičius	Nenurodyta 1994 m, 30 min	Buvę Lietuvos politiniai kaliniai ir tremtiniai priešinasi archyvų išvežimui iš Lietuvos. Filme užfiksuoti jų pasakojimai apie KGB žiaurumus.

17.	Garibaldžio tylą Juozas Sabolius	Nenurodyta 1994 m, 60 min	Filme pasakojama apie vieną iš partizaninio pasipriešinimo Pietų Lietuvoje organizatorių, Alytaus mokytojų seminarijos mokytoją Konstantiną Bajerčių – Garibaldį.
18.	Gyvenimas mirties rate Edmundas Zubavičius	Teledokumentika 1994 m, 60 min	Filmo herojus – Rytų Lietuvos srities partizanų vadas Jonas Kimštas–Žalgiris.
19.	Baladė apie Daumantą Vytautas V. Landsbergis	A Propos 1995 m, 100 min	Filmas pasakoja apie Lietuvos partizanų kovas prieš Sovietų okupaciją pokario metais ir partizanų vadą Juozą Lukšą-22.Daumantą.
20.	Sausio 13 - oji Bronius Talačka	Nenurodyta 1995 m, nenurodyta	Filmas skirtas sausio 13-ajai atminti.
21.	Partizanės Edmundas Zubavičius	Teledokumentika 1995 m, nenurodyta	Pasakojama apie partizanų ryšininkes, jų didvyriškumą ir nepalaužiamą tikėjimą Dievu, tėvyne, draugais.
22.	Gyvenimas po mėnuliu Edmundas Zubavičius	Nenurodyta 1995 m, 30 min	Činčikų kaimo gyventoja Ona Činčikaitė pasakoja apie paskutinio Lietuvos partizano Prano Guigos slėpimą nuo sovietų valdžios.
23.	Ketvirtasis prezidentas Juozas Sabolius	Nenurodyta 1996 m, 63 min	Filme pasakojama apie Lietuvos laisvės kovų sąjūdžio Tarybos prezidiumo pirmininko, partizanų generolo Jono Žemaičio-Vytauto gyvenimo istoriją.
24.	Vilties Prezidentas Vytautas V. Landsbergis	A Propos 1996 m, 90 min	Filmas pasakoja apie a. a. Stasį Lozoraitį, Lietuvos ambasadorių prie Šv. Sosto, vėliau dirbusį pasiuntiniu ambasadoje Vašingtone ir Romoje, kandidatavusį į Lietuvos prezidentus 1993 metais ir po metų netikėtai mirusį... Tai pasakojimas apie žmogų, kuris 50 metų dirbo okupuotos, t.y. neegzistuojančios, valstybės ambasadoriumi įvairiose Vakarų šalyse ir daug prisidėjo prie Lietuvos Nepriklausomybės atgavimo...
25.	Vienatvės pilnatis Edmundas Zubavičius	Nenurodyta 1997 m, 30 min	Filmas supažindina su Lietuvos partizanų gailėstingąja seserimi Marijona Žiliūte, suimta kartu su Lietuvos partizanų vyriausiuoju vadu Jonu Žemaičiu – Vytautu.
26.	Nemirties dainos Edmundas Zubavičius	Nenurodyta 1998 m, 30 min	Tremtinių ir politinių kalinių dainos.
27.	Karas po karo Edmundas Zubavičius	Nenurodyta 1998 m, 54 min	Filme apžvelgiamas Lietuvos ginkluotas partizaninis pasipriešinimas, pasakojama apie apygardas, partizanų vadovybę.
28.	Ginkluotas pasipriešinimas Aleksandras Digimas	LKS 1999 m, 35 min	Filme pasakojama apie ginkluotą partizanų kovą prieš okupacinį SSRS režimą. Analizuojamos partizaninio karo priežastys. Apžvelgiami

			partizaninio karo etapai. Pasakojama apie partizaninės organizacijos kūrimą, partizanų kasdienybę.
29.	Kovo 11-osios kontekstai ir Sausio 13-oji Domantas Vildžiūnas	Nenurodyta 1999 m, 55 min	Filmas apie pasaulinės žiniasklaidos reakciją į Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimą 1990 m. kovo 11 d. ir Sausio 13-osios įvykius Lietuvoje.
30.	Laisvės varpas Vidmantas Puplauskis	LRT 2000 m, 20 min	Filmas pasakoja apie 1991 m. sausio 13 d. įvykius Lietuvoje.
31.	Sausio 13-oji Ramunė Rakauskaitė, Donatas Ulvydas, Vytautas V. Landsbergis	LRT 2000 m, 30 min	Filmas pasakoja apie 1991 m. sausio 13 d. įvykius Lietuvoje.
32.	Mes būsim Vidmantas Puplauskis	A Propos 2001 m, 15 min	Filmas pasakoja apie 1991 m. sausio 13 d. įvykius Lietuvoje.
33.	Dievo paukšteliai Rimantas Gruodis, Julija Gruodienė	Periferija 2005 m, 80 min	Filmas pasakoja apie Perkeltųjų asmenų stovyklose buvusių lietuvių gyvenimus nuo 1944 m.
34.	Stirna Juozas Sabolius, Eugenijus Ignatavičius	Nenurodyta 2005 m, 56 min	Filme pasakojama apie partizanų ryšininę, laisvės kovotoją Izabelę Vilimaite - Stirną.
35.	Važiuojam iš ukvatos Gintautas Alekna	Nenurodyta 2006 m, 35 min	Filme pasakojama apie Tomsko srities tremtinius ir paskutinius lietuvių trėmimus į Sibirą, kurie vyko 1951–1952 m.
36.	Lietuva antrajame pasauliniame kare Kino dokumentai <small>Lietuva antrajame pasauliniame kare. Kino</small> Rimtautas Šilinis	Studija 2006 m, 52 min	Filme chronologine tvarka sumontuoti siužetai iš Lietuvos kino archyvuose saugomos medžiagos. Istorinis įvykių kontekstas įtvirtina nuostatą, kad okupacija, o tuo pačiu ir Antrasis pasaulinis karas, Lietuvai baigėsi 1993 m. rugpjūčio 31 d. sovietinei kariuomenei palikus šalį.
37.	1941 m. Birželio sukilimas Linas Augutis	LRT 2007 m, 30 min	Filme pasakojama apie 1941 m. birželio mėnesio sukilimą, prasidėjus SSRS- Vokietijos karui, siekiant atkurti Lietuvos nepriklausomybę
38.	Gyveno senelis ir bobutė Giedrė Beinoriūtė	Vaizdo ir garso studija 2007 m, 28 min	Tai dokumentinis-animacinis filmas, paremtas tikra režisierės senelių, išgyvenusių trėmtį į Sibirą, gyvenimo istorija. Didelė dalis svarbiausių senelių gyvenimo įvykių yra užfiksuoti fotografijose. Greta fotografijų filme bus naudojami dokumentinės kino kronikos bei animacijos intarpai.
39.	Istorija apie ... Rimas Sakalauskas	LRT 2007 m, nenurodyta	Filmas skirtas 1991 m. sausio 13 d. Laisvės gynėjui Antanui Sakalauskui atminti.
40.	Nesulaužyti priesaikos Agnė Marcinkevičiūtė	A Propos 2007 m, 54 min	Filmo veikėjas – Tauro apygardos Žalgirio rinktinės partizanas Juozas Armonaitis - Triupas.

41.	Sibiro testamentas Gintaras Makarevičius	Nenurodyta 2008 m, 15 min	Vienos nežinomos Sibiro tremtyje atsidūrusios šeimos gyvenimo akimirkos ruošiantis Naujųjų metų šventei.
42.	Sovietų pasaka Edvinas Šnorė	Latvija 2008 m, 85 min	Filme pasakojama apie didįjį Ukrainos badmetį 1932-1933 metais, Katynės žudynes 1940-aisiais, SS ir KGB bendradarbiavimą, masinius trėmimus, medicininius eksperimentus, vykdytus Gulage. Filme rodomi dokumentai, atskleidžiantys, kad Sovietų Sąjunga padėjo nacistinei Vokietijai vykdyti holokaustą. Filmą taip pat nagrinėja sovietinės sistemos palikimą šiandienai Europai.
43.	Mergina ir tankai Izabelė Bliochi, Andrė Mejeris	Vokietija, Lietuva 2008 m, nenurodyta	Filmas pasakoja apie 1991 m. sausio 13 d. įvykius Lietuvoje ir kruviniųjų įvykių metu žuvusę Loreta Asanavičiūtę.
44.	Smogikai Jonas Ohmanas	Nenurodyta 2008 m, nenurodyta	Apie sovietinio saugumo užverbuotus agentus turėjusius sunaikinti rezistencinį pagrindį ir fiziškai likviduoti partizanus.
45.	Paskutinis Algimantas Maceina	Neometa 2010 m, 55 min	Filmas pasakoja apie vieną paskutiniųjų Lietuvos partizanų Antaną Kraujelį.
46.	Birželio ledas R. Kaminskas	Nenurodyta 2011 m, 30 min	Filme pasakojama apie fizinį ir dvasinį lietuvių tautos naikinimą pirmosios sovietų okupacijos metais ir per 1941 m. birželio trėmimus. Gyvi liudytojai dalijasi prisiminimais apie tremtį prie Laptevų jūros.
47.	Laužai prie parlamento Leonas Vytautas Glinskis	LRT 2011 m, nenurodyta	Apie 1991 m. Sausio įvykius Lietuvoje.
48.	Nežinomi didvyriai Algis Kuzmickas	E2K 2011 m, 47 min	Apie 1991 m. Sausio įvykius Lietuvoje
49.	Sausio mūšis Juozas Sabolius, Virginija Motiejūnienė	LRT 2011 m, 43 min	Apie Lietuvos radiją ir televiziją 1991-ųjų sausio 13-tosios įvykių dienomis.
50.	Pavergtųjų sukilimas Algis Kuzmickas	E2K 2011 m, 120 min	Filmas skiriamas 1941-ųjų metų birželio įvykių septyniasdešimtmečiui. Filme remiantis sukilimo dalyvių ir liudininkų pasakojimais, istorikų, mokslininkų komentarais ir vertinimais, autentiška archyvine medžiaga atkuriamas to meto įvykių raida, atskleidžiamas jų tragizmas ir reikšmė šiandienos Lietuvos istorijai.
51.	Nematomas frontas anglų kl. (<i>The Invisible Front</i>) Jonas Ohmanas, Vincas Sruoginis, Mark Johnston, Mark Ryan	Nenurodyta 2011 m, nenurodyta	Filmas, apie Juozą Lukšą-Daumantą ir Lietuvos pokario laisvės kovas, skirtas užsienio visuomenei. Remdamiesi archyvine medžiaga bei tų įvykių dalyvių prisiminimais, filmo autoriai parodo ne tik laisvės kovotojų didvyriškumą, bet ir atskleidžia visą to meto tragizmą.

PARTIZANŲ IR TREMTINIŲ DAINOS. DAINOS APIE PARTIZANUS IR TREMTINIUS

Eil. Nr.	Leidinio, CD/ kolektyvo pavadinimas/ išleidimo data	Trumpa anotacija
1.	Lietuvos partizanų „linksmos” dainos <i>Folkloro grupė „Kupolė”</i> 2011	Kompakte lietuvių sodžiuose gyvai dainuotos, ansamblio tautosakos žygiuose paliudytos pašaipios 1944 – 1954 metų karo atminties dainos. Šios dainos išreiškė panieką socialistinei santvarkai, išjuokė prisitaikėlius aktyvistus, buvo mėgiamos žmonių, stiprino jų pasitikėjimą, skatino nuosavybės, garbės ir orumo gynimą. Dainos buvo atsvara komunistinei propagandai, okupantų gražbylystei ir sribų siautėjimui.
2.	Broliai <i>Aistė Smilgevičiūtė ir grupė „Skylė”</i> 2010	Albumas skiriamas 1944–1953 m. Lietuvos laisvės kovų dalyviams atminti – „už medžiais pavirtusius, už žemę, kurioj mes visi prasidėjom“.
3.	Trylika brolių 2009	Rašytojo, poeto, dainų autoriaus ir atlikėjo Vytauto V. Landsbergio išleistame albume – partizaniškos baladės ir autorinės V. V. Landsbergio dainos įkvėptos partizaninio pasipriešinimo Lietuvoje. (Kuriant šį albumą taip pat dalyvavo Ramunė Landsbergienė, dainas aranžavo, pianinu, fleita ir kitais instrumentais grojo kompozitorius bei muzikantas Raimondas Rašpoliauskas).
4.	O taip norėjosi gyvent... 2008	Partizanų ir tremties dainas atlieka Veronika Povilionienė, ansambliai „Blezdinga“, „Bičiuliai“, tautiška kapelija „Sutaras“ ir kt.
5.	Už Laisvę, Tėvynę ir Tave 2007	Aštuoniolika kovų už laisvę dainų įrašė populiarūs Lietuvos atlikėjai ir aktoriai Larisa Kalpokaitė, Ieva Stundžytė, Indrė Dirgėlaitė, Gediminas Storpirstis, Aidas Giniotis, Vladas Bagdonas, Vytautas V. Landsbergis, Domantas Razauskas, Arnoldas Jalianiauskas talkinant muzikantams Pavelui Giunteriui, Vytautui Labučiiui, Vytautui Mikeliūnui ir kt. Albumas papildytas natomis, akordais, dainų žodžiais ir nuotraukomis.
6.	Lietuvos partizanų dainos <i>Folkloro ansamblis „Kupolė”</i> 2006	Albume - dainos ir pasakojimai, ansamblių užrašyti Druskininkų, Marcinkonių, Merkinės, Perlojos, Pivašiūnų apylinkėse. Albume skamba ištraukos iš Adolfo Ramanausko – Vanago „Daugel krito sūnų“ bei Roberto Keturakio „Kulka Dievo širdyje“ knygu.

MOKYMO PRIEMONĖS. VAIZDO IR GARSO ĮRAŠAI (CD, DVD, VIDEO)

Nr.	Pavadinimas	Informacija
1.	Įdomioji Lietuvos istorija: nuo seniausių laikų iki mūsų dienų (DVD, 2004, Elektroninės gamybos namai)	Temos „Partizaninis karas (1944-1953)“, „Katalikų bažnyčia ir rezistencija (1944-1990)“.
2.	Istorijos laboratorija (DVD)	Kompiuterinė mokomoji Lietuvos istorijos priemonė.
3.	Gimtoji istorija. Nuo 7 iki 12 klasės (DVD, 2002, Elektroninės gamybos namai)	Kompiuterinė mokomoji Lietuvos istorijos priemonė.
4.	Nesulaužyti priesaikos (DVD, 2007, A Propos)	Dokumentinis filmas apie eilinį Tauro apygardos partizaną Juožą Armonaitį-Triupą.
5.	1941 metų birželio sukilimas (DVD)	Filmas apie 1941 metų birželio sukilimą.
6.	Kovo 11- sios kontekstai Sausio 13 –oji (DVD , 2000, A Propos)	Filmas apie Lietuvos nepriklausomybės paskelbimą ir 1990 kovo 11 d. kontekstą.
7.	1990 kovo 11 d. Lietuvos pasirinkimas: nepriklausomybė (DVD)	Filmas apie Lietuvos nepriklausomybės paskelbimą ir tų dienų įvykius.
8.	1941 metų sukilimas (DVD, 2007, Audiovizualinių projektų asociacija, UAB „FILMŲ ERA“)	Dokumentinis filmas apie 1941 m. sukilimą.
9.	Slaptieji XX a. archyvai, I dalis (DVD, 2006, VŠĮ „Socialiniai ir kultūros projektai“)	I diskas – „Šimtas paskutinių valandų“ (apie 1940 m. sovietų provokacijas prieš Lietuvą, ultimatumą ir okupaciją. III diskas „Lietūkio“ garažas“ (apie 1941 m. birželio 27 d. pogromą prieš žydus Kaune, I-II dalys) IV diskas – „Dingę Berlyne“ (apie KGB veiklą 1945-1947 m. Berlyne, stengiantis susigrąžinti į SSRS kai kuriuos lietuvių politinius emigrantus). IV diskas „Žvalgybų žaidimai: užmirštas desantas“ (apie užsienio žvalgybų veiklą pokario Lietuvoje ir KGB pinkles).
10.	Slaptieji XX a. archyvai, II dalis (DVD, 2007, VŠĮ „Socialiniai ir kultūros projektai“)	I diskas – „Žemaitis pas Beriją“ (apie partizanų vado J. Žemaičio-Vytauto suėmimą ir tardymą Maskvoje). IV diskas – „Pabėgti iš SSRS (apie lietuvių pabėgimus iš SSRS į Vakarų).“
11.	Dievų miškas (DVD)	Vaidybinis filmas B. Sruogos romano pagrindu apie nacių koncentracijos stovyklą.
12.	Vienui vieni (DVD)	Vaidybinis filmas apie Juožą Lukšą- Daumantą ir pokario laisvės kovas.
13.	Tūkstantmečio odisėja. Vienas vardas-Lietuva (DVD, 2009)	Apie Lietuvos tūkstantmečiui skirtą geriausių Lietuvos buriuotojų žygį apie Žemės rutulį
14.	Spalio metamorfozės (DVD, KU tv)	Dviejų dalių (bendra trukmė 80 min.) dokumentinis video filmas apie Lietuvos Persitvarkymo sąjūdžio (LPS) genezę bei įsimintiniausias veiklos akimirkas, LPS suvažiavimą.

15.	Laisvės laišakai. Archyviniai įrašai. (CD, 2006)	Lietuvos ir užsienio politikų, katalikų bažnyčios vadovų, kultūros veikėjų kalbų ištraukos (Vytauto Landsbergio, Justino Marcinkevičiaus, popiežiaus Jono Pauliaus II, Lietuvos Prezidentų Valdo Adamkaus, Algirdo Brazausko, JAV Prezidento George W. Busho ir kt.)
16.	Tu ne viena, Lietuva. Fausto Latėno dainų ciklas Baltijos kelio 20-mečiui (CD, 2009, LRT)	Septynios dainos apie Lietuvą ir tėvynę, kurioms muziką parašė F. Latėnas. Dainas atlieka J. Bareikis, P. Meškėla, Č. Gabalis, K. Smoriginas ir kt.
17.	Gyvieji ir rezistencijos puslapiai (Video, 2001, Kauno radijas ir televizija)	Filmas apie 1941 metų birželio sukilimą.
18.	Dienoraščio akimirkos (Video, 1989, A Propos)	Filmą sudaro 12 prof. V. Landsbergio biografijos akimirkų, tarp kurių ir 1990 03 11 – Lietuvos nepriklausomybės atkūrimo diena bei 1991 01 13 – kruvinosios soviet agresijos kronika.
19.	Kryžių kalnas (Video, 1995, katalikų TV)	Apie tautos tikėjimo šventovę – Kryžių kalną, sovietmečiu naikintą, bet nesunaikintą.

VAIZDO ĮRAŠAI

išleisti LR ŠMM Leidybos centre/Švietimo plėtotos centre

4403	Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo istorija: 1944 m. Šv. Kalėdos. Baltijos kelias. Lietuva vėl laisva. 1991 m. Sausio 13 - osios naktis parlamente. Sušaudytas himnas. Trukmė 180 min.
4404-5	Žvilgsnis iš Vakarų. Lietuvos diplomatinis darbas. Lietuviška reformacija. 1941 m. Birželio 23 - oji, 1 dalis. Trukmė 180 min.
4404-6	1941 m. Birželio 23 - oji, 2 dalis. Liublino unija. Lietuvos valdovų miestas. Lietuvos padalinimas. Trukmė 180 min.
4409	Ketvirtasis prezidentas. Generolas Povilas Plechavičius. Gėlė ant tako (Lietuvos Nepriklausomybę apibendrinanti medžiaga). Apie prezidentą A. Smetoną. Trukmė 180 min.
4413	Lietuvos istorija. Aisčiai. Prezidentas A. Stulginskis. Lietuvos kariuomenės vadas S.Žukauskas. 1941 m. birželio 22-osios sukilimas. Jonas Pajausis -pogrindžio žmogus. Dvi okupacijos, aut. A. Digimas.
4450-1	Saulėlydis Lietuvoje (Keturių dalių mokomasis filmas apie žydų tautinę mažumą Nepriklausomos Lietuvos visuomenėje ir jos žūtį Antrojo Pasaulinio karo metais. + Knyga „Saulėlydis Lietuvoje“ – pažintis su Lietuvos žydų bei holokausto istorija.
5506	Dokumentinis filmas „Dėdė Chackelis“ pasakoja apie žmogaus ištvėmės, orumo ir intelekto pergalę prieš genocidą, priespaudą ir asmeninę netektį. Chackelis Lemchenas pergyveno Rusijos revoliuciją, du Pasaulinius karus, komunistinį režimą ir laikotarpį, kai tarybinė Lietuva tapo nepriklausoma valstybė.

KAI KURIOS PARTIZANŲ VARDAIS PAVADINTOS MOKYKLOS LIETUVOJE

Juozo Lukšos gimnazija Garliavoje.

Gimnazijoje veikia muziejus.
S. Lozoraičio g. 13, Garliava.
Tel. (8-37) 551255

Adolfo Ramanausko-Vanago gimnazija Alytuje

Gimnazijoje veikia muziejus.
Birutės g. 2, Alytus.
Tel. (8-315) 52074

Jono Žemaičio pagrindinė mokykla Šimkaičiuose

Mokykloje veikia muziejus.
Liepų g. 7, Šimkaičiai, Jurbarko rajonas.
Tel. (8-447) 41422

Jono Žemaičio - Vytauto pagrindinė mokykla Kaune

Mokykloje veikia muziejus.
Radvilėnų pl. 7, Kaunas
Tel. (8-37) 332059

Prezidento Jono Žemaičio gimnazija Raseiniuose.

Gimnazijoje veikia muziejus.
Kalnų g. 3, Raseiniai
Tel. (8-428) 51991

Gen. Jono Žemaičio karo akademija Vilniuje

Akademijoje veikia muziejus.
Šilo g. 5a, Vilnius.
Tel. (8-5) 2103523, 2103524.

KAI KURIŲ DOKUMENTŲ PAVYZDŽIAI, PAREMIANTYS PROGRAMOS NAGRINĖJAMĄ TEMATIKĄ

Žemiau pateikiame kai kurių Lietuvos pasipriešinimo istorijos laikotarpį atspindinčių dokumentų ar jų ištraukų pavyzdžius. Dokumentai parinkti taip, kad kursą dėstantis mokytojas, galėtų turėti bent po vieną, tą laikotarpį ar įvykį atspindintį šaltinį. Žinoma, tai tik menka dalis to, ką gali susirasti ir naudoti pats mokytojas. Kiekvienas mokytojas turi asmeniškai nuspręsti kiek ir kokių dokumentų jam reikės pamokose, kaip jis juos pateiks, analizuos ir pan. Dėl to ir nepateikėme po kiekvienu dokumentu konkrečių nurodymų kaip ir ką daryti, kokias užduotis formuluoti mokiniams nagrinėjant dokumentų turinį. Čia tik pateikiame trumpą rašytinio šaltinio nagrinėjimo atmintinę, kurią ir galite naudoti dirbdami su dokumentais:

1. Kokį laikotarpį atspindi pateiktas dokumentas?
2. Kokios nagrinėjamo dokumento formos ypatybės (kalba, stilius, jei yra – išorinė forma)?
3. Koks tai dokumentas: pirminis ar antrinis? Pagrįskite savo nuomonę.
4. Kas dokumento autorius? Ką apie jį žinome?
5. Koks dokumento pobūdis – autoriaus asmeninė nuomonė ar faktais pagrįsta medžiaga? Kodėl taip manote? Ką galima spręsti apie autoriaus pažiūras, padėtį?
6. Nustatykite dokumento sukūrimo laiką ir aplinkybes. Kokie laikmečio, kuriame atsirado dokumentas, skiriamieji bruožai?
7. Kur vyko dokumente aprašyti įvykiai ar minimi faktai? Kas žinoma apie aprašomų įvykių vietą, dokumento atsiradimo priežastis?
8. Kas sąlygojo dokumento atsiradimą? Koks dokumento tikslas? Viešam, ribotam ar asmeniniam naudojimui jis skirtas?
9. Kokie faktai minimi dokumente? Ar jie objektyvūs ir patikimi? Ar tendencingi bei propagandiniai? Ar (kaip) galima juos patikrinti ir paremti kitais šaltiniais?
10. Į kokius istorijos klausimus atsako dokumentas? Kokias laikmečio, procesų, reiškinių, įvykių priežastis ir pasekmes jis gali atskleisti?
11. Ką iš dokumento sužinojote naujo? Kuo jis jums svarbus?

*Parengta pagal rekomendacijas kaip nagrinėti istorinius šaltinius:
Istorijos brandos egzaminų kaita. V., 1993, p. 13.*

Slaptas papildomas protokolas prie SSRS ir Vokietijos nepuolimo sutarties

Maskva

1939 m. rugpjūčio 23 d.

Slaptas papildomas protokolas

Pasirašydami Vokietijos ir Sovietų Socialistinių Respublikų Sąjungos nepuolimo sutartį, žemiau pasirašę abiejų Pusių įgaliojami asmenys itin konfidencialiai apsvarstė abipusių interesų sferų Rytų Europoje pasidalijimo klausimą. Apsvarsčius buvo nutarta:

1. Jeigu srityse, įeinančiose į Pabaltijo valstybių sudėtį (Suomija, Estija, Latvija, Lietuva), įvyktų teritorinis ir politinis pertvarkymas, šiaurinė Lietuvos siena tuo pačiu taptų Vokietijos ir SSRS interesų sferų siena. Kartu su tuo abi Pusės pripažįsta Lietuvos interesus Vilniaus srityje.

2. Teritorinio politinio sričių, įeinančių į Lenkijos valstybės sudėtį, pertvarkymo atveju, Vokietijos ir SSRS interesų sferų riba eis Narevo, Vyslos ir Sano upėmis.

Klausimas, ar, atsižvelgiant į abiejų Pusių interesus, pageidaujamas nepriklausomas Lenkijos valstybės išlikimas ir kokios bus tos valstybės sienos, gali būti galutinai išspręstas tik toliau vystantis politiniams įvykiams.

Bet kokių atveju abi Vyriausybės šį klausimą spręs draugiško susitarimo būdu.

3. Turėdami galvoje pietryčių Europą, Sovietinė pusė pabrėžia suinteresuotumą Besarabijoje. Vokiečių pusė pabrėžia, kad ji politiškai visiškai nesuinteresuota šiomis sritimis.

4. Abi pusės šį protokolą laikys visiškai paslapyje.

Maskva, 1939 metų rugpjūčio 23 d.

V. Molotov

J. Ribbentrop

SSRS Vyriausybės įgaliotas

Vokietijos vyriausybės vardu

Suokalbis. Dokumentų rinkinys. V., 1989. P. 16

Slaptas papildomas protokolas prie SSRS ir Vokietijos Draugystės ir sienos sutarties

Maskva

1939 m. rugsėjo 28 d.

Slaptas papildomas protokolas

Žemiau pasirašiusieji įgaliojami atstovai pareiškia apie Vokietijos Vyriausybės ir SSSR Vyriausybės tokio turinio susitarimą:

1939 m. rugpjūčio 23 d. pasirašyto slaptą protokolo pirmasis paragrafas, atsižvelgiant į tai, kad Lietuvos valstybės teritorija atiteko SSSR įtakos sferai, kai tuo tarpu iš antros pusės Liublino vaivadija ir Varšuvos vaivadijos dalis atiteko Vokietijos įtakos sferai (žr. žemėlapi, pridėtą prie šiandien pasirašytos Draugystės ir sienos sutarties). Kai tik SSSR Vyriausybė imsis Lietuvos teritorijoje ypatingų priemonių savo interesams apsaugoti, dabartinė Vokietijos-Lietuvos siena, siekiant natūralaus ir paprasto sienos nustatymo, turi būti ištaisyta taip, kad Lietuvos teritorija, esanti į pietvakarius nuo pažymėtos žemėlapyje linijos, atiteks Vokietijai.

Toliau pažymima, kad aukščiau minėtos SSSR priemonės nepažeis veikiančių Vokietijos ir Lietuvos ekonominių susitarimų.

Maskva, 1939 m. rugsėjo 28 d.

J. Ribbentrop

V. Molotov

Vokietijos Vyriausybės vardu

SSSR Vyriausybės įgaliotas

Lietuvos okupacija ir aneksija, 1939-1940. Dokumentų rinkinys. V., 1993, 66 psl.

1940 m. birželio 14 d. Sovietų Sąjungos ultimatumas Lietuvai

Pasikeitus paskutiniu metu nuomonėmis Maskvoje Sovietų Sąjungos Liaudies Komisarų Tarybos pirmininkui Molotovui, iš vienos pusės, ir Lietuvos ministrui pirmininkui Merkiui ir užsienio reikalų ministrui Urbšiui, iš antros pusės, Sovietų Sąjungos Vyriausybė laiko nustatytais sekančiais faktais:

1. Paskutiniaisiais mėnesiais įvyko iš Lietuvos organų pusės keletas pagrobimų karių, priklausančių Sovietų Sąjungos kariuomenės daliniams, įkurdintiems Lietuvos teritorijoje pagal Sovietų Sąjungos-Lietuvos savitarpinės pagalbos sutartį, ir kankinimas tų asmenų su tikslu išgauti Tarybinės valstybės karines paslaptis. Be to, buvo nustatyta, kad karys Butajevas buvo ne tik pagrobtas, bet ir Lietuvos policijos užmuštas po to, kai Sovietų Sąjungos vyriausybė paprašė jį grąžinti. Dviem pagrobtiems tarybiniais kariams, Pisarevui ir Šmavgonecui, pavyko pasprukti iš Lietuvos policijos rankų, kuri juos buvo pagrobusi ir kankino. Karys Šutovas, kuris buvo Lietuvoje pagrobtas, lig šiol dar nebuvo rastas. Tokiais veiksmais, daromais Lietuvoje įkurdintų tarybinės kariuomenės dalinių karių atžvilgiu, Lietuvos valdžios organai nori padaryti neįmanomą Sovietų Sąjungos kariuomenės dalinių buvimą Lietuvoje. <...> Visi šie faktai rodo, kad Lietuvos Vyriausybė grubiai pažeidžia jos sudarytą su Sovietų Sąjunga savitarpinės pagalbos sutartį ir rengia užpuolimą tarybinių įgulų, įkurdintų Lietuvoje pagal tą sutartį.

2. Netrukus po savitarpio pagalbos sutarties tarp Lietuvos ir Sovietų Sąjungos sudarymo Lietuvos Vyriausybė sudarė karinę santarvę su Latvija ir Estija, tuo būdu paversdama trijų valstybių karine santarve tai, kas anksčiau buvo vadinama Baltijos santarve, kurioje anksčiau vien tik Latvija ir Estija buvo sujungtos karine santarve. Sovietų Sąjungos vyriausybė laiko, jog yra nustatyta, kad ta santarvė yra nukreipta prieš Sovietų Sąjungą.

<...> Lietuvos vyriausybė šiurkščiu būdu sulaužė Sovietų Sąjungos - Lietuvos savitarpio pagalbos sutartį, kuria abiem šalims draudžiama „sudaryti bet kokią santarvės sutartį ar dalyvauti koalicijose, nukreiptose prieš vieną iš susitarusiųjų šalių“ (sutarties 6 str.).

Visi tie Sovietų Sąjungos – Lietuvos sutarties laužymai ir Lietuvos Vyriausybės nedraugiški veiksmai Sovietų Sąjungos atžvilgiu įvykio, nepaisant išimtinai palankios ir aiškiai proletuviškos Sovietų Sąjungos politikos atžvilgiu Lietuvos, kuriai Sovietų Sąjunga, kaip yra žinoma, savo pačios iniciatyva perleido Vilniaus miestą ir sritį. Sovietų Sąjungos Vyriausybė mano, kad panaši padėtis ilgiau negali trukti. Sovietų Sąjungos Vyriausybė laiko būtinai reikalingu ir skubiu:

1) kad vidaus reikalų ministras Skučas ir saugumo departamento viršininkas Povilaitis būtų atiduoti teismui kaip tiesiog kalti už provokacijos veiksmus prieš Sovietų Sąjungos įgulas Lietuvoje;

2) kad tučtuojau būtų Lietuvoje sudaryta vyriausybė, sugebanti ir norinti patikrinti Sovietų Sąjungos ir Lietuvos savitarpio pagalbos sutarties padorų vykdymą ir ryžtingai nuslopinti sutarties priešus;

3) kad tučtuojau būtų patikintas laisvas įėjimas į Lietuvos teritoriją Sovietų Sąjungos kariuomenės dalinių, kurie bus įkurdinti svarbiausiuose Lietuvos centruose ir bus pakankamai gausūs, kad galėtų patikinti galimumą įgyvendinti Sovietų Sąjungos ir Lietuvos savitarpio pagalbos sutartį ir užkirsti kelią provokacijos veiksams, nukreiptiems prieš Sovietų Sąjungos įgulas Lietuvoje. <...> Sovietų Sąjungos Vyriausybė Lietuvos Vyriausybės atsakymo laukia iki birželio mėn. 15 d. 10 valandos ryto. Lietuvos Vyriausybės atsakymo negavimas iki to laiko bus laikomas atsisakymu patenkinti Sovietų Sąjungos reikalavimus, kurie aukščiau paminėti.

Lietuvos aidas. Rytinė laida, 1940m. birželio 16d., Nr. 281,

Dokumentų rinkinys XX amžius, V., 2002, 145 ps.

**SSRS kariuomenės vadovybės atstovo gen. plk. D. Pavlovo
ir Lietuvos kariuomenės vadovybės atstovo div. gen. V. Vitkausko
susitarimo protokolas**

Gudagojis

1940 m. birželio 15 d.

Sovietų Kariuomenės vadovybės ir Lietuvos Kariuomenės vadovybės atstovai: Sovietų tankų generolas pulkininkas draugas PAVLOVAS ir Lietuvos divizijos generolas p. VITKAUSKAS susitarė dėl sąlygų šių punktų:

I. Leisti išdėstyti Sovietų kariuomenę Lietuvos teritorijoje šiuose rajonuose:

1. ZARASAI;
2. PANEMUNĖLIS, SKAPIŠKIS, BŪNIŠKIS;
3. SALOČIAI, PADVIŠKIAI, BIRŽAI;
4. ŠIAULIAI, LINKUVA, JONIŠKIS, KURŠĖNAI;
5. TELŠIAI;
6. RASEINIAI, VIDUKLĖ, NEMAKŠČIAI, GIRDIŠKIAI;
7. UKMERGĖ, UTENA, ŠIRVINTOS, KAVARSKAS;
8. PANEVĖŽYS, ROKIŠKIS, PASVALYS;
9. KAUNAS, KLANĖNAI, JONAVA, KĖDAINIAI;
10. VILNIAUS rajonas;

11. MARIJAMPOLĖ ir visi punktai, kur Sovietų kariuomenė stovi pagal pagrindinę sutartį.

Šioji Sovietų kariuomenės dislokacija, nurodytoji šiame protokole, yra laikina. Galutinė Sovietų kariuomenės dislokacija bus nustatyta atskiru susitarimu.

Šis protokolas rašytas ranka 3 egz., 3 psl., š.m. birželio 15 d. 23 val. 10 min. Ir pasirašytas:

Tankų gen. plk. Pavlov
Sovietų vadovybės atstovas

Div. Gen. Vitkauskas
Lietuvos vadovybės atstovas

Egz. Nr. 1 generolui pulkininkui PAVLOVUI

Egz. Nr. 2 „ ” ”

Egz. Nr. 3 divizijos generolui VITKAUSKUI

**Antano Smetonos įgaliojimai užsienio diplomatijos šefui Stasiui Lozoraičiui
(„Kybartų aktai“)**

Stasio Lozoraičio skyrimas Ministru Pirmininku

Remdamasis Lietuvos Konstitucija (97 str.), atleidžiu Ministrą Pirmininką ats. pik. Itn. Antaną Merkį ir jo sudarytą Ministrų Tarybą iš pareigų ir skiriu Stanislovą Lozoraitį Ministru Pirmininku.

Kybartai, 1940 m. birželio mėn. 15 d.

A. Smetona
Respublikos Prezidentas

Stasio Lozoraičio skyrimas vaduoti Antaną Smetoną

Remdamasis Lietuvos Konstitucija (71 str.), pavedu Ministrui Pirmininkui Stanislovui Lozoraičiui mane pavaduoti.

Kybartai, 1940 m. birželio mėn. 15 d.

A. Smetona
Respublikos Prezidentas

Dr. Albertas Gerutis, Kybartų aktai –
http://aidai.us/index.php?option=com_content&view=article&id=1755:is&catid=154:197604&Itemid=179

Valstybės saugumo departamento direktoriaus A. Sniečkaus 1940 m. liepos 7 d. pasirašytas visiškai slaptas planas, pagal kurį turėjo būti likviduotos Lietuvos Respublikoje veikusios politinės partijos ir suimti jų vadovai bei nariai

VISIŠKAI SLAPTAI

1940 m. Liepos mėn. 7 d.

PATVIRTINTA

Valstybės Saug. Departamento Direktorius
(parašas) A. Sniečkus

PLANAS

Operaciją praveisti vienu laiku visoje Lietuvoj, naktį iš liepos 11 į 12, 1940 m.

Iki liepos 10 paruošti žinias apie visus žmones, kuriuos reikia izoliuoti. Visų areštuotinių asmenų „žiniuose“ nurodyti pavardę, vardą, tėvo vardą, gimimo metus ir vietą, tautybę, išsimokslinimą, socialinę kilmę, materialinę padėtį (turtą), paskutinę darbo vietą ir užimamą tarnybą, kuriai partijai priklauso ir kokį partijos darbą dirbo, trumpas kompromituojančios medžiagos turinys ir „žinių“ gale turi būti nurodytas nuolatinės gyvenamosios vietos patikrintas adresas. Jei gyvena (arba turi) vasarnamy, tai ir vasarnamio adresas ir namų telefono numeris.

Nurodytoms „žinioms“ sudaryti, iš Pirmo Skyriaus ir Kauno Apygardos operatyvinių darbininkų sąstato sudaryti penkias grupes 1–4 žm. Darbą tarp jų paskirstyti tokiu būdu:

Pirma grupė –4 žmonės–sudaro „žinias“ tautininkų vadovaujančiam sąstatui. Grupės vyresnysis–Krastinas.

Antra grupė–2 žmonės–sudaro „žinias“ voldemarininkų vadovaujančiam sąstatui. Grupės vyresnysis–Dembo.

Trečia grupė–1 žmogus–Finkelšteinas. Sudaro trockistų ir eserų „žinias“.

Ketvirta grupė–4 žmon.–sudaro „žinias“ krikšč.-demokratams. Grupės vyresnysis–Komodaitė.

Penkta grupė–3 žmon.–sudaro „žinias“ liaudininkams ir soc-demokratams. Grupės vyresnysis–Macevičius.

Atsakomybę už pristatymą laiku aukščiau nurodytų „žinių“ neša Pirmo Skyriaus Viršininkas Todesas.

II-ro Skyriaus viršininkas Gailevičius privalo sutvarkyti, kad laiku būtų nustatyti ir patikrinti areštuotinių asmenų adresai. Tam reikalui nuo VII.8 reikia išskirti atitinkamą skaičių žvalgų, kuriuos reikia stropiai instrukuoti apie išlaikymą griežčiausio atsargumo darant adresų nustatymą ir patikrinimą.

Audriunas, J., Svyrius, P., Lietuva tironų pančiuose, Cleveland, OH, 1947, p.110-111.

**Vidaus reikalų ministerijos administracijos departamento direktoriaus
D. Petrylos telefonograma apskričių viršininkams**

Kaunas

1940 m. liepos 30 d.

Ministro pavedamas, pranešu, kad nuo š.m. liepos 30 d. visoje Lietuvos teritorijoje tautinė trispalvė vėliava išimama iš apyvartos. Valstybinė vėliava – vytis raudoname fone paliekama. Tautinė vėliava nuo tos pat dienos yra laikoma darbo žmonių vėliava – raudonos spalvos su pjautuvo ir kūjo ženklais.

Petryla
Departamento direktorius

*Lietuvos okupacija ir aneksija, 1939-1940
(Dokumentų rinkinys, 392 psl.)*

**Vidaus reikalų ministro M. Gedvilo raštas laikinai einančiam Respublikos Prezidento
pareigas J. Paleckiui dėl buvusių aukštų Lietuvos valstybės pareigūnų ištrėmimo**

Ponui Respublikos Prezidentui

Valstybės saugumo sumetimais laikau, kad buvusį Lietuvos Respublikos ministerių pirmininką A. Merkį ir užsienio reikalų ministerių Urbšį, kartu su jų šeimomis, reikia išsiųsti iš Lietuvos teritorijos, kaip pavojingus Lietuvai valstybei, ir Sovietų Sąjungoje apgyvendinti. Prašau Tamstos, Pone Prezidente, sutikimo.

Kaunas
1940.VII.16

M. Gedvilas
Vidaus Reikalų Ministras

Lietuvių Archyvas. Bolševizmo metai.- Brooklyn, NY, 1952. – P-24.

**1940 m. rugpjūčio 31 d. Lietuvos SSR Švietimo liaudies komisariato
aplinkraščio Nr. 683 apie naujoves mokyklos nuorašas**

VISŲ MOKYKLŲ VADOVYBĖMS IR PRADŽIOS MOKYKLŲ
INSPEKTORIAMS

Nuo šių mokslo metų visose mokyklose malda prieš pamokas ir po pamokų nekalbama. Iš mokyklų pašalinami kulto ir senosios santvarkos ženklai ir paveikslai tų asmenų, kurių ideologija ir veikimas priešingi socialistinės Lietuvos kūrimui. Paliekami tik nusipelnusių mūsų liaudžiai rašytojų bei veikėjų, pavyzdžiui V. Kudirkos, Basanavičiaus, Žemaitės, Janonio, V. Krėvės ir kt., atvaizdai. Kartu mokyklos papuošiamos Lietuvos Sovietų Socialistinės Respublikos ženklu, pasaulio darbo žmonių vadų Lenino ir Stalino paveikslais. Taip pat galima puošti mokyklas kitų socializmo kūrėjų ir kovotojų paveikslais. Senasis Tautos himnas nebegiedamas. Lietuvos SSR himnas yra Internacionalas.

Inspektoriai prašomi apie tai pranešti savo žinioje esantiems mokyklų vedėjams bei mokytojams.

A. Venclova
Švietimo Liaudies Komisaras

Lietuvių Archyvas. Bolševizmo metai. –T. 3. –P. 136–137

Lietuvių aktyvistų fronto (LAF) 1940 m. lapkričio 17 d. steigiamojo susirinkimo aktas

Mes, žemiau pasirašę lietuviai, likimo atblokšti į Vokietijos sostinę Berlyną, š. m. lapkričio 17 dieną susirinkę pas p. K. Škirpą jo bute Achenbachstr. 1 ir išklausę jo pranešimą apie Nepriklausomos Lietuvos žlugimo priežastis ir apie galimumus bei kelius Lietuvos valstybei vėl atsistatyti, reiškiamo visiška pritarimą sumanymui sutelkti visas lietuvių tautos aktyviausias jėgas į Lietuvių Aktyvistų Frontą kovai už Tėvynės Lietuvos išlaisvinimą iš komunistinio sovietų jungo.

Įsitikinę, kad atstatytos Lietuvos tvarkymas Aktyvistų Fronto ideologijos pagrindais yra tikriausias kelias lietuvių tautos idealams siekti, mes pirmieji stojame į Lietuvos aktyvistų frontą ir prisiimame visas jo nariams uždedamas pareigas ir drausmę.

Tėvynės Lietuvos ir Lietuvių Tautos labui, kviečiame K. Škirpą, Pirmąjį Nepriklausomos Lietuvos Kariuomenės Kūrėją-Savanorį ir Lietuvių Aktyvistų Fronto iniciatorių, imtis žygių vykdyti mūsų nusistatymą ir vadovauti Lietuvių Aktyvistų Frontui.

K o v o k!
Tvirtais žingsniais,
Drausiai pirmyn –
Už naują, laisvą Lietuvą!

Berlynas, 1940 m. lapkričio 17 dieną.

Parašai:

J. Vilutis, E. Galvanauskas, M. Kavolis, St. Puodžiukas, P. Skurauskas, J. Pyragius, J. Našliūnas, J. Jurkūnas, R. Skipitis, Jz. Dženkaitis, K. Bronius, B. Raila, A. Valiukėnas, Jn. Dženkaitis, J. Čiuberkis, Jz. Pyragius, M. Kukutis, T. Dirmeikis, St. Yla, A. Maceina, dr. P. Karvelis, A. Danta, pulk. K. Ambraziejus, kun. Barauskas, J. Katilius, dr. M. Brakas ir dr. Per. Ancevičius.

Sutinku: (pas.) K. Škirpa

Škirpa K. Sukilimas, Vašingtonas, 1973, psl. 94-95.

**Lietuvos nepriklausomybės atstatymo deklarasimas,
paskelbtas per Kauno radiją 1941 m. birželio 23 d. 9 val. 28 min.**

Dėmesio! Dėmesio! Kalba Kaunas! Nepriklausoma Lietuva!

Nepriklausomybės atstatymo deklarasimas!

Susidariusi laikinoji vėl atgimstančios Lietuvos vyriausybė šiuo skelbia atstatanti Laisvą ir Nepriklausomą Lietuvos Valstybę.

Prieš viso pasaulio tyrają sąžinę jaunoji Lietuvos valstybė entuziastingai pasižada prisidėti prie Europos organizavimo naujais pagrindais.

Žiaurais bolševikų teroro iškankinta Lietuvių tauta ryžtasi kurti savo ateitį tautinės vienybės ir socialinio teisingumo pagrindais.

Pasirašė:

Ministeris Pirmininkas Škirpa
Krašto apsaugos ministeris brigados generolas Raštikis
Užsienio reikalų ministeris Skipitis
Finansų ministeris Matulionis
Darbo ministeris daktaras Pajaujis
Pramonės ministeris daktaras inžinierius Damušis
Prekybos ministeris Vytautas Starkus
Žemės ūkio ministeris profesorius Vitkus
Komunalinio ūkio ministeris inžinierius Landsbergis
Valstybės kontrolės – Vainauskas

Tautos teisė sukilti. K., 2001, psl. 56

Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto (VLIK'o) programinė deklaracija ir kreipimasis į tautą Vasario 16 – osios proga

Į Lietuvos Tautą!

Lietuvių Tauta, siekdama išlaisvinti Lietuvą iš okupacijos ir atstatyti Lietuvos valstybės suverenių organų svetimos jėgos laikinai sutrukdytą veikimą, yra reikalinga vieningos politinės vadovybės. Tam tikslui politinės lietuvių grupės, kaip tautos politinės minties reiškėjos ir vykdytojos, nutarė sujungti visas savo jėgas bendram darbui ir sudaryti Vyriausiąjį Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą – VLIK.

Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, pradėdamas savo darbą, skelbia:

1. Lietuvių Tautos laisvė ir Lietuvos valstybės nepriklausomybė yra Tautos egzistencijos ir jos visokeriopos gerovės būtinoji sąlyga.

2. Suvereninė Lietuvos valstybė nei dėl Tarybų Sąjungos, nei dabartinės Reicho okupacijos nėra išnykusi, tik savarankių valstybės organų veikimas yra laikinai sutrukdytas. 1940 m. birželio 15 d. Tarybų Sąjungos okupacijos ir tos okupacijos prievartoje padarytų kitų jėgos ir klastos aktų pertrauktas Lietuvos valstybės suverenių organų veikimas 1941 m. birželio 23 d. Tautos sukilimu ir Laikinosios Vyriausybės veikimu buvo laikinai atstatytas.

3. Lietuvą iš okupacijos išlaisvinus ir toliau veikia 1938 m. Lietuvos Konstitucija, kol ji teisėtu keliu bus atitinkamai pakeista.

4. Respublikos Vyriausybė, laikui atėjus, bus sudaryta Vyriausiajame Lietuvos Išlaisvinimo Komitete koaliciniu pagrindu politinių grupių susitarimu.

5. Demokratinės Lietuvos valstybės santvarka bus suderinta su plačiųjų tautos sluoksnių interesais ir bendromis pokario sąlygomis.

6. Respublikos Prezidento ir Seimo rinkimų įstatymai bus reformuoti pagal demokratinių rinkimų principus.

7. Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, vadovaudamas Tautos kovoms ir darbams Lietuvai išlaisvinti, Lietuvos valstybės suverenių organų veikimui atstatyti, demokratinei Lietuvos santvarkai atkurti ir kraštui nuo bolševizmo ir kitų jo gyvenimą ardančių veiksnių apginti, vykdys kuo plačiausią visuomenės konsolidaciją, lygins politinių grupių tarpusavio nesusipratimus.

8. Didžiai vertindamas tautinių karo pajėgų reikšmę kovoje dėl Lietuvos išlaisvinimo, Komitetas visokeriopai rems Lietuvos kariuomenės atkūrimą.

9. Komitetas palaikys glaudžius ryšius su Lietuvos pasiuntinybėmis ir konsulatais ir bendradarbiaus su užsienių, ypač Amerikos, lietuviams ir su visomis tautų apsisprendimo laisvę ir Lietuvos nepriklausomybę pripažįstančiomis tautomis.

10. Kultūrinei ir ūkinei Tautos pažangai paspartinti ir valstybės gyvenimui veikiau į normalų kelią grąžinti Komitetas rinks ir ruoš medžiagą išlaisvintosios Lietuvos administracijai, ūkiui, socialiniam gyvenimui, teisingumo ir švietimo darbui tvarkyti.

Vyriausiasis Lietuvos išlaisvinimo komitetas, skelbdamas Lietuviių Tautai šią savo deklaraciją, kviečia visų politinių nusistatymų geros valios lietuviams nusiteikti tarpusavio bendradarbiavimo ir vienybės dvasia nelygstamoje kovoje dėl Lietuvos.

Vardan tos Lietuvos vienybė težydi!

Vyr. Lietuvos išlaisvinimo komitetas

Vilnius, 1944 m. vasario 16 d.

*Lietuva ir VLIK-as. // Tautos Fondo leidinys
1984-tais, VLIK-o sukakties, metais, psl. 87–88.*

JAV l. e. Valstybės sekretoriaus pareigas Sumner Welles Jungtinių Amerikos Valstybių vyriausybės vardu 1940 07 23 d. paskelbtas pareiškimas

“During these past few days the devious processes whereunder the political independence and territorial integrity of the three small Baltic republics – Estonia, Latvia, and Lithuania – were to be deliberately annihilated by one of their more powerful neighbors, have been rapidly drawing to their conclusion. From the day then the peoples of these republics first gained their independent and democratic form of government the people of the United States have watched their admirable progress in self-government with deep and sympathetic interest.

The policy of this Government is universally known. The people of the United States are opposed to predatory activities no matter whether they are carried on by the use of force or the threat of force. They are likewise opposed to any form of intervention on the part of one state, however powerful, in the domestic concerns of any other sovereign, however weak.

These principles constitute the very foundations upon which the existing relationship between the 21 sovereign republics of the New World rests.

The United States will continue the stand by these principles, because the conviction of the American people that unless the doctrine in which these principles are inherent once again governs the relations between nations, the rule of reason, of justice, and of law - in other words, the basis of modern civilization itself – cannot be preserved.”

Vertimas į lietuvių kalbą

„Per pastarąsias keletą dienų neteisėti procesai, kuriais viena iš galingesnių kaimynių sąmoningai naikino trijų mažų Baltijos respublikų, Estijos, Latvijos ir Lietuvos, politinę nepriklausomybę ir teritorinį vientisumą, sparčiai ėjo į pabaigą.

Nuo tos dienos, kuomet šių respublikų gyventojai išsikovojo nepriklausomybę ir susikūrė demokratine valdymo forma, amerikiečiai stebėjo šį nepakartojamą savivaldos progresą labai susidomėję.

Šios vyriausybės politika yra visiems žinoma. Amerikiečiai nepritaria grobikiškiems veiksams, nesvarbu ar jie atliekami naudojant jėgą ar grasinant jėga. Jie taip pat nepritaria bet kokiai vienos, nors ir galingos, valstybės intervencijos formai į bet kurios nepriklausomos, nors ir silpnos, valstybės vidaus reikalus.

Šie principai sudaro pagrindą, ant kurio laikosi esami santykiai tarp 21 nepriklausomos Naujojo pasaulio respublikos.

Jungtinės Valstijos ir toliau laikysis šių principų, kuriais tiki amerikiečiai, nebent doktrinos, kur šie principai yra neatskiriami, ir kuri toliau įtakos santykius tarp tautų, sveikos nuovokos principus, teisingumą, teisinės valstybės principus, kitaip tariant, šiuolaikinės civilizacijos pagrindus, negalima išsaugoti”.

Leonardas Šimutis, Amerikos lietuvių taryba 30 metų Lietuvos laisvės kovoje, Čikaga, 1971 m., psl.19.

JAV prezidento Franklin D. Roosevelto kalba 1940 10 15 d. priėmus Lietuvos gelbėjimo tarybos delegaciją

„Man yra malonu patiri, kad jūs, lietuvių kilimo Amerikos piliečiai, esate taip giliai susirūpinę savo gimtojo krašto likimu...Bet leiskite man pasakyti, kad jūs padarėte dvi klaidas. Pimoji yra jūsų rašte, kurį man įteikėte. Ten pasakyta, kad Lietuva prarado savo nepriklausomybę. Klaidinga taip teigti. Lietuva nepriklausomybės neprarado – Lietuvos nepriklausomybė tik laikinai pertraukta. Ateis laikas, ir Lietuva vėl bus laisva. Tai atsitiks gal greičiau, negu jūs galite tikėtis. Kita klaida, kaip aš pastebėjau, buvo padaryta vieno jūsų kalbėtojo, kuris apie Lietuvą ištarė, kaip apie labai mažą valstybę. Pasižiūrėkite į lotynų Amerikos respublikas ir pamatysite, kaip jų tarpe yra net mažesnių už Lietuvą, o jos vis dėlto laisvai ir laimingai gyvena. Netiktų kalbėti apie Lietuvos mažumą, nes ir pati mažiausia tauta turi lygiai tokią pat teisę būti nepriklausoma, kaip ir pati didžiausia tauta “

*Leonardas Šimutis “AMERIKOS LIETUVIŲ TARYBA 30 METŲ LIETUVOS
LAISVĖS KOVOJE “ Čikaga, 1971 m. psl.25*

JAV sekretoriaus John Foster Dulles 1953 m. pareiškimas Vasario 16 d. proga

“35 years ago the Lithuanian and Estonian nations won their independence, only to fall victims later to a ruthless Soviet imperialism. Deeply conscious of the suffering, that the Baltic peoples are now enduring, I take the occasion to send warm greetings and the best wishes to the Estonians, Latvians and Lithuanians.

This year has special significance to Lithuania, as the 700-th anniversary of the Lithuania state. 700 years ago Mindaugas was crowned the thirteenth king of Lithuania.

In refusing to recognize the incorporation of the Baltic States into the Soviet Union, the Government of the United States has expressed the conviction of the American people that justice and law must govern the relations between the nations, great and small.

It is not the number nor area and wealth which make nations great. Rather it is their spiritual and moral strength and their love for freedom and liberty. These qualities have carried your nations over many difficulties in the past. I am confident that they will also carry you, with the help of God, over the present period of oppression to a new day of freedom. “

Vertimas į lietuvių kalbą

„Prieš 35 metus lietuviai ir estai išsikovojo savo nepriklausomybę tam, kad vėliau tapti negailestingo sovietinio imperializmo aukomis. Suvokdamas kančias, kurias dabar išgyvena Baltijos valstybių gyventojai, pasinaudodamas proga, siunčiu šilčiausius linkėjimus estams, latviams ir lietuviams.

Šie metai buvo ypač reikšmingi Lietuvai, nes buvo minima 700 metų Lietuvos valstybės sukaktis. Prieš 700 metų Mindaugas buvo karūnuotas pirmuoju Lietuvos karaliumi.

Atsisakydama pripažinti Baltijos valstybių prijungimą prie Sovietų Sąjungos, Jungtinių Valstijų vyriausybė išreiškia amerikiečių nuomonę, kad teisingumas ir įstatymas turi įtakoti santykius tarp tautų, tiek didelių, tiek mažų.

Ne skaičius, teritorija ar turtas padaro tautas didžiomis, o jų dvasinė ir moralinė stiprybė bei jų laisvės meilė. Šios savybės padėjo tautoms išgyventi daugybę sunkumų praeityje. Esu įsitikinęs, kad jos padės ir jums su Dievo pagalba išgyventi dabartinį priespaudos laikotarpį ir sulaukti naujos laisvės dienos.”

L. Šimutis Amerikos lietuvių taryba 30 metų Lietuvos laisvės kovoje, Čikaga, 1971 m psl.164-165

1953 07 27 d. JAV kongreso Atstovų rūmuose priimta HR 346 rezoliucija

“Whereas the Government of the United States of America maintains diplomatic relations with the Governments of the Baltic nations of Lithuania, Latvia and Estonia and consistently has refused to recognize their seizure and forced “incorporation” into Union of Soviet Socialist Republics: Now, therefore, be it.

Resolved, that there is hereby created a select committee to be composed of seven Members of the House of Representatives to be appointed by the Speaker, one of whom he shall designate to chairman. Any vacancy occurring in the membership of the committee shall be filled in the same manner in which the original appointment was made.

The committee is authorized and directed to conduct a full and complete investigation and study of said seizure and forced “incorporation” of Lithuania, Latvia and Estonia by the Union of Soviet Socialist Republics and the treatment of the said Baltic peoples during and following said seizure and “incorporation”.

The committee shall report to the House (or to the Clerk of the House in the House is not in session) as soon as practicable during the present Congress the results of its investigation and study, together with such recommendations as it deems advisable.

For the purpose of carrying out this resolution the committee or any subcommittee thereof authorized by the committee to hold hearings, is authorized to sit and act during the present Congress at such times and places within the United States, whether the House is in session, has recessed, or has adjourned, to hold such hearings, and to require, by subpoena or otherwise, the attendance and testimony of such witness and the production of such books, records, correspondence, memoranda, papers, and documents, as it deems necessary. Subpenas may be issued under the signature of the chairman of the committee or any member of the committee designated by him, and may be served by any person designated by such chairman or member. “

Vertimas į lietuvių kalbą

„Atsižvelgiant į tai, kad Jungtinių Amerikos Valstijų vyriausybė palaiko diplomatinius santykius su Baltijos valstybių, Lietuvos, Latvijos ir Estijos, vyriausybėmis ir nuolat atsisako pripažinti jų užgrobimą bei prievartinį prijungimą prie socialistinių Sovietų Sąjungos respublikų, todėl:

Nuspręsta steigti specialų komitetą, sudarytą iš septynių Atstovų rūmų narių, kuriuos skirs Atstovų rūmų pirmininkas. Vienas iš jų bus paskirtas komiteto pirmininku. Atsiradus laisvai vietai komitete, ji bus užpildyta minėtu principu.

Komitetas yra įgaliojamas atlikti išsamų minėto užgrobimo ir prievartinio Lietuvos, Latvijos ir Estijos prijungimo prie socialistinių Sovietų Sąjungos respublikų ir elgesio su minėtomis Baltijos tautomis per ir po užgrobimo bei prijungimo tyrimą ir studiją.

Komitetas praneša rūmams (arba rūmų sekretoriui) tyrimo ir studijos rezultatus, kartu su savo rekomendacijomis, kaip įmanoma greičiau dabar vykstančio kongreso metu.

Tam, kad įgyvendinti šį nutarimą, komitetas ar koks nors pakomitetis, įgaliotas komiteto rengti svarstymus, yra įgaliojamas dalyvauti ir dirbti vykstančio kongreso metu Jungtinėse Valstijose bet kokių atveju: Atstovų rūmų sesijoje, jei daroma pertrauka ar sesija atidedama. Taip pat komitetas yra įgaliojamas rengti svarstymus ir reikalauti teismo šaukimu ar kitais būdais liudininkų dalyvavimo ir liudijimo bei tokių knygų, įrašų, laiškų, memorandumų, laikraščių ir dokumentų pateikimo, jei to reikia. Teismo šaukimai išduodami pasirašius komiteto pirmininkui arba bet kuriam komiteto nariui, paskirtam pirmininko, ar kokiam kitam asmeniui, paskirtam pirmininko ar komiteto nario”.

L. Šimutis, Amerikos lietuvių taryba 30 metų Lietuvos laisvės kovoje, Čikaga, 1971 m. psl.180-181

Kersteno komiteto išvados ir pasiūlymai

Kersteno komitetas iš liudininkų apklausinėjimų bei įvairių dokumentų, kurie jam buvo įteikti, padarė išvadą ir savo pasiūlymus:

Basic Findings

- 1) In 1939, the USSR, after concluding a secret pact with the Nazis which divided Eastern Europe into spheres of influence, did impose so-called mutual assistance pacts upon Estonia, Latvia, and Lithuania.
- 2) The mutual-assistance pacts so imposed upon Baltic States called for the establishment of Soviet Russian military bases and airfields in each of those nations, at the same time guaranteeing that there be no interference with their internal affairs, including their political structure and social and economic systems.
- 3) Contrary to the provisions of those mutual assistance pacts and other existing treaties, the Soviet Union, without provocation, did in June 1940 invade and take military and political control over Lithuania, Latvia and Estonia, thus committing of unprovoked aggression.
- 4) Under the protection of the occupying Red army forces, political commissars of the Kremlin (Vishinski, Dekanazov, Zhdanov) did dissolve the legal governments to control the people.
- 5) A network of political agents of the USSR did on July 14, 1940, conduct elaborately staged mock elections in the Baltic States, with the support of powerful Red military forces, the results of which were completely assured long before the first ballot was cast. Only one list of candidates, handpicked by Kremlin representatives, was presented to the voters, and the exercise of the secret ballot was denied.
- 6) By the process of mock elections the political commissars of the USSR did install puppet parliaments in Lithuania, Latvia and Estonia on July 21-22, 1940, adopted a resolution prepared in Moscow petitioning the Supreme Council of the Soviet Union for recognition as a Republic. This action by the puppet parliaments was in violation of the sovereign will of the Lithuania, Latvia and Estonia people and on violation of the legal constitutions of those nations which required a popular referendum on such an issue.
- 7) The USSR has been and is now engaged in a ruthless program of sovietization in Estonia, Latvia, and Lithuania, employing the well-known Communist tactics of arrest and detention without cause, torture chambers, mass deportations to slave-labor camps, population transfers, and wide-scale political murders.

Conclusions

- 1) The evidence is overwhelming and conclusive that Estonia, Latvia, and Lithuania were forcibly occupied and illegally annexed by the USSR. Any claims by the USSR that the elections conducted by them in July 1940 were free and voluntary or that the resolutions adopted by the resulting Parliaments petitioning for recognition as a Soviet republic were legal are false and without foundation in fact.
- 2) That the continued military and political occupation of Lithuania, Latvia and Estonia by the USSR is a major cause of the dangerous world tensions which now beset mankind and therefore constitutes serious threat to the peace.

Recommendations

- 1) That the Secretary of State take such steps as are necessary to cause this threat to world peace to be brought to the urgent attention of the current session of the General Assembly of the United Nations.
- 2) That the United States delegation to the United Nations take the initiative in removing this threat to World peace by sponsoring a resolution in the General Assembly calling for the full and rapid withdrawal of all the military, political, and administrative personnel of the Union Soviet Socialist Republics from the territories of Estonia, Latvia, and Lithuania.

Vertimas

Kersteno komitetas iš liudininkų apklausų bei įvairių dokumentų, kurie buvo įteikti, padarė šias išvadas ir pateikė pasiūlymus:

Pagrindinės išvados

- 1) 1939 metais su naciais sudariusi slaptą sutartį, kuri padalijo rytinę Europą į įtakos sritis, SSRS primetė savitarpio pagalbos sutartis Estijai, Latvijai ir Lietuvai.
- 2) Šiose savitarpio pagalbos sutartyse buvo reikalaujama, kad Baltijos šalyse būtų steigiamos sovietinės Rusijos karinės bazės ir aerodromai, tuo pat metu buvo garantuojama, kad Rusija nesikiš į šių valstybių vidaus reikalus, įskaitant jų politinę struktūrą ir socialines bei ekonomines sistemas.
- 3) Priešingai šių savitarpio pagalbos sutarčių nuostatoms ir kitoms egzistuojančioms sutartims, 1940 m. birželį Sovietų Sąjunga be provokacijų įsiveržė į Lietuvą, Latviją, Estiją ir paėmė karinę bei politinę kontrolę į savo rankas, tokiu būdu įvykdydama neišprovokuotą agresiją.
- 4) Būdami Raudonosios armijos pajėgų priedangoje, Kremliaus politiniai komisarai (Višinskis, Dekanozovas, Ždanovas) paleido vyriausybes, kad kontroliuoti žmones.
- 5) Remiami Raudonosios armijos pajėgų, politinių SSRS agentų tinklas 1940 m. liepos 14 d. inscenizavo rinkimus Baltijos valstybėse, kurių rezultatai buvo iš anksto numatyti, dar prieš tai, kuomet buvo užpildytas pirmas rinkimų biuletenis. Tik vienas kandidatų sąrašas, rūpestingai atrinktas Kremliaus atstovų, buvo pateiktas rinkėjams ir slapto balsavimo teisė buvo panaikinta.
- 6) Dėka inscenizuotų rinkimų, SSRS politiniai komisarai suorganizavo marionetinius parlamentus Lietuvoje, Latvijoje, Estijoje ir 1940 m. liepos 21-22 d. priėmė nutarimą, paruoštą Maskvoje, kuriuo buvo siekiama, kad Sovietų Sąjungos Aukščiausioji Taryba patvirtintų šių valstybių stojimą į SSRS. Šis marionetinių parlamentų veiksmas pažeidė šių valstybių suverenitetą ir konstitucijas, nes sprendžiant tokį klausimą, reikia surengti referendumą.
- 7) SSRS vykdo ir vykdė negailestingą sovietizacijos programą Estijoje, Latvijoje ir Lietuvoje, pasitelkdama gerai žinomą komunistinę areštų ir įkalinimų be priežasties, kankinimų kamerų, masinių deportavimų į darbo stovyklas, gyventojų perkėlimų ir plataus masto politinių žmogžudysčių taktiką.

Išvados

- 1) Yra daugybė įtikinamų įrodymų, jog Estija, Latvija ir Lietuva buvo okupuotos prievarta ir neteisėtai prijungtos prie SSRS. Bet kokie SSRS tvirtinimai, kad 1940 m. birželį jų organizuoti rinkimai buvo laisvi ar kad išrinktų parlamentų priimti nutarimai pripažinti šalį sovietine respublika buvo teisėti, yra neteisėti ir neparemti faktais.
- 2) Tešiama karinė ir politinė Lietuvos, Latvijos ir Estijos okupacija yra pagrindinė pavojingos įtampos pasaulyje priežastis, kuri dabar apėmė žmoniją ir dėl šios priežasties išlieka rimta grėsmė taikai.

Rekomendacijos

- 1) Valstybės sekretorius turi imtis reikalingų veiksmų, kurie nedelsiant atkreiptų dėmesį į grėsmę pasaulio taikai dabar vykstančioje Jungtinių Tautų Generalinėje Asamblėjoje.
- 2) Jungtinių Valstijų delegacija Jungtinėse Tautose turi imtis iniciatyvos šalinant grėsmę pasaulio taikai paremdama nutarimą Generalinėje Asamblėjoje, kuris užtikrintų visišką ir greitą socialistinių Sovietų Sąjungos respublikų karinių, politinių ir administracinių kadro pasitraukimą iš Estijos, Latvijos ir Lietuvos teritorijų.

Leonardas Šimutis, Amerikos lietuvių taryba 30 metų Lietuvos laisvės kovoje, Čikaga, 1971 m., psl.184-186

Lietuvių chartija (1949 m.)

Lietuvių tauta,

užsigrūdinusi amžių kovose dėl teisės laisvai ir nepriklausomai gyventi savo tėvų žemėse, vieninga valia siekia savo gyvybę, kalbą, tautines bei valstybines tradicijas išlaikyti, kurti ir ugdyti, kad savo tautine kultūra visuotinei žmonių giminės pažangai bendradarbiaudama, vykdytų Visagalio valią ir laisvo žmogaus pašaukimą. Lietuvių Tautos amžinųjų siekimų vardan skelbiama ši

LIETUVIŲ CHARTIJA

1. Tauta yra prigimtoji žmonių bendruomenė. Niekas negali būti prievartaujamas savo ryšį su tautine bendrija nutraukti. Pasaulyje pasklidę lietuviai sudaro vieningą Pasaulio Lietuvių Bendruomenę.

2. Žmogus turi prigimtąją teisę laisvai išpažinti ir ugdyti savo tautybę. Lietuvis lieka lietuviu visur ir visada. Savo tėvų išlaikytą Lietuvių Tautos gyvybę lietuvis perduoda ateities kartoms, kad amžinai gyventume.

3. Kalba yra stipriausias tautinės bendruomenės ryšys. Lietuvių kalba lietuviui yra tautinė garbė.

4. Šeima yra tautos gyvybė. Lietuvis kuria lietuvišką šeimą.

5. Tautinė kultūra yra kelias į tarptautinį pripažinimą ir bendravimą. Apreikšdama tautos genijų, tautinė kultūra įneša savaimingą indėlį į visuotinius žmonių giminės laimėjimus. Kiekvieno lietuviu priedermė sudaryti sąlygas tautinei kultūrai.

6. Valstybė yra aukščiausiaji tautinės bendruomenės organizacija. Valstybinė nepriklausomybė yra tautinės kultūros ugdymo ir išlikimo sąlyga. Darbu, mokslu, turtu ir pasiaukojimu lietuvis kovoja, kad apgintų ir išlaikytų nepriklausomą Lietuvos valstybę.

7. Mokykla yra tautinės dvasios židinytė. Kiekvieno lietuviu kilniausiaji pareiga būti lietuvių mokyklos rėmėju.

8. Draugija yra tautinės kultūros veiksminga talkininkė. Lietuvis kuria ir palaiko religines, kultūrinės, jaunimo, savišalpos, profesines ir kitas lietuvių draugijas.

9. Mūsų tėvų kovos ir aukos dėl lietuviškos knygos yra testamentinis įpareigojimas visoms Lietuvių Tautos kartoms. Lietuvis organizuoja ir remia spausdintą lietuvišką žodį.

10. Tautos istorija yra geriausia tautos mokytoja. Lietuvis brangina savo tautos praeitį ir tautinius papročius. Lietuvis stengiasi būti vertas savo protėvių, kad paliktų pagarbų pasididžiavimą savo palikuonims.

11. Tautinis solidarumas yra aukščiausia tautinė dorybė. Lietuvis ugdo tautinį solidarumą. Visi lietuviai yra lygūs tos pačios tautos vaikai, tarp savęs broliai. Tautinio susipratimo ir lietuvių vienybės ženklai kiekvienas lietuvis moka nuolatinį tautinio solidarumo įnašą.

12. Lietuviu tautinės spalvos: geltona – žalia – raudona. Lietuviu tautinė šventė -Vasario 16-ji. Lietuviu šūkis: „Lietuviais esame mes gimę, lietuviiais turime ir būt!“.

13. Lietuvis yra lojalus savo gyvenamajam kraštui. Lietuviu santykius su nelietuviu nustato artimo meilė ir pagarba kiekvieno žmogaus laisvei, garbei, gyvybei, sveikatai ir turtui.

Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas Tremtyje,

1949 m. birželio 14 d.

Lietuva ir VLIK-as, Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto – VLIK-o šaknys, praeitis ir dabartis. Redagavo A. V. Rinkūnas, Tautos Fondo leidinys 1984-tais, VLIKO-o sukakties, metais. Psl. 130-132

Gen. Povilo Plechavičiaus įsakymas dėl Vietinės rinktinės formavimo ir viršininkų skyrimo

Nuorašas
Slaptai

VIETINĖS RINKTINĖS VADO ĮSAKYMAS NR.1

Kaunas, 1944 metų vasario mėn. 16 d.

Nr. 1

Vokiečių vadovybei sutikus, Lietuvoje organizuojama VIETINĖ RINKTINĖ, kurios pagrindinis uždavinys – kova su banditų gaujomis Lietuvoje.

Pirmajam Generaliniui tarėjui susitarus su SS und Polizeiführer Litauen SS – Brigadeführer und Generalmajor der Polizei Harm aš esu paskirtas VIETINĖS RINKTINĖS VADU.

Nuo š.m. vasario mėn. 1 d. aš pradėjau eiti VIETINĖS RINKTINĖS VADO pareigas.

Nr. 2

Vietinės rinktinės kariai!

Pradėdamas vadovauti VIETINEI RINKTINEI istoriniu ir lemiamu mūsų brangiajai TĖVYNEI momentu, kviečiu Jus visus, brangūs kariai, su pilna energija ir atsidavimu dirbti ir padėti man sunkiame, bet garbingame darbe – kuo greičiau sukurti lietuvišką ginkluotą pajėgą, kurios pagalba turės būti pašalintas ne tik mūsų krašte vis labiau plintąs banditizmas, bet taip pat būtų ginama mūsų TĖVYNE nuo bolševikinių raudonųjų hunų, besikėsinančių galutinai lietuvių tautą išnaikinti.

Likimas lėmė, kad VIETINĖ RINKTINĖ savo darbą pradeda Lietuvai reikšminga vasario mėn. 16 d. data. Ši data, kaipo simbolis mūsų laisvės ir nepriklausomybės, tegu mus suburia prie vieno bendro tikslo.

Savo darbus ir žygius skiriame mūsų tautos laisvei ir garbei.

Aš kviečiu Jus visus, mieli kariai, ryžtingai ir vieningai imtis darbo. Garbingo Lietuvos kario dvasia teatgimsta mumyse! Pavyzdingas pareigų atlikimas, kūrybingumas, nuosaikumas ir geležinė karinė drausmė telydi mūsų darbus ir žygius.

Laimink Aukščiausias mūsų pasiryžimą ir darbą!

Nr. 3

Pulkininką URBONĄ OSKARĄ priimu Vietinė Rinktinė ir nuo š.m. vasario mėn. 3 d. skiriu tos Rinktinės Štabo viršininku.

(pas.) Gen. ltn. P.PLECHAVIČIUS,
Vietinės Rinktinės vadas

Martinionis A. Vietinė Rinktinė, V., 1998 psl. 42-44

Gen. Povilo Plechavičiaus kalba pasakyta 1944 m. vasario 16 d. Kauno radifone

Tautiečiai, bolševikų tikslas – banditizmo bangą pasukti vis toliau iš rytų į vakarus deginimais, nuolatiniams plėšimais, ramių gyventojų ir pareigūnų žudymais. Greta pastarųjų kriminalinių gaivalų veikia įvairaus plauko Maskvos agentai. Jų tikslas pakirsti Lietuvos gyvatos jėgas, kad Lietuva daugiau nebegalėtų laisvai gyventi. Turėdami tikrųjų lietuvių pritarimą, mes lietuviai, išskyrus keletą šimtų komunistų, atsimindami komunistų padarytas tautai skriaudas, areštus, kankinimus, ištrėnimus ir žudymus, niekuomet bolševikams nepritariam ir nepritarsim. Tatai aiškiai buvo parodyta kilus tarp vokiečių ir bolševikų karui, kada visa Lietuvos visuomenė – ir darbininkai, ir ūkininkai, ir miestelėnai, ir inteligentai visi susibūrę į partizanų būrius, padėjo vokiečiams mušti bėgančius iš Lietuvos bolševikus. Bolševikai, grasindami sovietų pergale, stangėsi ugnimi ir kardu bauginti Lietuvos gyventojus, kad jie prisidėtų prie jų nelabų darbų. Bolševikinis kirminas stengiasi pagrauzti mūsų tautos šaknis, kad Lietuva niekuomet neatgytų. Bolševikai, okupavę 1940-1941 metais Lietuvą, pakirto mūsų ekonominį gyvenimą, daug turto iš Lietuvos išgabeno į išbadėjusią Rusiją, užgniaužė mūsų kultūrinį ir dvasinį gyvenimą. Mongolais ir enkavedistais norėjo visa mūsų tautą išnaikinti, geriausias Lietuvos dukras ir sūnus su mažais vaikais, padoriausius ir geriausius ūkininkus ir darbininkus suiminėjo, vežė į Sibirą, sodino į kalėjimus, žiauriausiu būdu kankino. Prisiminkime bolševikų žvėriškas skerdynes Rainiuose, Pravieniškėse, Panevėžy, Červenėje ir kitur. Bolševikai masiniai mūsų tautiečius vežė į Sibirą, kur jų laukė skurdas, badas, kančios ir mirtis.

.....

Prisimindamas lietuvių tautai padarytą smurtą ir jausdamas lietuvių tautos tvirtą pasiryžimą kovoti dėl savo teisių atstatymo ir ginti savo tėvynę, o taip pat ryžtingą lietuvių valią įsikurti laisvai, savistoviai Europos tautų tarpe aš pasiėmiau Lietuvos Vietinės Rinktinės vado pareigas. Pirmasis uždavinys – kova su banditizmu ir Stalino pasikėsiniu mus išnaikinti, tam lietuviai buriasi į Lietuvos Vietinę Rinktinę.

Rinktinės veikimo plotas – Lietuvos teritorija. Be mano sutikimo iš Lietuvos ribų joks dalinys negali būti paimtas kovos metu. Rinktinėi vadovaus lietuviai karininkai. Vyriausią Rinktinės vadovybę sudariau iš Lietuvos visuomenei ir kariams gerai žinomų asmenų, o apskričių komendantais paskyriau prityrusius karininkus. Imdamasis šio darbo aš aiškiai nusimanau, kad Lietuvos karys kenčiančios mūsų Tėvynės metu negali atsisakyti priimti savo dalies atsakomybės už Lietuvos tautos ateitį, ir todėl laikiu, kad kiekvienas sąmoningas Lietuvos pilietis, mano kviečiamas, savo pareigą atliks.

Lietuviai, aš kaip senas karys, Nepriklausomybės kovų dalyvis, kariavęs su bolševikais Žemaitijoje, Suvalkijoje ir kitose kovose jus neapvyliu ir šiandien tvirtai esu pasiryžęs ginti savo tėvų žemę, todėl pasitikėkite manimi, nes šią sunkią valandą aš jūsų neapvilsiu ir savo pažadą ištesėsiu. Visų mūsų vienintelis troškimas – laisvi žmonės laisvoje nuo bolševikų ir nuo banditų apvalytoje Lietuvoje.

Lietuviai kariai, kai Tėvynė pavojuje, prisiminkite Jai duotą priesaiką, ir imkite ginklą į savo rankas, kad visi susibūrę į Lietuvos Vietinę Rinktinę, išvartumėm iš savo žemės iš rytų ateinančius banditus, kurie žudo mūsų brolius, niekina mūsų moteris, plėšia ir degina mūsų turta.

O Tu, Lietuvos Jaunime, kuris neturėjai ginklo rankose, eik savo vyresniųjų brolių pėdomis. Lietuvos vyrai, aš jus kviečiu stoti į mano organizuojamą Vietinę Rinktinę. Visi eikite pas savo apskričių komendantus, nes atėjo laikas ginti savo Tėvynę. Nepriklausomybės kovose žuvusių mūsų savanorių ir partizanų kraujas neveltui pralietas, tęskime jų pradėtą darbą ir neužmirškime mūsų Tautos Himno žodžių: LIETUVA TĖVYNE MŪSŲ, TU DIDVYRIŲ ŽEMĖ.

1944 m. liepos 22d. Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto atsišaukimas, raginantis gyventojus stoti į partizaninę kovą

Mūsų žemė vėl tapo Vokiečių-Sovietų Sąjungos karo lauku. Mūsų sostinė Vilnius ir keletas kitų Rytų Lietuvos miestų jau užimti. Raudonoji Armija diena iš dienos veržiasi gilyn į mūsų kraštą ir graso užimti visą Lietuvą.

Sovietų Sąjungos klastinga ir žiauri politika mūsų valstybės ir tautos atžvilgiu nėra pasikeitusi. Sovietų Sąjunga ir toliau tvirtina, kad Lietuva yra Sovietų Sąjungos dalis. Todėl, aišku, kad ji taikys lietuviams, prieš mūsų valią ir teisę, visas prievoles, tenkančias Sovietų Sąjungos piliečiams. Dar daugiau Sovietų Sąjunga, žinodama aiškų ir tvirtą Lietuvos Tautos nusistatymą atstatyti nepriklausomą demokratinę Lietuvos valstybę, stengsis kuo žiauriausiomis priemonėmis, palaužti tokį lietuvių nusistatymą, stengsis, kaip 1940-1941 m. jie darė, išvežti iš Lietuvos lietuvius ir mūsų kraštą apgyvendinti rusais.

Turimomis žiniomis, iš Raudonosios Armijos užimtų vietovių, vyrai nuo 15-60 metų tuojau suimami ir išvežami; moterų laukia toks pats likimas. Maistas atimamas. Neabejojame, kad Raudonosios Armijos užėmimas dalies ar viso mūsų krašto bus tik laikinis. Tačiau ir per trumpą laiką bolševikai gali padaryti mūsų tautai neatitaisomų skriaudų. Todėl negalime laukti ir pasiduoti aklam likimui. Neturime ramintis tariamu bolševizmo pasikeitimu.

Šių įvykių akivaizdoje būtinam mūsų veikimui vis dar priešinasi vokiečių okupacinė valdžia. Vokiečių civilinė valdžia Lietuvoje, prieš savaitę išvykusi, per paliktus agentus, policiją ir Gestapą tęsia ir seną ir neabejotinai klaidingą veikimą Lietuvoje. Ir toliau SS ir Policijos Vadas Lietuvoje Hincė trukdo lietuviams organizuotai ginti savo gyvybę, laisvę ir turtą nuo pakartotinai besibraunančio rytų okupanto, grąšindamas sušaudyti vyrus, kurie 1941 metais sukilo prieš bolševikus ir kurie šiandien, bolševikams veržiantis į Lietuvą, yra priversti stoti ir stoja į kovą.

Tautiečiai! Vokiečių civilinė valdžia neleidžia mums organizuotis. Tačiau mes negalime laukti iki būsime sunaikinti. Šios padėties akivaizdoje mums tėra vienintelė išeitis: stoti į partizanų būrius ir organizuotai ginti mūsų tautiečių laisvę, gyvybę ir turtą. Partizanų būriai turi jungtis į didesnius vienetus, o pastarieji sueiti į kontaktą su karinėmis pajėgomis, ginančiomis mūsų kraštą nuo bolševikų.

Partizanai turi veikti ypatingai atsargiai. Nesiduoti beprasmingai sunaikinami. Traukiantis frontui- trauktis.

Gyventojai, ypač jauni vyrai ir moterys, turi saugotis bolševikų. Galintieji trauktis-traukiasi toliau nuo fronto, patekę bolševikų okupacijon, turi slėptis ir saugotis, kad nebūtų suimti ir išvežti. Artinantis frontui visi slėpkite turtą ir maistą. Padėkite vieni kitiems ir neišdavinkite vieni kitų vienam ar kitam okupantui.

Tautiečiai! Tvirtai tikime, kad Lietuva turi būti ir bus laisva ir nepriklausoma. Būkime drausmingi ir ryžtingi. Veikime vieningai ir derinkime dabartinį savo veikimą taip, kad laisvą ir nepriklausomą Lietuvą sutiktume švaria sąžine ir jausdamiesi pilnai atlikę savo pareigas Tėvynei.

Tegyvuoją laisva nepriklausoma demokratine Lietuva.

Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas

Kaunas, 1944 m. liepos mėn. 16d.

Nepriklausoma Lietuva. 1944 m. liepos 22d. Nr. 13 (49),

Dokumentų rinkinys XX amžius“, 198-199 psl.

Dzūkų rinktinės vado D. Jėčio - Ažuolio įsakymas grupių vadams dėl griežtų bausmių taikymo plėšikaujantiems partizanams

1946 m. vasario mėn. 2 d.

1.

Teko patirti, kad ne kuriose grupėse pavieniai ar tai susitarę keletas partizanų yra apiplėšę vietos gyventojus ar tai bolševikines įstaigas ir paimtą turtą bei pinigus pasisavino, panaudojo savo asmeniniams reikalams.

Įpareigoju grupių Vadus įspėti ir išaiškinti visiems partizanams, kad toks elgesys yra tolygus plėšikavimui ir kad už tokį plėšikavimą ateityje partizanai bus šalinami iš partizanų tarpo, o atgavus Nepriklausomybę drauge su istrebiteliais ir kitokio plauko bolševikiniais pareigūnais bus perduoti teisingumo organams nubausti.

Bet koks turto konfiskavimas iš pavienių asmenų bei bolševikinių įstaigų gali būti atliekamas tik su Grupės Vado leidimu, ir konfiskuotas turtas bei lėšos gali būti panaudotos tik Grupės Vado nurodymu grynai tarnybiniais partizaninės veiklos tikslams, bet ne pavienių ar siauros partizanų grupės asmeniniams reikalams.

2

Ateityje pasikartojus sauvališkiems partizanų pasisavinimams pavienių asmenų bei bolševikinių įstaigų turto bei lėšų, Grupės Vadams įsakau tuojau pranešti man nusižengusiųjų partizanų slapyvardes, vardą ir pavardę, pravedimui Rinktinei įsakymo išmetant iš partizanų tarpo ir įtraukiant į nusikaltėlių sąrašus.

Rinktinės vadas

Lietuvos kovų ir kančių istorija „Laisvės kovos 1944-1953 metais“, 182-183psl.

Straipsnis iš Dainavos apygardos laikraščio „Laisvės varpas“ „Išniekinti lavonai gatvėje - bolševikinis triumfas“

1947 m. lapkričio mėn. 20 d.

(ištrauka)

Partizaninė kova su tūkstanteriopai didesniu priešu tęsiasi ir ji tęsis, kol bus Laisva Lietuva, nors tai pareikalavo ir galbūt, dar pareikalaus daug aukų. Partizanų lavonų išniekinimas miestelių gatvėse neužgniauš lietuvių tautos pasipriešinimo.

Lavonai gatvėse – įprastas „išvaduotosios tarybinės Lietuvos“ vaizdas. Raudonieji barbarai nesitenkina vien lavonų išmetimu ant gatvės. Lavonai metami į tvartus, sąšlavynus, srutų duobes, šulinius, balas, ežerus ir t.t. Jie netgi deginami ir sušeriami MVD-istų šunims. Tai – tarybinė kultūra, kurią bolševikiniai agitatoriai su „politiniu budrumu“ propaguoja visam pasauliui. Ir galima suderinti Generalinės Asamblėjos posėdžiuose tarybinių atstovų pareiškimus/ juose demonstratyviai, mulkindami visą pasaulį, šaukte šaukė apie teroristinį režimą Graikijoje ir negrų persekiojimą Pietų Afrikoje, reikalaujanti savitarpinio tautinių interesų gerbimo ir pagrindinių žmogaus laisvės principų įgyvendinimo/ su jų valdžios atstovų vykdomu teroru Lietuvoje? Juk partijos įsakymu lavonai išmetami ant gatvės su atpjautais ir į burną įkištais lyties organais, arba supjaustomi į gabalus ir sumetami į išvietes. Kaip tenka vertinti tokį pasielgimą, kada lavonui, išgulėjusiam savaitę laiko gatvėje, partinis miestelio aktyvas išduria akis, apmėto jį akmenimis, pagaliais ir t.t. Gi tarybinė spauda skelbia vis labiau lietuvių tautą prisirišant prie „ stalininės tautų draugystės“. Tai klaiki ironija ir žiauri tragedija, kuri vyksta lietuvių tautos gyvenime.

*Lietuvos kovų ir kančių istorija.
Laisvės kovos 1944-1953 metais, 563 psl.*

Iš Juozo Daumanto atsiminimų apie žuvusių kovoje rezistencijos dalyvių niekinimą

Partizanų lavonus bolševikai surinkę nuvežė į Šilavotą ir numetė turgaus aikštėje. Nors Šilavote tuo metu laikėsi keli šimtai siautėjančių enkagiebių, nakčia partizanus pagerbė sesės, apversdamos glėbiais gėlių ir vainikų. Rytojaus dieną Kardo, Laimutės ir Vėtros lavonus nuvežė į Marijampolę atpažinti. Prie jų atvedė iš kalėjimo Kardo žmoną ir mušdami reikalavo išduoti žuvusiųjų pavardes. Čia nieko nepešę, lavonus vėl sumetė į sunkvežimį ir nuvežė į Prienus, kur juos atpažinti reikalavo gimnazijos mokytojus. Lavonai buvo smarkiai apnuoginti, kiti ir visai nuogi. Su Laimutės lavonu išdarinėjo įvairias paleistuvavimo scenas.

D a u m a n t a s J. Partizanai. K., 1990, psl. 202-203

BDPS Prezidiumo pirmininko Gintauto suteikti įgaliojimai vykstantiems į Vakarų Skrajūnui - J.Lukšai ir Audroniui-K.Pypliui

1947 m. gruodžio mėn. 14 d.

BDPS Prezidiumo įgaliotiniams Skrajūnui ir Audroniui

Tamstos įgaliojami ir įpareigojami atlikti sekančius uždavinius:

1. Duoti aiškų ir išsamų vaizdą apie padėtį Lietuvoje.
2. Asmeniškai susitikti su BDPS Prezidiumo nariu Prapuoleniu.
3. Asmeniškai susitikti su Užsienio Deleгатūros nariais.
4. Asmeniškai susitikti su pusbroliu, dėdžiu bei patėviu įtakingais asmenimis* (taip užšifruotai vadinamos užsienio žvalgybos).

5. Asmeniškai susitikti su VLIKo atsakingais pareigūnais.
6. Smulkiai sužinoti apie VLIKą, jo sudėtį, veiklą ir santykius su BDPS Prezidiumo nariu Prapuolenu bei Užsienio Delegatūra.
7. Sužinoti ir pranešti BDPS Prezidiumo nario Prapuolenio ir Užsienio Delegatūros veiklą ir atliktus darbus.
8. Radus VLIKo veiklą, nesuderintą su Užsienio Delegatūros ir BDPS Prezidiumo nario Prapuolenio veikla, stengtis suderinti ir nustatyti santykius bei kompetencijos ribas, kalbant kovojančios lietuvių tautos vardu.
9. Sudaryti tamprius ryšius tarp kovojančios Lietuvos ir tarp demokratiškosios valstybių.
10. Susirišti ir sudaryti tamprų ryšį su Amerikos Lietuvių taryba bei kitomis Amerikos lietuvių organizacijomis.
11. Susirišti ir sudaryti tamprius ryšius su kitų valstybių lietuvių organizacijomis.
12. Išrūpinti materialią paramą iš visų lietuviškų organizacijų bei kitokių grupuočių.
13. Išrūpinti visai kovojančiai Lietuvai materialinę paramą iš dėdžių, pusbrolių ir patėvių.
14. Išrūpinti paramą įvairiais ginklais bei karinėmis medžiagomis iš dėdžių, pusbrolių bei patėvių.
15. Išrūpinti įvairių reikmenų, būtinai reikalingų ir naudingų pagrindinio veikimui, kaip pvz. Radijo siųstuvų, priimtuvų, spaustuvės mašinėlių, foto aparatų ect.
16. Sudaryti nuolatinį ryšį radijo pagalba.
17. Nustatyti informacinių žinių persiuntimą, kaip pvz. Knygų, laikraščių, brošiūrų, foto nuotraukų etc.
18. Išgauti iš pusbrolių, dėdžių ir patėvių ryšių karininkus ir juos pargabenti į Lietuvą.
19. Išaiškinti tiksliai, kokius santykius ir su kokiomis instancijomis turi BPDS Prezidiumo narys Prapuolenis ir Užsienio Delegatūra.
20. Tiksliai išaiškinti Įgaliotų Ministrų kompetenciją, santykius su Užsienio Delegatūra ir nuveiktus darbus.
21. Išrūpinti, kad užsienio valstybės reguliariai duotų per radiją lietuvių kalba pranešimus, informacijas, politines žinias.
22. Surinkti ir greitu laiku persiųsti tiksliai žinias apie tarptautinės politikos stovį ir tarptautinę padėtį.
23. Esant reikalui, vietoje parašyti kovojančios Lietuvos pagrindinio vadovybės vardu specialių atsišaukimų ir paskleisti visose demokratinėse valstybėse, prašant pagalbos ir kviečiant greičiau išlaisvinti iš bolševikinės vergijos kenčiančią lietuvių tautą, kuri veda atkaklią kovą.

Gintautas * (parašo nėra)
 BDPS Prezidiumo Pirmininkas
 Antspaudas ** (antspaudo nėra)

Nuorašas tikras: Naktis
 Tauro apygardos Adjutantas.

Laisvės kovos 1944-1953 metais, K., 1996, 465-467 psl.

Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio įstatai

1949 m. vasario mėn.
Projektas II

1. Bendrieji nuostatai, sąjūdžio tikslas ir uždaviniai.

1. Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdis yra karinė visuomeninė savanorių organizacija.
2. Sąjūdis iki paskutinės laisvės kovos veikia slaptai, karo stovyje.
3. Sąjūdžio tikslas-atstatyti laisvą, nepriklausomą, demokratinę Lietuvos Respubliką.
4. Sąjūdis:
 - 1/kovoja su okupantų ir savų pasidavėlių kraštui pragaištinga dvasia ir veikla;
 - 2/stiprina tautos atsparumą ir siekia išlaikyti kuo didžiausią krašto potencialą lemiamam laisvės kovai;
 - 3/organizuoja ir rengia tautą laisvės kovai;
 - 4/siekia, kad kuo didžiausias gyventojų skaičius įneštų maksimalų įnašą krašto Laisvės Kovon;
 - 5/siekia įamžinti tautos atmintyje sąjūdžio vedamą kovą ir tos kovos epochą;
 - 6/lemiamu laisvės kovos momentu laikinai perima į savo rankas krašto karinę ir civilinę valdžią;
 - 7/propaguoja, organizuoja ir betarpiškai vykdo rėmimą asmenų, nukentėjusių dėl dalyvavimo laisvės kovoje;
 - 8/rengia tautą demokratiniam žmonijos gyvenimui;
 - 9/kovoja su nusikaltimais, įmatytais sąjūdžio Baudžiamajame Statute.

Laisvės kovos 1944-1953 metais, K. 1996, 343-344ps.

Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos 1949 m. vasario 16 d. D e k l a r a c i j a

Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Taryba, atstovaudama visas Lietuvos teritorijoje esančias vieningos vadovybės vadovaujamas karines visuomenines grupuotes, būtent:

a/ Pietų Lietuvos Sritį, savo sudėtyje turinčią Dainavos ir Tauro apygardas,

b/ Rytų Lietuvos Sritį, savo sudėtyje turinčią Algimanto, Didžiosios Kovos, Vyčio ir Vytauto apygardas,

c/ Vakarų Lietuvos Sritį, savo sudėtyje turinčią Kęstučio, Prisikėlimo ir Žemaičių apygardas, tai yra, reikšdama lietuvių tautos valią, pakartodama Vyriausiojo Lietuvos Atstatymo Komiteto 1946.VI.10. Deklaracijoje, BDPS 1947.V.28. nutarimuose ir BDPS Deklaracijoje Nr. 8 paskelbtus pagrindinius principus bei juos papildydama nutarimais, priimtais 1949.II.10 BDPS Prezidiumo ir BDPS Karo Tarybos jungtiniame posėdyje, s k e l b i a :

1. LLKS Taryba, remdamasi BDPS Prezidiumo ir BDPS Karo Tarybos jungtinio posėdžio 1949.II.10. nutarimais, okupacijos metu yra aukščiausias tautos politinis organas, vadovaujās politinei ir karinei tautos išsilaisvinimo kovai.

2. LLKS Tarybos ir jos Prezidiumo būstinė yra Lietuvoje.

3. Valstybinė Lietuvos santvarka – demokratinė respublika.

4. Suvereninė Lietuvos valdžia priklauso tautai.

5. Lietuvos valdymas vykdomas per laisvais, demokratinius, visuotinius, lygius, slaptus rinkimais išrinktą Seimą ir sudarytą Vyriausybę.

6. Nuo okupacijos pabaigos ligi susirenkant demokratiniam Lietuvos Seimui, įstatymų leidžiamąją galią turi Laikinoji Tautos Taryba.

7. Laikinąją Tautos Tarybą, sudaro: visų vieningoje vadovybėje Lietuvoje ir užsienyje kovojančių sričių, apygardų, rinktinių, aukštųjų mokyklų, kultūrinių, religinių organizacijų bei sąjūdžių ir tautoje atramą turinčių politinių partijų atstovai, prisilaikant proporcingo atstovavimo principo.

8. Atstačius Lietuvos Nepriklausomybę, ligi susirenkant Seimui, Lietuvos Respublikos Prezidento pareigas eina LLKS Tarybos Prezidiumo Pirmininkas.

9. Laikinoji Lietuvos Vyriausybė sudaroma LLKS Tarybos Prezidiumo Pirmininko pavedimu. Vyriausybė atsakinga prieš Laikinąją Tautos Tarybą.

10. Lietuvių veiklai užsienyje ir Lietuvos atstatymo darbui koordinuoti LLKS Tarybos Prezidiumas turi LLKS Užsienio Delegatūrą, kuri, bendradarbiaudama su Vakarų valstybėse akredituotais Lietuvos atstovais, sudarinėja komisijas bei delegacijas ginti ir atstovauti Lietuvos reikalus Suvienytų Nacijų Organizacijoje, įvairiose konferencijose ir kitose tarptautinėse institucijose.

11. LLKS Užsienio Delegatūros nariai iš savo tarpo išsirenka LLKS Užsienio Delegatūros Pirmininką, kuris skaitomas LLKS Tarybos Prezidiumo Pirmininko Pavaduotoju.

12. LLKS Užsienio Delegatūros nariai laikomi lygiateisiais LLKS Tarybos nariais.

13. Šiai Deklaracijai vykdyti nuostatus leidžia LLKS Taryba.

14. Lietuvos valstybės atstatymas, ligi Seimo bus priimta ir paskelbta žmogaus laisvės ir demokratijos siekimus atitinkanti valstybės konstitucijos, vykdoma pagal šioje Deklaracijoje paskelbtus nuostatus ir 1922 m. Lietuvos Konstitucijos dvasią.

15. Atstatytoji Lietuvos valstybė garantuoja lygias teises visiems Lietuvos piliečiams, neprasikaltusiems tautos interesams.

16. Komunistų partija, kaip diktatūrinė ir iš esmės priešinga pagrindiniam lietuvių tautos siekimui ir kertiniam Konstitucijos nuostatui – Lietuvos nepriklausomumui, - nelaikoma teisine partija.

17. Asmenys, bolševikinės arba vokiškosios okupacijos metu išdavę Tėvynę bendradarbiavimu su priešu, savo veiksmais ar įtaka pakenkę tautos išsilaisvinimo kovai, susitepę išdavystėmis ar krauju, yra atsakingi prieš Lietuvos Teismą.

18. Konstatuojama teigiama religijos įtaka ugdant tautos moralę ir palaikant jos atsparumą sunkiausių laisvės kovų laikotarpiu.

19. Socialinė globa nėra vien atskirų piliečių ar organizacijų reikalas, bet vienas pirmųjų valstybės uždavinių. Ypatingą globą valstybė teikia išsilaisvinimo kovose nukentėjusiems asmenims ir jų šeimoms.

20. Socialinių problemų racionalus išsprendimas ir krašto ūkinis atstatymas yra susijęs su žemės ūkio, miestų ir pramonės reforma, kuri vykdoma pačioje nepriklausomo gyvenimo pradžioje.

21. LLKS Taryba, glaudžioje vienybėje su kovojančia tauta, kviečia visus geros valios lietuvius, gyvenančius tėvynėje ir už jos ribų, pamiršti įsitikinimų skirtumus ir įsijungti į aktyvų tautos išsilaisvinimo darbą.

22. LLKS Taryba, prisidėdama prie kitų tautų pastangų sukurti pasaulyje teisingumu ir laisve pagrįstą pastovią taiką, besiremiančią pilnutiniu įgyvendinimu tikrosios demokratijos principų, išplaukiančių iš krikščioniškosios moralės supratimo ir paskelbtų Atlanto Chartoje, Keturiuose Laisvėse, 12-je Prezidento Trumano Punktų, Žmogaus Teisių Deklaracijoje ir kitose teisingumo ir laisvės deklaracijose, prašo visą demokratinį pasaulį pagalbos savo tikslams įgyvendinti.

Okupuotoji Lietuva
1949.II.16.

Vytautas
LLKS Tarybos Prezidiumo Pirmininkas

LLKS Tarybos nariai: Faustas
Kardas
Merainis
Naktis
Užpalis
A. Vanagas
Žadgaila

<http://www3.lrs.lt/docs2/EMOSVBVY.PDF>

Iš A. Andriukaičio prisiminimų apie 1941 metų tremtinių gyvenimo sąlygas

Beje, vyresnysis Alenskienės 13 metų sūnus vis rinkdavo maisto atliekas ant apledėjusios pamazgų krūvos. Mat, salos viršininkai, prižiūrėtojai ir kiti tarnautojai pavalgę maisto atliekas išmeta į pamazgų kibirą, o paskui, kai jau kibiras artipilnis, pila į jį net savo išmatas, nes šiaurėje nei tualetų, nei šiaip išviečių nebuvo, o jei buvo, tai išvietėje juk reikia mautis kelnes iki nuogo... Taigi, salos „ponai“ viską tvarkėsi savo bute, ir, kai, kibiras pilnas, išnešę pro duris, čia pat vietoje jį išpila. Atmatos ir skystis čia pat sušąla, ir kasdien auga vis didesnis atmatų kalnas. Bet greitomis buvo galima vis tik iš ten kai ką ir išsirinkti – trupinius duonos, mėsos iš konservų dėžučių, žuvies atliekų. Tad atmatų kupstas viliojo – ir ne tik šunis, bet ir bado prispaustus žmones. Dėl to daug kas iš tremtinių ir slankiojo prie tos pamazgų krūvos. Taip pat ir Alenskiukas. Jis, jei nespėdavo laiku pagriebti ir nukritęs maistas išaldavo į ledą, dantimis jį iš ten išplėsdavo. Bet kol motina buvo sveika, jis tik porą kartų ėjo prie pamazgų krūvos, tačiau kai motina jau ištinsiomis rankomis ir kojomis negalėjo atsikelti, kad pirmas spėtų tas pamazgas aprinkti, jis beveik ištisą dieną slankiojo prie kauburio. Nes kitaip – jei tik kiek užtruksi, beregint nieko nerasi. Pagrindinis konkurentas čia buvo šunys. Kai jie palaidi – miega sniege, bet kai tik išgirsta, kad kas kibirą kliūstelėjo, urmu subėga ir pjaudamiesi tarp savęs išgraibsto maisto atliekas. Užtat, kad šunys pirmieji neatbėgtų, Alenskiukas visą dieną ir stovinėjo prie didesnės paplavų krūvos.

Vakare Alenskienė nesulaukė sūnaus, o pati jo ieškoti nepajėgė. Gruodžio mėn. pabaiga – pati tamsiausia naktis, o dienos visai nėra. Taip jos sūnelis ir gulėjo ant pamazgų krūvos. O per naktį jį visai užpustė, ir rytojaus dieną niekas jau jo neberado, niekas nebematė. Tik šunys – jie pamazgų krūvoje surado lavoną ir ėmė dėl jo rietis, nors paties lavono jie nedraskė, - ar gal kad per daug išsekęs buvo... Tik trečią dieną lavonas buvo atkastas, ir kai jį atkasė, berniukas gulėjo sudėjęs rankas lyg maldai, lyg prašyti norėdamas, lyg iškelti rankas į dangų ir melsti Viešpaties pasigailėjimo. Atkasė jį kaliniai, ir kas matė, visi verkė. Kalbėjo, kad „ponai“ pavydėjo jam net pamazginio trupinio ir tyčia jį vandeniui apipylė, kad daugiau neatsikeltų ir neberinktų jų trupinių. Kaliniai su tremtiniais palaidojo berniuką Grabio saloje. Motina laidotuvėse nedalyvavo. – Auka – Bet tai tik lašas jūroje. Visų jų nesuminėsi.

A. Andriukaitis

„Alma Mater, 1979, Nr 4, Čikaga, 1985, Psl. 56 – 58.

Sovietinės Lietuvos teismo nuteistų politinių kalinių atviras laiškas

Mus griežtai nuteisė už tai, kad mylėjome savo Tėvynę, už tai, kad troškome savo tautai laisvės, už tai, kad nesutikome tapti lietuvių tautos išgamų arba jos priešų vergais. Tačiau mūsų sąžinė yra rami, nes priešas nepajėgė palaužti mūsų valios.

Dabar mes esame kelyje į katorgą, po kurios seks ilgi nutrėmimo metai Sibire. Nežinia, ar visi kada nors sugrįšime į savo Tėvynę. Tačiau savo ateitį pasitinkame ramūs ir tvirti. Mus pačius skiria kai kurios mūsų pažiūros ir įsitikinimai. Vienas iš mūsų socialistas, kitas demokratas, vienas indeferentas. Tačiau mus visus jungia idėjos, dėl kurių ryžomės paaukoti savo regimąją laisvę. Dabar mus dar labiau sujungė bendra lemtis...

Iš niūraus kalėjimo požemio siunčiame savo padėką, nuoširdžiausius linkėjimus ir meldžiam Dievą palaimos ir gausių malonių visiems, kurie prisimena mus geru žodžiu. Mes turime viltį, jog mūsų auka sudėta ant Tėvynės aukuro, palaikys liepsną, kurios neužgesins jokios gyvenimo smulkmenos.

Pskovo kalėjimas. 1981 metų sausio 17 d.

Gintautas Iešmantas, Vytautas Skuodis, Povilas Pečeliūnas.

„Perspektyvos“ Nr. 22, 1981, Čikaga, 1982, Psl. 85.

Lietuvos pogrindžio aktyvistų požiūris į ateistinę propagandą sovietinėje Lietuvoje

Ateistinė propaganda nepatarnauja nei mokslinei pasaulėžiūrai paskleisti, nei tautos dorovei sustiprinti. Tačiau ji plačiai ir atkakliai vedama. Tad, kas ja labiausiai suinteresuotas ir kam ji tarnauja? Ji inspiruojama ir diriguojama iš Maskvos, kuri labiausiai šia propaganda suinteresuota, nes tarnauja jos tikslams, nukreiptiems prieš lietuvių tautą.

Sunkiausiai lietuvių tautos gyvenimo laikotarpiais religija buvo tvirčiausia jos atrama. Kai carinė Rusijos valdžia užsimojo lietuvius surusinti ir pačią tautą sunaikinti, religija ir Katalikų Bažnyčia atrėmė pavojingiausius smūgius. Bažnyčia neleido lietuvių katalikų supravoslavinti, o tuo pačiu ir surusinti, nes per pravoslaviją ėjo kelias į surusinimą. Per Bažnyčią vysk. M.Valančius pastojo kelią girtavimui, sulaikydamas liaudies moralinį smukimą ir tuo sustiprindamas atsparumą. Mažajoje Lietuvoje pradėtas religinių knygų spausdinimas paskatino bei padaršino ir pasaulietinio turinio knygų bei laikraščių nelegalų ten spausdinimą ir, pergabenus per sieną, jų platinimą Lietuvoje.

Religija ir Katalikų Bažnyčia ir dabar yra svarbiausias tautinės dvasios gaivinimo moralinio tautos stiprinimo židinys. Bažnyčia, šeimos pastovumą, kovodama prieš girtavimą, palaidumą, negimusios gyvybės žudymą ir kitus neigiamus reiškinius, stiprina tautos gyvybines bei moralines jėgas ir palengvina vesti kovą dėl tautos egzistencijos. Katalikybė organiškai suaugusi su lietuvių tauta ir Katalikų Bažnyčia, ypač pastarąjį šimtmetį, yra labai jautri visiems svarbesniems tautos reikalams, o ypač atėjus sunkiai valandai. Religija lietuvių tautai tiek daug reiškia, kad drąsiai galima sakyti, kad kol lietuvių tautoje ji laikysis, tol tauta nebus visai nei nutautinta, nei demoralizuota. Todėl tarybinė valdžia, kaip seniau carinė valdžia, norėdama amžiams laikyti Lietuvą savo rankose, o lietuvių tautą ištirpinti drauge su kitomis Tarybų Sąjungai priklausančiomis tautomis, religiją ir Katalikų Bažnyčią laiko svarbiausia kliūtimi tiems savo tikslams realizuoti. Todėl visa jėga religiją bei Bažnyčią puola ir siekia sunaikinti. Mūsų ateistai, vesdami antireliginę akciją, tiems prieš lietuvių tautą nukreiptiems tikslams realizuoti daug pasitarnauja.

„Tautos kelias“, 1981, Nr. 3, Čikaga, 1984, Psl. 48 – 49.

Kareiviai iš Lietuvos SSRS - karo Afganistane įkaitai ir aukos

Jau beveik treji metai, kai Afganistane liejasi kraujas. Į ramią, jokiomis politinėmis kovomis nepaliestą žemę įsibrovę okupantai sukėlė brolišką karą. Šiame kare priversti dalyvauti ir kitų tautų atstovai: ukrainiečiai, estai, latviai, lietuviai. Patys engiami, jie priversti paklusti brutaliems rusų karininkų įsakymams, lieti savo ir afganų kraują.

Vis daugiau ir daugiau tragiškų žinių apie žuvusius Afganistane lietuvius. Žuvusieji atvežami cinkuotuose karstuose ir laidojami paslapčiomis. Motinoms neleidžiama pamatyti savo žuvusių sūnų. Nors ir kaip prašė kareivių atidaryti žuvusiojo A. Bulevičiaus (Vilkaviškio raj., „Komunizmo kolūkis“) karstą motina, niekas jos ašarų nepasigailėjo, nesugraudino karininko jos verksmas ir raudos. Kitoms motinoms, jeigu ir pavyksta išmaldauti atidaryti karstą, geriau nebūna: randa tik kareivišką kepurę ir smėlio saują. Taip atsitiko Švenčionėlyje, Valkininkuose ir kitur.

Tačiau blogiausiai atsitiko vienai vilniečių šeimai. Tėvai verkę, maldavę prašydami kareivius leisti atidaryti karstą. Viskas buvo veltui. Tada giminės nugirdė kareivius ir jų karininką. Tie, degtinės apsvaiginti, pažeidė įsakymus ir atidarė karstą. Bet tėvams būtų buvę geriau, jeigu nebūtų karsto atidarę. Karste gulėjo ne jų sūnus, o kažkoks azijietis. Šaunioje sovietinėje kariuomenėje, kur tokia puiki tvarka, sumaišė jų sūnų su tuo azijiečiu ir čia atvežė. Aišku, pradėta ieškoti, kurgi nuvežtas žuves vilnietis. Tačiau karininko ir kareivių, nusižengusių „ustavams“, likimas nepavydėtinas.

S. Žiemys

„Aušra“ Nr. VI, Čikaga, 1984. Psl. 208 - 210.

Europos Parlamento 1979 m. priimta rezoliucija smerkianti Baltijos kraštų okupaciją

Pirmą kartą Europos Parlamento įkūrimo, dešimties jį sudarančių ekonominės Bendruomenės kraštų – Airijos, Belgijos, Danijos, Didžiosios Britanijos, Graikijos, Italijos, Liuksemburgo, Olandijos, Prancūzijos ir Federatyvinės Vokietijos – atstovai svarstė pabaltojo kraštų klausimą.

Tų svarstymų pagrindą sudarė 45 pabaltiečių (37 lietuvių, 4 estų ir 4 latvių) 1979 m. rugpjūčio 29 dieną pasirašytas Memorandumas, reikalaujantis, kad SNO pripažintų Pabaltijo tautom apsisprendimo ir nepriklausomybės teisę. Deputatai, iškėlę šį klausimą Europos parlamente, nurodė, kad dauguma Europos valstybių iki šiai dienai formaliai nepripažino Sovietų Sąjungos įvykdytos trijų Pabaltijo valstybių aneksijos. Europos Parlamentas sausio 13 d. priėmė nutarimą, raginantį panaikinti Pabaltijo kraštų kolonijinę padėtį ir sudaryti tų kraštų gyventojams galimybę laisvai apsispręsti.

Per balsavimą Pabaltijo kraštus liečiančių klausimų Europos Parlamente buvo 112 narių. Iš jų 98 balsavo už rezoliuciją, 8 prieš ir 6 susilaikė. Taigi, rezoliucija buvo priimta beveik vienbalsiai.

Europos Parlamento rezoliucijoje yra pasmerkiama sovietų ir vokiečių nacių susitarimo pagrindu įvykdyta Pabaltijo kraštų okupacija, primenamas Helsinkio konferencijos Baigiamojo Akto nuostatas, kuriuo kiekvienai tautai yra užtikrinama teisė į laisvą apsisprendimą ir teisė laisvai pasirinkti vidaus politinę santvarką.

Europos bendruomenės užsienio reikalų ministrai kviečiami iškelti Pabaltijo tautų klausimą Jungtinių Tautų dekolonizavimo komisijoje ir tarptautinėse konferencijose, kuriose yra tikrinama kaip yra vykdomi Helsinkio susitarimai. Užsienio reikalų ministrai taip pat yra raginami imtis visų kitų reikiamų žingsnių, siekiant padėti pabaltiečiams įgyvendinti jų trokštamą valdymosi formą.

(Vatikano radijas, 1983.II.19), „Aušra“, 1982 06- 1983 02, Nr. VII, Čikaga, 198. Psl. 237 – 238.

Lietuvos katalikų bažnyčios Kronika – reikšmingas pagrindinės veiklos šaltinis

Kantrybės ribas peržengusi komunistinės valdžios prievarta iššaukė „LKB Kronikos” pasirodymą – tikslu išvilkti į šviesą jos nusikaltimus prieš Bažnyčią ir tikinčiuosius?:

Lygiai prieš 10 metų, t.y. 1972 m. kovo 19 d. pasirodė pirmasis „LKB Kronikos” numeris. Tai buvo labai kuklus leidinėlis, nutaręs informuoti Tėvynę ir pasaulį apie Lietuvos tikinčiųjų diskriminaciją ir pastangas išsikovoti religinės laisvės minimumą. Kodėl ji pasirodė 1972 metais?

Stalino represijos prieš Katalikų Bažnyčią ilgam laikui sukūrė pasyvumo atmosferą kunigijos tarpe. Bažnytinė hierarchija buvo įsitikinusi, kad „prieš vėją nepapūsi”, ir klusniai vykdė visus sovietinės valdžios reikalavimus, o partijos viršūnės planavo vis greitesnį Bažnyčios likvidavimą. Septintame dešimtmetyje už menkiausią „prasižengimą” prieš slaptas sovietinės valdžios instrukcijas kunigams būdavo uždraudžiama eiti pareigas; Kunigų seminarija buvo tiek suvaržyta, jog kasmet galėdavo priimti vos 5 kandidatus. Religijų reikalų tarybos įgaliojimas jautėsi esąs „caras ir dievas”, galįs terorizuoti kunigus ir ordinarus.

Tuo pačiu metu Lietuvos kunigų tarpe vis labiau brendo mintis, jog negalima sėdėti, susidėjus rankas, nes sovietinė valdžia visus uždusina. Ką daryti? Atsakymą davė Maskvos disidentai, drašiai išstodami su savo idėjomis, pareiškimais, knygomis ir leidiniais. Tai buvo pirmas prisikėlimo varpo dūžis, pažadinęs daugelį iš baimės letargo ir šaukiantis: gana tamsos ir miego! Reikia kovoti, reikia sovietinės valdžios nusikaltimus prieš Bažnyčią ir tikinčiuosius išvilkti į šviesą, – tegul visas pasaulis pamato tironiją, o gal šviesoje bus nepatogu daryti niekšybes. 1968 m. kunigai pradėjo protestuoti prieš Kauno Kunigų seminarijos suvaržymą. Sovietinė valdžią į kunigų pareiškimus reagavo tik represijomis: KGB tardymais, pašalinimais iš kunigiško darbo ir net teismais. Vienas po kito už kunigiškų pareigų atlikimą (vaikų katekizacija) buvo nubausti kunigai – kun. Antanas Šeškevičius, kun. Juozas Zdebskis ir kun. Prosperas Bubnys. Šie teismai buvo paskutinis ir svarbiausias impulsas kuo greičiau pradėti leisti pagrindinį leidinį.

Lietuvos katalikų bažnyčios kronika, 7 tomas, Chicago, 1984, psl. 108-109

LKB Kronika apie Romo Kalantos susideginimo metines

Kaunas. R. Kalantos tragedijos metinių proga Kaune buvo jaučiamas karo stovis. Milicininkų knibždėjo ne tik Laisvės alėjoje, bet ir visame Kaune. Milicijos uniforma perrengti net kareiviai. Milicininkai budėjo „apsišarvavę” „bananais” ir radijo siųstuvais. Iš įstaigų ir mokyklų paskirti žmonės palaikyti tvarką gatvėse. Gegužės 14 Laisvės alėja buvo pilna žmonių, tačiau milicija jiems neleisdavo sustoti. Naktį prieš gegužės 14-ąją ant Kauno miesto Vykdomojo komiteto pastato suplevėsavo trispalvė vėliava, bet ji buvo greitai pastebėta ir nuimta. (Ši žinia išgirsta iš vieno saugumiečio.) Visi asmenys, išdrįsę padėti gėlių ant R. Kalantos kapo ar jo susideginimo vietoje, buvo areštuoti. Kiek areštuotų, nežinia. Trumpai paminėti R. Kalantos metines Kauno jaunimas susibūrė Centriniam bulvare. R. Kalantos metinės praėjo be ypatingesnių incidentų.

Pagrindiniai demonstracijos dalyviai šį kartą buvo kareiviai ir milicininkai, akivaizdžiai parodę, kaip tarybų valdžia bijosi laisvos minties. Tomis dienomis daug mokinių dėl įvairių priežasčių buvo iš Kauno išvežti. Kai kuriose mokyklose „užsiėmimai” truko nuo 8 ryto iki 10 val. nakties, kad tik moksleiviai negalėtų išeiti į miestą. Be to, besimokantiems gegužės 14 įsakyta nepasirodyti Laisvės alėjoje, uždrausta net į parduotuves eiti.

Lietuvos katalikų bažnyčios kronika 1972-1973, Chicago, 1974, psl. 304-305

Lietuvos grupės Helsinkio susitarimų vykdymui remti manifestas

Vilnius

1976 m. lapkričio 25 d.

Lietuvos grupės Helsinkio susitarimų
vykdymui remti manifestas

Mes, Tomas Venclova, Tėvas Karolis Garuckas, Ona Lukauskaitė-Poškienė, Viktoras Petkus ir Eitanas Finkelšteinas, skelbiame, kad:

Sudaroma Lietuvos grupė Helsinkio susitarimų vykdymui remti.

Grupė kreips didžiausią dėmesį į Helsinkio susitarimų humanitarinius paragrafus, liečiančius sąžinės, religijų, minties ir įsitikinimų laisvę, taip pat žmogiškųjų kontaktų (šeimų susijungimas, giminių lankymas ir t.t.) laisvę.

Mes pasirengę priimti atskirų asmenų, jų grupių ir organizacijų pareiškimus, liečiančius Helsinkio susitarimų pažeidimą Lietuvos teritorijoje, sąryšyje su Lietuva ar su specifiskomis lietuviškomis problemomis.

Mes tikimės, jog šalys – Helsinkio susitarimų signatarai – atsižvelgs į tai, kad dabartinį Lietuvos statusą nulėmė TSRS kariuomenės įėjimas į jos teritoriją 1940 m. birželio 15 d. ir ypač rūpinsis, kad Lietuvoje nebūtų pažeistos humanitarinės teisės.

Vilnius, 1976 m. lapkričio 25 d.

Tomas Venclova Vilnius, K. Požėlos g. 38-60
Tėvas Karolis Garuckas Ignalinos rajono Ceikinių klebonas
Ona Lukauskaitė-Poškienė Šiauliai, Kleinerio g. 32-37
Viktoras Petkus, Vilnius, Gareljo g. 16-4
Eitanas Finkelšteinas Vilnius, Liepos 21-osios g. 10-10

Lietuvos Helsinkio grupė, V., 1999, psl. 14

Lietuvos laisvės lygos (LLL) įsisteigimo deklaracija

1978 m. birželio 14-15 dienomis iniciatyvinė grupė, apsvarsčiusi tarptautinę ir vidaus padėtį, nusprendė sukurti nepatinę, demokratiniiais principais veikiančią organizaciją – Lietuvos Laisvės Lygą (LLL).

LLL tikslas – Nepriklausomos Lietuvos atkūrimas.

LLL uždaviniai:

1) Religinės, tautinės ir politinės sąmonės ugdymas.

2) Lietuvos laisvės klausimo kėlimas tarptautiniuose forumuose.

LLL neturės organizacinės struktūros. Kiekvienas Lietuvos gyventojas gali save laikyti LLL nariu, jeigu jis kovoja (pagal galimybes) už Lietuvos Laisvės Lygos tikslus.

Aukščiau nurodytiems uždaviniams įgyvendinti sukuriamą aukščiausia Lietuvos Laisvės Lygos institucija – Tautinė taryba. Užsienyje Lietuvos Laisvės Lygai atstovaus Užsienio taryba. KGB likvidavus Tautinę tarybą arba sutrikus jos veiklai dėl kitų priežasčių, - ir Tautinės tarybos funkcijos pavedamos Užsienio tarybai.

Lietuvos Laisvės Lyga: Nuo „Laisvės šauklio“ iki nepriklausomybės, V., 2004, psl. 17

Mokinių skundas Lietuvos SSR prokurorui dėl jų neteisėto pašalinimo iš mokyklos

Lietuvos TSR prokurorui

Nuorašas:

LIETUVOS VISUOMENINEI GRUPEI HELSINKIO
NUTARIMAMS VYKDYTI

VYTAUTO BOGUŠIO, gyv. Vilniuje, Savičiaus 13-8
JULIAUS SASNAUSKO, gyv. Vilniuje, Garelio 15-15
KĘSTUČIO SUBAČIAUS, gyv. Vilniuje, Pionierių 6-1
ANDRIAUS TUČKAUS, gyv. Vilniuje, Šaltkalvių 68-6

PAREIŠKIMAS

Mes, žemiau pasirašiusieji, 1976 m. mokėmės Vilniaus A. Vienuolio mokyklos X klasėje. Už bažnyčios lankymą, tautines bei religines pažiūras su buvusiais politkaliniais ne kartą prievarta buvome nuvežti į saugumą ir miliciją ir kitais būdais persekiojami. Saugume mus vertė duoti melagingus parodymus prieš bendrą pažįstamą Viktorą Petkų. Petkų mes pažįstame kaip puikų, didelės erudicijos ir aukštos kultūros žmogų. Saugumiečių jam primetami kaltinimai buvo neteisingi, todėl jų nepatvirtinome.

Mūsų persekiojimas tebesitęsė ir mokykloje. Dažnai buvo prikaišiojama dėl tariamai blogos įtakos kolektyvui. Birželio 17 d. vyko pedagogų tarybos posėdis, kuriame mokyklos direktorius pasiūlė mus pašalinti iš mokyklos. Šio direktoriaus pasiūlymo pedagogai nepalaikė. Nežiūrint to, iš mokyklos mes buvome pašalinti. Nebuvo atsižvelgta į tai, kad 43 mokslo draugai pasirašė pareiškimą, kuriuo reikalavo mus į mokyklą sugrąžinti. Todėl mūsų pašalinimą laikome neteisingu.

Vilnius,
1977 m. spalio 27 d.

V. BOGUŠIS, J. SASNAUSKAS
K. SUBAČIUS, A. TUČKUS

LIETUVOS KATALIKŲ BAŽNYČIOS KRONIKA
LIETUVA, 1978 M. VASARIO 2 D., NR. 31

Lietuvos Laisvės Lyga: Nuo „Laisvės šauklio“ iki nepriklausomybės, V., 2004, psl. 117

**1989 m. Švedijoje, Gotlando saloje vykusios XXXVI-tosios
Europos Lietuvių studijų savaitės
KOMUNIKATAS**

XXXVI-oje Europos Lietuvių Studijų Savaitėje, vykusioje Švedijoje Gotlando salos rytinės pakrantės Katthamarsvik'o vietovėje nuo 1989 m. liepos mėn. 30 iki rugpjūčio mėn. 6 d.,

išklausę

pranešimus apie dabartinę Lietuvos politinę, ekonominę, ekologinę ir socialinę padėtį, kultūros, švietimo, jaunimo auklėjimo problemas bei bažnyčios vaidmenį tautos atgimimo procese, o taip pat pasidalinę problemų galimus sprendimų kelius ir būdus,

nutarėme:

**VISŲ PASAULIO LIETUVIŲ GYVYBINIS TIKSLAS YRA NEPRIKLAUSOMOS LIETUVOS
VALSTYBĖS ATKŪRIMAS!**

Katthamarsvik, 1989 08 06

K. Bobelis

A. Buračas

V.Lansbergis

I. Lukoševičienė

K. Motieka

Č. Kudaba

A.Terleckas

J. V. Paleckis

Pasirašiusieji:

Bobelis K. –Vyriausiojo Lietuvos išlaisvinimo komiteto pirmininkas,

Bučaras A.- Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio (LPS) Seimo Tarybos narys, Lietuvos mokslo istorijos ir filosofijos asociacijos pirmininkas,

Kudaba Č.- LPS Seimo Tarybos narys, Lietuvos kultūros fondo pirmininkas,

Landsbergis V.- LPS Seimo Tarybos pirmininkas,

Lukoševičienė I.- Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos vicepirmininkė,

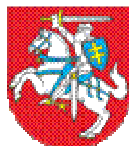
Motieka K.- LPS Seimo Tarybos narys, Lietuvos Olimpino komiteto vicepirmininkas,

Paleckis J. V.- Lietuvos komunistų partijos centro komiteto ideologinio skyriaus vedėjas,

Terleckas A.- Lietuvos Laisvės Lygos pirmininkas.

Lietuvos laisvės lyga: nuo „Laisvės šauklio“ iki Nepriklausomybės. V. 2004, 320 psl.

Lietuvos Nepriklausomybės aktas ir jį pasirašę Lietuvos Aukščiausiosios Tarybos deputatai

LIETUVOS RESPUBLIKOS AUKŠČIAUSIOSIOS TARYBOS

A K T A S

DĖL LIETUVOS NEPRIKLAUSOMOS VALSTYBĖS ATKŪRIMO

1990-03-11,
Vilnius

Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba, reikšdama Tautos valią, nutaria ir iškilmingai skelbia, kad yra atstatomas 1940 metais svetimos jėgos panaikintas Lietuvos Valstybės suvereninių galių vykdymas, ir nuo šiol Lietuva vėl yra nepriklausoma valstybė.

Lietuvos Tarybos 1918 m. vasario 16 d. Nepriklausomybės aktas ir 1920 m gegužės 15 d. Steigiamojo Seimo rezoliucija dėl atstatytos Lietuvos demokratinės valstybės niekada nebuvo nustoję teisinės galios ir yra Lietuvos Valstybės konstitucinis pamatas.

Lietuvos valstybės teritorija yra vientisa ir nedaloma, joje neveikia jokios kitos valstybės konstitucija.

Lietuvos valstybė pabrėžia savo ištikimybę visuotinai pripažintiems tarptautinės teisės principams, pripažįsta sienų neliečiamumą, kaip jis suformuluotas 1975 metų Europos saugumo ir bendradarbiavimo pasitarimo Helsinkyje Baigiamajame akte, garantuoja žmogaus, piliečio ir tautinių bendrijų teises.

Lietuvos Respublikos Aukščiausioji Taryba kaip suvereninių galių reiškėja šiuo aktu pradeda realizuoti visą Valstybės suverenitetą.

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUKŠČIAUSIOS TARYBOS PIRMININKAS

V. LANDSBERGIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS
AUKŠČIAUSIOS TARYBOS SEKRETORIUS

L.SABUTIS

Vilnius, 1990 m. kovo 11 d.

Aleksandras Algirdas Abišala
Povilas Aksomaitis
Nijolė Ambrazaitytė
Aleksandras Ambrazevičius
Laima Liucija Andrikienė
Vytenis Povilas Andriukaitis
Irena Andrukaitienė
Kazimieras Antanavičius
Leonas Apšega
Mykolas Arlauskas
Rimantas Astrauskas
Zbignevas Balcevič
Vilius Baldišis
Julius Beinortas
Vladimiras Beriozovas
Egidijus Bičkauskas
Algirdas Mykolas Brazauskas
Audrius Butkevičius
Virgilijus Juozas Čepaitis
Medardas Čobotas
Arūnas Degutis
Juozas Dringelis
Algirdas Endriukaitis
Balys Gajauskas
Eugenijus Gentvilas
Bronislavas Genzelis
Miglutė Gerdaitytė
Petras Giniotas
Kęstutis Glaveckas
Eimantas Grakauskas
Kęstutis Grinius
Vincas Ramutis Gudaitis
Romualda Hofertienė
Gintautas Iešmantas
Stanislovas Gediminas Ilgūnas
Albinas Januška
Egidijus Jarašiūnas
Vladimir Jarmolenko
Vidmantė Jasukaitytė
Zenonas Juknevičius
Jurgis Jurgelis

Česlovas Juršėnas
Virgilijus Kačinskas
Antanas Karoblis
Juozas Karvelis
Valdemaras Katkus
Egidijus Klumbys
Vytautas Kolesnikovas
Stasys Kropas
Česlovas Kudaba
Algirdas Kumža
Bronislavas Juozas Kuzmickas
Vytautas Landsbergis
Kęstutis Lapinskas
Mečys Laurinkus
Arvydas Kostas Leščinskas
Jonas Liaučius
Bronislovas Lubys
Jonas Mačys
Stasys Malkevičius
Leonas Milčius
Jokūbas Minkevičius
Albertas Miškinis
Donatas Morkūnas
Kazimieras Motieka
Birutė Nedzinskienė
Algimantas Norvilas
Česlav Okinčic
Romualdas Ozolas
Nijolė Oželytė Vaitiekūniene
Justas Vincas Paleckis
Vytautas Paliūnas
Jonas Pangonis
Algirdas Vaclovas Patackas
Rolandas Paulauskas
Saulius Pečeliūnas
Eugenijus Petrovas
Virginijus Piktorna
Vytautas Petras Plečkaitis
Petras Poškus
Vidmantas Povilionis
Jonas Prapiestis
Kazimira Danutė Prunskienė

Vytautas Adolfas Puplauskas
Antanas Račas
Gintaras Ramonas
Liudvikas Narcizas Rasimavičius
Rasa Rastauskienė Juknevičienė
Liudvikas Saulius Razma
Algirdas Ražauskas
Kęstutis Rimkus
Audrius Rudys
Romualdas Rudzys
Benediktas Vilmantas Rupeika
Liudvikas Sabutis
Kazimieras Saja
Aloyzas Sakalas
Algirdas Saudargas
Algimantas Sėjūnas
Liudvikas Simutis
Česlovas Vytautas Stankevičius
Rimvydas Raimondas Survila
Valerijonas Šadreika
Saulius Šaltenis
Lionginas Šepetyš
Gediminas Šerkšnys
Albertas Šimėnas
Jonas Šimėnas
Jonas Tamulis
Aurimas Taurantas
Vladas Terleckas
Pranciškus Tupikas
Algimantas Vincas Ulba
Kazimieras Uoka
Gediminas Vagnorius
Zigmas Vaišvila
Petras Vaitiekūnas
Rimvydas Valatka
Birutė Valionytė
Povilas Varanauskas
Eduardas Vilkas
Emanuelis Zingeris
Alfonsas Žalys
Vidmantas Žiemelis

Lietuvos Respublikos Seimo Deklaracija dėl Jono Žemaičio pripažinimo Lietuvos valstybės vadovu

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS

DEKLARACIJA DĖL JONO ŽEMAIČIO PRIPAŽINIMO LIETUVOS VALSTYBĖS VADOVU

2009 03 12, Vilnius

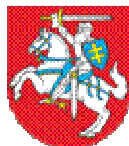
Lietuvos Respublikos Seimas,

- minėdamas Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos deklaracijos 60-ąsias ir Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos Prezidiumo pirmininko Jono Žemaičio gimimo 100-ąsias metines,
- remdamasis Lietuvos valstybės tęstinumu, kuris reiškia, kad Lietuvos Respublika, kaip tarptautinės teisės subjektas, nebuvo sunaikinta visą 1940-1990 metų okupacijų laikotarpį,
- atsižvelgdamas į tai, kad tokį Lietuvos valstybės tęstinumą inter alia išreiškė Lietuvos Respublikos savigny prieš SSRS agresiją, 1944-1953 metais Lietuvos Respublikos piliečių – karių savanorių pajėgoms organizuotai ginklu kovojant prieš antrąją sovietinę okupaciją, taip pat šiai kovai vadovavusios Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos 1949 m. vasario 16 d. deklaracija,
- vadovaudamasis Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos 1949 m. vasario 16 d. deklaracijos“ (Žin., 1999, Nr. 11-241) 2 straipsnio 2 dalies nuostata, kad Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Taryba „buvo aukščiausia politinė ir karinė struktūra, vadovaujanti šiai kovai, vienintelė teisėta valdžia okupuotos Lietuvos teritorijoje“,
- konstatuodamas, kad Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos Prezidiumo pirmininkas Jonas Žemaitis atliko kovojančių Lietuvos Respublikos ginkluotųjų pajėgų vyriausiojo vado ir valstybės politinei išsivadavimo kovai vadovujančio aukščiausio pareigūno funkcijas, o Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos 1949 m. vasario 16 d. deklaracija jam suteikė daugelį kitų valstybės vadovo įgaliojimų, įskaitant įgaliojimus atkūrus Lietuvos valstybės nepriklausomybę vykdyti Respublikos Prezidento pareigas iki susirenkant Seimui,
- pažymėdamas, kad Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos Prezidiumo pirmininkas Jonas Žemaitis savo pareigas atliko garbingai, o būdamas prieš nelaisvėje nuo 1953 m. gegužės 30 d. iki pat nužudymo 1954 m. lapkričio 26 d. liko ištikimas priesaikai Lietuvos valstybei,

p r i p a ž i s t a, kad nuo 1949 m. vasario 16 d. Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos deklaracijos priėmimo iki mirties 1954 m. lapkričio 26 d. Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos Prezidiumo pirmininkas Jonas Žemaitis buvo kovojančios prieš okupaciją Lietuvos valstybės vadovas, faktiškai vykdęs Respublikos Prezidento pareigas.

2010 m. gruodžio 2 d. Lietuvos Respublikos Seimo priimtu įstatymu Laisvės kovos sąjūdžio deklaraciją pasirašiusiems aštuoniems partizanams Petruui Bartkui-Žadgailai, Leonui Grigoniui-Užpaliui, Aleksandrui Grybinui-Faustui, Vytautui Gužui-Kardui, Broniui Liesiui-Nakčiai, Adolfui Ramanauskui-Vanagai, Juozui Šibailai-Merainiui ir Jonui Žemaičiui-Vytautui (po mirties) buvo suteiktas signatarų statusas

Ištrauka

**LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS AKTO SIGNATARŲ STATUSO ĮSTATYMO
PAVADINIMO, 1, 2 STRAIPSNIŲ IR PRIEDĖLIO PAKEITIMO**

ĮSTATYMAS

2010 m. gruodžio 2 d. nr. XI - 1197
Vilnius

1 straipsnis. Įstatymo pavadinimo pakeitimas

Pakeisti Įstatymo pavadinimą ir jį išdėstyti taip:

„LIETUVOS RESPUBLIKOS

**LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĖS AKTO SIGNATARŲ IR LIETUVOS LAISVĖS KOVOS
SAJŪDŽIO TARYBOS 1949 M. VASARIO 16 D. DEKLARACIJĄ PASIRAŠIUSIŲ ASMENŲ
STATUSO ĮSTATYMAS“**

2 straipsnis. 1 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 1 straipsnį ir jį išdėstyti taip:

„1 straipsnis. Įstatymo paskirtis

Šis Įstatymas nustato Lietuvos Respublikos Aukščiausiosios Tarybos – Atkuriamojo Seimo deputatų 1990 metų kovo 11 dienos Akto „Dėl Lietuvos nepriklausomos valstybės atstatymo“ signatarų (toliau – Lietuvos Nepriklausomybės Akto signatarai) ir Lietuvos Laisvės Kovos Sąjūdžio Tarybos, vienintelės teisėtos valdžios okupuotoje Lietuvoje, 1949 m. vasario 16 d. deklaraciją pasirašiusių asmenų statusą ir socialines garantijas.“

<...>

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

RESPUBLIKOS PREZIDENTĖ

DALIA GRYBAUSKAITĖ

Lietuvos respublikos Seimo nutarimas „Dėl 2011 metų paskelbimo laisvės gynimo ir didžiųjų netekčių atminimo metais“

**LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMAS
NUTARIMAS**

**DĖL 2011 METŲ PASKELBIMO LAISVĖS GYNIMO IR DIDŽIŪJŲ NETEKČIŲ
ATMINIMO METAIS**

2010 m. rugsėjo 28 d. Nr. XI - 1038
Vilnius

Lietuvos Respublikos Seimas,
atsižvelgdamas į tai, kad 2011 metais minėsime Lietuvai itin skaudžių 1941 ir 1991 metų įvykių sukaktis;

pabrėždamas 1941 ir 1991 metų Lietuvos gyventojų netektis;

suvokdamas tų metų įvykių ypatingą reikšmę Lietuvos valstybės kelyje;

vertindamas 1991 metų pasaulio visuomenės paramą ginant ir įtvirtinant atkurta Lietuvos nepriklausomybę, n u t a r i a :

1 straipsnis.

Paskelbti 2011 metus Laisvės gynimo ir didžiųjų netekčių atminimo metais.

2 straipsnis.

Pavesti Lietuvos valstybės atkūrimo istorijos tyrimo ir atmintinų datų paminėjimo komisijai kartu su kitomis valstybės institucijomis parengti Laisvės gynimo ir didžiųjų netekčių atminimo metų programą ir koordinuoti jos įgyvendinimą.

3 straipsnis.

Pasiūlyti Lietuvos Respublikos Vyriausybei numatyti lėšų Laisvės gynimo ir didžiųjų netekčių atminimo metų programai įgyvendinti.

SEIMO PIRMININKĖ

IRENA DEGUTIENĖ